

PAROLE

Jääkäripataljoona 27.n perinneyhdistyksen jäsenlehti

Maaliskuu 2017 • nro 1 (329) • 86. vsk

JÄÄKÄRISÄÄTIÖ

Reserviläiset jääkäriperinnettä tukemassa

Tämänvuotisen Finnentagin vietossa Hohenlockstedtissä nousivat esille reserviläiset. Tosin heitä on ollut mukana ennenkin johtuen Lapuan ja Hohenlockstedtin ystävyyskaupunkisuhteesta. Se on puolestaan vetänyt mukaan molempien paikkakuntien reserviläiset. Tämän yhteyden vahvana symbolina näyttäytyy saksalais-suomalaisen reserviläisyystävyyseuran, Reservistenkameradschaftin vihreäpohjainen lippu (katso sivu 4). Se liehui nytkin Ehrenheimin sateisessa ja tuulisessa kunnianosoitustilaisuudessa.

Hohenlockstedtiin ei tule reserviläisiä vain Lapualta vaan hyvinkin eri puolilta Suomea. Nytemmin yhteistyöhön on tullut mukaan myös virolaisia. Jääkäriperinnettiin saksalainen yhteysupseeri Mark Aretz rakensi sopivasti siltoja Saksan, Suomen ja Viron reserviläisten välille. Suomalaiset jääkärit hakivat sotaoppia Saksasta ja tukivat osana koulutusta Saksaa palvelemalla itärintamalla Latviassa. Kun he palasivat taistelemaan kotimaataan itsenäiseksi, saivat he tukea saksalaiselta Itämeren divisioonalta. Pian suomalaiset riensivät auttamaan Viron sen taistelussa hyökkäävää Venäjää vastaan. Jatkosodassa tuhansia virolaisia taisteli Suomen riveissä. He muodostivat ja kymmenesosan Suomen merivoimista, jota johti jääkärikoulutuksen saanut kenraali Väinö Valve. Aretz olisi voinut jatkaa Suomen ja Viron reserviläisten yhteistyöstä, joka oli jo täydessä vauhdissa, kun Suomi alkoi virallisesti tukea uudelleen itsenäistyneen Viron maanpuolustuksen jälleenrakennusta 1996 alkaen.

Reserviläisten yhteistyö tuo uutta polvea mukaan jääkäreiden perinteen ylläpitämisessä. Reserviläisillä oli

Finnentagin liepeillä muutakin yhteistoimintaa, kuten harjoittelua ja illanviettoja. Ja mikä parasta, Hohenlockstedtissä käyvien reserviläisten keski-ikä on selvästi alempi perinnettiin edustajilla.

Finnentagin vietto sujui perinteisten kaavojen mukaisesti, vaikka välillä oli puhetta, että aina viiden vuoden välein vietettäisiin suurempia juhlia ja ”välivuosina” tyydyttäisiin vaatimattomampiin seremonioihin. Vaikka 2017 olikin ”välivuosi”, ei sitä juuri huomannut. Siitä piti huolen Hohenlockstedtin kaupunki. Finnentagin aattona pormestari tarjosi komean iltapalan. Ja itse Finnentagina ohjelmaa riitti museossa pidetystä esitelmästä alkaen aina kolmikieliseen (saksa-viro-suomi) iltajumalanpalvelukseen.

Jääkäriperinteen säilyttämisen eräänlaisena vahvistuksena oli se, että yksi kolmesta käytössä olevasta jääkäri-lipusta jätettiin Hohenlockstedtiin. Lipputangon jatkuva kuljettaminen lentokoneessa kun on melko hankalaa.

* * *

Tämä Parolen numero on tavanomaista paksumpi, sillä jääkäriin liittyvien tapahtumien 100-vuotismuistopäiviä riittää. Aika tarkkaan 100 vuotta ennen lehden tämän ilmestymistä tapahtui Venäjällä maaliskuun vallankumous. Se merkitsi vapautta kymmenille Pietarin vankiloissa tuomiotaan odottaneille kalterijääkäreille.

Jukka Knuuti

Etukannen kuva: Kaartinjääkäri Johannes Jakke Valakivi Rodriguez, Perun ja Suomen kaksoiskansalainen, palveli viime vuoden loppupuolen Santahaminassa Kaartin Jääkärirykmentin esikunta- ja viestikompaniassa. Hänen isänsä isoisä oli jääkärieverstiluutnantti Lahja Aalto, joka muutti sukunimensä Valakiveksi. Johannes Valakiven isä on ollut Perun puolustusministeri. Jääkäriin takana näkyvä päiväpeitto on samaa kuosia, jonka jokainen varusmiehenä palvelutuntee. Niin tunsikin myös jääkäri Aalto vuonna 1916.

Jääkärien paluujuhlaan Vaasaan tulossa saksalainen sotilassoittokunta

Reserviläiset näkyvästi mukana tämän vuoden Finnentag-juhlissa

Suomen, Saksan ja Viron liput liehuivat saloissa Hohenlockstedtissä 25. helmikuuta. Sateinen sää hieman haittasi juhlallisuuksia, joita leimasi reserviläisten kasvava osuus. Suurehkon suomalaisten ja saksalaisten reserviläisten yhteisen kunniaosaston paikalla oli myös ryhmä reserviläisiä Viirosta. Reserviläisillä oli yhteistä ohjelmaa ennen juhlallisuuksia. Perinteisessä kunnianosoituksessa Ehrenheinissa laskettiin seppeleet Jääkärimuistomerkillä ja muille muistomerkeille. Jääkäreiden paluun 100-vuotisjuhlaa vuoden kuluttua Vaasaan on tulossa saksalainen sotilassoittokunta ja sotilassoittokunta, kertoi Jääkärisäätiön puheenjohtaja **Jukka Pennanen**.

Juhlapäivän aattona pormestari **Jürgen Kerstin** tarjosi saksalaiskansallisen makkarapainotteisen illallisen Zum Kühlen Grunde-ravintolassa. Paikka oli oikein valittu, sillä ravintola sijaitsee paikalla, missä jääkärit aikoinaan kävivät krouvissa nimeltä Kantine Nr. 7.

Juhlapäivän ohjelma alkoi aamulla Hohenlockstedtin museossa, missä kuultiin paikallishistorioitsija **Siegfried Schäferin** hyvää esitelmää jääkärien koulutuksesta.

Pikaisen museokierroksen jälkeen suunnattiin Kellinghusiin. Siellä laskettiin seppele ensimmäisessä maailmansodan kaatuneiden saksalaisten muistomerkillä. Samoin laitettiin valkoiset ruusut neljän koulutuskauden aikana sairauksiin kuolleen jääkäriin haudalle.

Aamupäivän pilvipoutainen sää oli kääntynyt tuuleksi ja tihkusateeksi, kun iltapäivällä alkoi perinteinen Ehrenheinin muistoseremonia. Paikalla oli varsin suuri suomalaisten ja saksalaisten reserviläisten kunniaosasto.

Ennen juhlallisuuksia käytiin tapaamassa Hohenlockstedtin kunnan johtoa. Tapaamisen jälkeen otettiin yhteiskuva kunnantalon portailla. Jääkärien aikana rakennus oli varuskunnan komentajan virkatalo. Eturivissä vasemmalta Pertti Puonti, Jürgen Kerstin, Jukka Pennanen ja Pertti Laatikainen. Heidän takanaan toisessa rivissä Korttesjärven edustaja, Lapuan kaupunginjohtaja Markku Lumio sekä Heikki Taavitsainen. Takarivissä Dieter Thara ja Lothar Schlutz.

Jääkäri lipun kantajina ja lippuvartijoina toimivat reserviläiset. Paikalla oli myös ryhmä virolaisia reserviläisiä omaksi osastokseen ryhmittyneinä. Yleisöä oli melko runsaasti huonosta säästä huolimatta.

Olkaatte kaikki hyvin sydämellisesti tervetulleita tänne Lockstedter Lageriin, jonne ensimmäiset nuoret suomalaiset vapaaehtoiset saapuivat 102 vuotta sitten, sanoi puheessaan pormestari Jürgen Kerstin.

Noin 2000 vapaaehtoista hankki täällä tarvittavan sotilaallisen koulutuksen. Hiki ja veri toivat nuorille miehille jotain arvokasta. Se oli sie-

men vapaudesta ja demokratiasta, mikä toteutettiin uhrivalmiina taisteluna Suomen maaperällä.

Tämä siemen tuotti muutakin hyvää. Nykyään kunnallamme on läheiset ja ystävälliset suhteet Suomeen ja Lapuan kaupunkiin. Ystävyys on kestänyt jo 40 vuotta. Ystävyysuhteet ja yhteistyö on kehittynyt myös JP 27 perinneliikkeen kanssa.

Nykyistä maailmaa uhkaa hajoaminen, sanoi pormestari ja luetteli useita kielteisiä kansainvälisiä tapahtumia Brexitistä presidentti Trumpin puhei-

Jatkuu ►

Suomalainen, saksalainen, suomalainen, saksalainen, suomalainen... oli reserviläisten kunniaosaston rivissa. Lippu on suomalais-saksalaisen Reservistenkameradschaf-yhdistyksen.

den kautta Turkin uhkaavaan suuntaan kohti diktaturia. Hän oli huolissaan oikeistopopulismien noususta Hollannissa, Ranskassa ja Saksassa. Demokratia, uskonnon – ja lehdistönvapaus ei ole koskaan ollut niin uhattuna kuin nyt, sanoi pormestari.

Pyrikäämme säilyttämään vahva Eurooppa ja rauhallinen maailma. Näin kunnioitamme parhaiten suomalaisten vapaaehtoisten muistoa, sanoi pormestari Kerstin.

Bundeswehrin osasto ja soittokunta Vaasaan 2018

Maailmanpolitiikan sijaan Jääkäri-säätiön puheenjohtaja **Jukka Pennanen** keskittyi puheessaan vuoden kuluttua vietettäviin jääkärien paluun 100-vuotisjuhliin. Vaasan satavuotisjuhlien valmistelut etenevät hyvin, hän sanoi.

Vuoden vaihteessa lähetti puolustusministeri **Jussi Niinistö** Saksan kollegalleen **Ursula von der Leyenille** kirjeen ja kiitti Saksaa aikaisemmista jääkäriyhteyksistä sekä pyysi kohteliaan sanakääntein Bundeswehrin osastoa osallistumaan Vaasan juhlallisuuksiin.

Saksan, Suomen ja Viron liput Ehrenheinissa kertoivat sotilaallisesta yhteydestä ennen ja nyt.

Sitten Pennanen siteerasi Saksan puolustusministerin vastauskirjettä: Arvoisa kollega, kiitän saamastamme kutsusta osallistua Vaasan juhlallisuuksiin. Ystävälliset suhteet maittemme välillä paranevat jatkuvasti ja tämä kutsu on meille suuri kunnia.

Minua ilahduttaa, että voin ilmoittaa Teille, että Bundeswehr osallistuu Vaasan juhliin Wachpataljoonan kunniaosastolla ja sotilassoittokunnalla.

Hyvät kuulijat: Voisiko sen selvemmin sanoa? Molempien ministerien kirjeet korostavat kuinka ongelmattomat maittemme väliset suhteet

ovat, ja samalla ne osoittavat kuinka hyvät näkymät Hohenlockstedtin Finnentagilla on myös tulevaisuudessa. Jääkäritkin olisivat näistä sanoista kovin iloisia.

Turvallisuustilanteen heikkenemiseen viittasi puheessaan myös Bundeswehrin alueellinen komentaja eversti **Ralf Güttler**. Ensimmäistä kertaa sitten vuoden 1990 on Bundeswehr laajentanut toimintaansa. Saimme myöhemmin illalla hyvät tiedot laajennuksissa kun tapasimme hotellissamme Bundeswehriin hiljattain perustun uuden pataljoonan, JP 91:n, komentajan everstiluutnantti **York Buchholtzin**. Hänelle annettiin jääkäripuukko.

Yksi jääkärilippu jää HoLoon

Koululla järjestyssä perinteisessä kahvitilaisuudessa Ehrenheinin seremonioiden jälkeen Jukka Pennanen ilmoitti, että Hohenlockstedtiin jätetään jääkärilippu. Lipun ja sen tangon jatkuva kuljettaminen lentokoneessa on hyvin hankalaa. Lippu säilytetään HoLon museossa ja sitä koskevat samat säännöt kuin lippua Suomessa. Lipun käyttöön tulee pyytää lupa säätiöltä. Pennanen lupasi olla aina puhelimella tavoitettavissa. Lipulla täytyy aina sitä käytettäessä olla lippuvartio.

Pennanen muistutti, että käytössä on jääkärilippua. HoLon lipun lisäksi yksi on jääkärikanliassa. Ykköslippu, joka on aina mukana valtakunnallisissa paraateissa, on Panssaripataljoonan hallussa Parolannummella.

Jääkäriperinneliikkeen saksalainen yhteysupseeri **Mark Aretz** huomautti, että toisin kun aiemmin, puhujapöytä on nyt myös reserviläisiä. Hän kertasi puheenvuorossaan historiaa niiltä osin, missä löytyy saksalais-suomalaisen yhteistyön lisäksi yhtymäkohtia Viroon. Suomalaiset jääkärit olivat Saksan itärintamalla ja vastaavasti saksalaiset tulivat auttamaan Suomen hallituksen joukkoja keväällä 1918. Mutta tuskin oli Suomen itsenäisyys varmistettu, kun pari tuhatta suomalaista, jääkäreitä heidän joukossa, lähti tukemaan veljeskansan vapautta Neuvosto-Venäjän hyök-

Kenraalienkin täytyy harjoitella seppeleenlaskua. Hohenlockstedtin veteraani Pertti Laatikainen opastaa ensikertalainen Pertti Puontia.

Jukka Pennanen ohjaa seremonian valmistelua.

Kenraalitrio seppeleenlaskussa. Vasemmalta Pertti Puonti, Jukka Pennanen ja Pertti Laatikainen.

Seppeleenlaskun valmistelu on iso operaatio. Nyt ollaan vihdoinkin valmiina.

käystä vastaan. Jatkosodan aikana tuhansia virolaisia Suomen puolustusvoimissa, erityisesti merivoimissa, joiden vahvuudesta kymmenen prosenttia oli virolaisia. Ja laivastoa komensi Saksassa jääkärikoulutuksen saanut kenraali Valve.

(Mark olisi voinut tietysti jatkaa, että Viron saatua takaisin itsensä syytensä 1991 Suomi antoi varsin laajaa tukea Viron puolustusvoimien jälleenrakentamiseksi. Toimituksen huomautus).

Reserviläisen puheenvuoro

Aretzin jälkeen puhujanpönttöön nousi **Pekka Sillanpää**, joka oli juhaillut suomalaisten reserviläisten tuloa HoLoon. Hän sanoi tuoneensa opiskelijakavereitaan – onhan jääkärieliikkeen alun perin lähtenyt opiskelijoiden keskuudesta. Hohenlockstedtin ainutlaatuisen tunnelman on sitä kautta voinut kokea yli 30 nuorta henkilöä.

Juuri parhaillaan Deutsches Sportabzeichen kuntosuorituksia ulkona saateissa on kokeilemassa kymmenkunta uutta innokasta reserviläisvierasta. Eilen ohjelmassa oli ampumatoimintaa Schützenschnur merkin parissa pohjoisessa Putlosin varuskunnassa meren rannalla. Meidän nuoret aktiivit henkilöt arvostivat mahdollisuutta ampua saksalaisten palvelusaseilla.

On äärettömän rikas asia, että olemme voineet säilyttää kaikkien näiden yli 20 vuoden ajan reserviläisyhteistyön suomalaisten ja saksalaisten kesken sydämessämme. Mutta sekä on myös hienoa, että olemme täällä tänään voineet tavata veljeksämme Viron Kaitseliitin joukkoja.

Illan ohjelmassa oli vielä tohtori **Stephan Schroelkampin** esitelmä jääkärieliikkeen yhteydestä partioliikkeeseen. Olihan jääkärikoulutuksen alkuvaihe naamioitu Pfadfindertoiminnaksi (Pfadfinder = partiolainen). Se oli luontevaa, sillä jääkäreiden kouluttaja majuri Maximilian Bayer oli Saksan partiopoikaliikkeen johtomies. Hän oli tuonut partiotaatteen tullessaan Lounais-Afrikasta, missä hän oli palvellut 1900-luvun

Jatkuu ►

alkuvuosina. Ja partioliikkeen perustaja brittiläinen lordi Baden-Powel oli puolestaan palvellut Etelä-Afrikassa, missä ajatus Scouting for boys-liike kehittyi. Schroelkamp oli koonnut huolellisesti esitelmämateriaalinsa. Esitelmän power point-kuvissa esiintyivät jopa suomalaiset partiojulkaisut

”Ole valmis” sekä ”Partiopoijat ja tytöt” molemmat vuodelta 1917.

Juhlapäivän ohjelma päättyi kolmikieliseen jumalanpalvelukseen Hohenlockstedtin kirkossa. Sen hoiteli virolainen sotilaspastori **Meelis Roosma**. Todettiin, että ”Jumala omi linnamme” voidaan laulaa myös

saksaksi. Ovathan virren sanat **Martti Lutherin** kirjoittamat.

TEKSTI: **Jukka Knuuti**

KUVAT: **Joachim Scheunemann, Jukka Knuuti**

Suomalaiset ja virolaiset harjoittelivat saksalaisasein

Tänä vuonna Finentag-tapahtuman yhteyteen oli järjestetty aiempaa toiminnallisempaa ohjelmaa. Hohenlockstedtistä 100 km koilliseen, Putlos-nimisellä paikkakunnalla on eräs Bundeswehrin monista kasarmialueista.

Suomen reserviläisten 25-henkinen osasto saapui alueelle torstaina. Paikalle oli saapunut myös Viron puolustusvoimien suojajoukkojen ’Kaitseliitin’ sotilaita kymmenkunta.

Reserviläisten vastaanottamisesta ja käytännön järjestelyistä oli vastuussa Bundeswehrin Schleswig-Holsteinin alueellinen suojaus- ja tukikomppania RSU – mikä voidaan jossakin

määrin rinnastaa meidän maakuntakomppaniaan. Vierailu oli Suomen ja Saksan ystävyysuhteiden merkeissä tapahtuva tutustuminen ja suhteiden luominen tulevia vuosia varten.

Perjantäiaamuna jokainen kuittasi saksalaisten palveluskiväärin G36 kahden lippaan kera. Heittokuljetuksin porukka siirrettiin ampumalueelle. Alkuperäisen ohjelman mukaan alueella oli tarkoitus suorittaa saksalaisten ampumataitotesti ’Schützenschnur’, mutta aikataullisista syistä ohjelma pelkistyi kokeiluammuntoihin G36:lla ja P8-palveluspistoolilla. Ampuminen oli siitä huolimatta suomalaisille reservin

aktiiville mielekästä. Moni ampui saksalaisten aseilla ensimmäistä kertaa ja mukana oli myös harvinaisempi kaatuvien taulujen ammunta.

Maastoruokailun jälkeen siirryttiin metsäalueelle, jossa järjestettiin marssiharjoitus RSU-joukkojen innokkaiden sotamiesten kertoessa heidän tavastaan etenemismuodoissa toimimiseen. Melko lailla Suomeen verrattavissahan käytännöt heilläkin olivat.

TEKSTI: **Pekka Sillanpää**

KUVA: **Jouko Koivunen**

Suomalaiset (vasemmalla), virolaiset ja saksalaiset reserviläiset järjestäytyneinä Putloksen kasarmialueelle.

JP27n kesäretki Loviisaan

lauantaina 12.8.2017 klo 10.00–17.00

Ohjelma täydentyy kevään kuluessa, mutta tiedossa on mukavaa yhdessäoloa ja mielenkiintoisia kohteita.

Laitattehan päivämäärän kalenteriin!

Lämpimästi tervetuloa mukaan!

Ohessa majoitustarjous tiedoksenne.

Hotelli: Hotel Degerby Brandensteininkatu 17, 07900 Loviisa

Hinta 89 € yhden hengen huone/vuorokausi

99 € kahden hengen huone/vuorokausi

Jokainen majoittuja varaa itse huoneensa suoraan hotellista, yllä olevia yhteystietoja sekä varaustunnusta JP27 käyttämällä viimeistään **14.07.2017 mennessä**. Tämän päivämäärän jälkeen huoneet vapautuvat automaattisesti takaisin hotelli myyntiin.

Jokainen varaa ja maksaa oman majoituksensa.

Puhelinnumero: +358 (0)19 505 61 Sähköposti: reception@degerby.com

Hotel Degerbyn huonehintaan sisältyy: Runsas aamiaisbuffet, Langaton internet

Jääkärien paluujuhla Vaasassa 23.–25.2.2017

Näistä hotelleista voit varata huoneen

CUMULUS RESORT TROPICLANDIA, Lemmenpolku 3, Vaasa

Majoitushinnat:

79,00 EUR / vrk/ yhden hengen huone

89,00 EUR/vrk/ kahden hengen huone

Hintoihin sisältyy runsas aamiainen sekä iltasauna hotellilla.

Jokainen varaa majoituksensa ja mainitsee varatessaan tunnuksen "Jääkärit".

Varaukset tehdään joko puhelimitse 020 055 055 (0,17 EUR / puh + 0,75 EUR / min), vaihtoehtovalikosta valitaan 1 tai sähköpostilla my.reservation@restel.fi

Varaukset 23.12.2017 mennessä.

ORIGINAL SOKOS HOTEL VAAKUNA, Rewell Center, Vaasa

Majoitushinnat:

yhden hengen standardhuone 102 €/vrk

Kahden hengen standardhuone 117€/vrk

yhden hengen superiorhuone 117€/vrk

Kahden hengen superiorhuone 132 €/vrk

Huonehintaan sisältyy runsas buffet-aamiainen, hotelliasukkaisen saunavuoro, kuntosalin käyttö, langaton internet sekä alv.

Huoneet varataan tunnuksella "Jääkärit 100v." joko puhelimitse 020 780 8850 tai sähköpostilla sales.vaasa@sokoshotels.fi

Varaukset 23.12.2017 mennessä.

Perinneyhdistys kokoontui merellisessä Turussa

Ilkka Halonen, Henrik Lagus ja Erkki Pekki kunniajäseniksi

Jp27:n perinneyhdistys sai vuosikokouksessaan kolme uutta kunniajäsentä, **Ilkka Halosen**, **Henrik Laguksen** ja **Erkki Pekin** Turussa pidetyssä vuosikokouksessa. Meneillään olevan 100-vuotisjuhakauden johdosta myönnettiin tavanomaista enemmän ansiomerkkejä. Forum Marinumin tiloissa pidettyyn kokoukseen osallistui nelisenkymmentä yhdistyksen jäsentä eri puolilta Suomea.

Puheenjohtaja **Pertti Laatikainen** ilmaisi kokousta avatessaan tyytyväisyytensä siitä, että kokouksessa oli hyvä edustus eri puolilta maata, vaikkei sentään kaikista 16 alaosastosta edustusta ollutkaan.

Rutiininomaiseen vuosikokoukseen löi leimansa palkitsemiset. Yhdistys kutsui uusia kunniajäseniä ja jakoi ansiomerkkejä.

Perinneyhdistyksen uusista kunniajäsenistä Ilkka Halonen on yhdistyksen puheenjohtaja vuosina 1989–94. Henrik Lagus on ollut yhdistyksen varapuheenjohtaja sekä pitkään Helsinki-Uusimaan alaosaston puheenjohtaja. Niinikään Erkki Pekki on ollut varapuheenjohtaja. Pekki kehitti aikanaan yhteistyösuhteita Saksaan ja Latviaan. Samoin hän aktiivinen Jääkärikerhon toiminnassa.

Yhdistyksen nykyisistä kunniajäsenistä oli kokouksessa **Marjo Kervinen** oli paikalla Turun kokouksessa. Muut kunniajäsenet ovat **Henrik Nordenswan** ja **Paul Voss**.

Kokouksessa jaettiin huomattava määrä perinneyhdistyksen ansiomerkkejä. Osastoja oli kehoitettu esittämään merkkejä erityisesti 100-vuotisjuhliin liittyen. Kokouksessa jaettiin merkeistä vain osa, sillä esimerkiksi

Uudet kunniajäsenet kokousyleisössä. Eturivissä Erkki Pekki ja rouva Pekki. Pekin takana Henrik Lagus, hänestä oikealla rouva Anita Lagus ja vasemmalla kunniajäsen Marjo Kervinen.

vaasalaiset olivat saaneet omansa pari viikkoa aiemmin pitämässään alaosaston 40-vuotisjuhlassa.

Turussa "mitalisateen" aloitti Henrik Laguksen kultainen ansiomerkki. Merkki numeroltaan 30 oli myönnetty hänelle jo 2010, mutta vasta nyt puheenjohtaja Laatikainen saattoi kiinnittää sen hänen rintapieleensä.

Kuusi kultaista, yhdeksän hopeista

Lisäksi seuraavat henkilöt saivat kultaiset ansiomerkin: **Pekka Rantala** (Etelä-Pohjanmaa), **Matti Hartikainen** (Pirkanmaa) ja **Leena**.

Hopeisen ansiomerkit ovat saaneet **Marjatta Berg** (Hki-Uusimaa), **Kalervo Kumpulainen** (Kuopio), **Seppo Räihä** (Kuopio), **Juhani Lassila** (Oulu), **Tellervo Suoranta-Sallinen** (Oulu), **Olof Back** (Vaasa), **Brage Forssten**

(Vaasa), **Tuula Harjunpää** (Vaasa) sekä **Alpo Koivuniemi** (Vaasa).

Pronssinen merkin kävivät pokkaamassa **Arto Ojakoski** (Pirkanmaa), **Jorma Hanhiala** (Varsinais-Suomi), **Lauri Hollmén** (Varsinais-Suomi), **Sirkka-Liisa Hollmén** (Varsinais-Suomi), **Ismo Laaksonen** (Varsinais-Suomi), **Seppo Lerkki** (Varsinais-Suomi), **Alpo Mäkinen** (Varsinais-Suomi) sekä **Matti Rajasaari** (Varsinais-Suomi).

Seuraavat henkilöt saavat pronssisen merkinsä muissa yhteyksissä: **Annele Bystroff** (Hki-Uusimaa), **Marja Sokajärvi** (Hki-Uusimaa), **Ville Vänskä** (Hki-Uusimaa), **Erkki Halonen** (Kymenlaakso), **Jukka Ikonen** (Kymenlaakso), **Juha Pesonen** (Kymenlaakso), **Matti Romppanen** (Kymenlaakso), **Pekka Ellilä** (Oulu), **Esa Eskola** (Pirkanmaa), **Pauli Glader** (Vaasa), **Mauno Hintsala** (Vaasa),

Henrik Laguksesta tuli yhdistyksen kunniajäsen. Samalla hänelle ojennettiin jo 2010 myönnetty yhdistyksen kultainen ansiomerkki. Henrik Lagus oikealla. Vasemmalta Arno Hakkarainen ja Pertti Laatikainen.

Juhani Kari (Vaasa), **Carl-Henrik Lanamäki** (Vaasa), **Jussi Mendelin** (Vaasa) sekä **Kaj Sandström** (Vaasa). Vaasalaiset ovat saaneet merkkinsä osaston 40-vuotisjuhlien yhteydessä.

Vuoden 2017 toiminnan kohokoh-ta tulee olemaan Loviisassa elokuussa pidettävät kesäpäivät. 11. elokuuta on kutsuvierastilaisuus sukellusvene UC-57 saapumisen 100-vuotismuistolle. Alus toi kahdeksan jääkäriä 17. marraskuuta 1917 Loviisan edustalla avomerellä olevalle kalliosaari Hamnskäriille. Koska tuohon vuodenaikaan saareen pääsy on äärimmäisen hankalaa, juhlapäiväksi oli valittu 11. elokuuta, jolloin on kulunut

100 vuotta sukellusveneelle ja sen miehistölle Hamnskäriin perustetun muistomerkin paljastamisesta. Nyt kutsuvieraat viedään Hamnskäriin merivoimien erikoisaluksilla.

Varsinaiset kesäpäivät pidetään 12. elokuuta. Helsinki-Uusimaan osasto valmistelee ohjelmaa. Toisaalla lehdessä on tiedot majoituksen varaamisesta Loviisasta. Katso sivu 7.

Jääkärimarssin 100 v -juhla aloittaa vuoden 2018

Puheenjohtaja kertoi myös jääkärien paluun 100-juhlallisuuksista ensi vuonna. 19. tammikuuta järjestetään Helsingin yliopistossa jääkärimarssin

ensimmäisen julkisen esittämisen 100-vuotisjuhla. 13. helmikuuta on juhlallisuudet Liepajassa. Silloin on kulunut 100 vuotta jääkäripun vihkimisestä ja jääkärien Suomen hallitukselle vannomasta valasta. Juhlat huipentuvat 23–25. helmikuuta, kun Vaasassa juhli-taan jääkäreiden paluun 100-vuotismuistoa. Tiedot juhlien hotellivarauksista löytyvät tämän lehden sivulta 7.

Puheenjohtaja Laatikainen kertoi yhdistyksen jäsenmäärän olleen vuoden 2016 alussa komeat 2021. Vuotta myöhemmin jäseniä oli niukasti alle 2000: 1999. Laskun aiheutti jäsenrekisterin siivous: kolme vuotta jäsenmaksunsa laiminlyönteille lähetettiin muistutuskirje. Ne, jotka eivät reagoineet kirjeeseen, katsottiin eronneiksi. Uusia jäseniä vuoden aikana liittyi tasan 100. Kuoleman kautta yhdistyksen jätti 34 henkeä.

Kokouksen jälkeen tutustuttiin joukolla merimuseo Forum Marinumin kokoelmiin. Kokouskin pidettiin museon tiloissa.

Kokousta edeltänyt lounas nautittiin samassa yhteydessä sijaitsevassa ravintola Dafnessa. Lounaspöytäamme ravintolan nimen antaneen purjevene Dafnen vieressä. Kirjailija Göran Schildt kierteli veneellä Välimerta 1950-luvulla. Kokouspäivänä juhliittiin Göran Schildtin syntymän 100-vuotispäivää.

TEKSTI: **Jukka Knuuti**

KUVAT: **Paavo Mikkonen**

Perinneyhdistys ottaa käyttöön e-laskun

Perinneyhdistyksen hallitus teki päätöksen siitä, että perinteisen paperisen laskun rinnalle otetaan käyttöön e-lasku. E-laskun käyttöönotto tapahtuu omassa verkkopankissa. Laskun käyttöönoton jälkeen jäsenmaksu

lasku tulee automaattisesti omaan verkkopankkiin, tällöin ei enää lähetetä perinteistä paperilaskua.

Verkkopankkiin tuleva e-lasku on sisällöltään aivan samanlainen kuin paperilasku, etuna käyttäjälle on se

ettei laskun perustietoja enää tarvitse näppäillä vaan kaikki tiedot ovat valmiiksi täytettyinä. Riittää, että käyttäjä hyväksyy laskun maksettavaksi.

Lisätietoja perinneyhdistyksen e-laskukäytännöstä saa kansliasta.

Oulussa kuultiin jännittäviä tarinoita jääkäri-isoisien historiasta

Kaikki jääkärit ja heidän tarinansa olivat erilaista. He tulivat hyvin erilaisista oloista ja myös heidän elämänsä oli hyvin erilaista vapaussodan jälkeen, sanoi JP27:n perinneyhdistyksen Oulun osaston puheenjohtaja **Pertti Puonti** avatessaan ”Jääkäritielle lähtijöitä”-seminaarin helmikuun alussa Oulussa. Jääkäripataljoona ei ollut myöskään mikään herrahissi, sanoi puolestaan **Ilkka Halonen** omassa puheenvuorossaan. Jääkäri-isoisien kohtaloista kuultiin seitsemän mielenkiintoista ja osin järkyttävää tarinaa.

J.W.Lindberg oli kalterijääkäri, kertoi äidinisästään **Kalle Korkeakivi**. Lindberg lähetettiin vain neljän kuukauden kuluttua Saksasta Suomeen erikoistehtäviin, joita kai nykyään kutsuttaisiin vakoiluksi. Hänet vangittiin Helsingissä ja myöhemmin hänet siirrettiin Pietariin Spanernajaan kahleissa ja ylioppilaslakki päässä. Hänet kuten muutkin kalterijääkäri pelasti

maaliskuun vallankumous. Sellit avattiin ja vankilan arkisto poltettiin. Lindberg ja hänen kohtaloverinsa kohentelivat tulta, ettei palamatta jäisi yhtään paperia, joissa olisi heidän nimensä.

Vapaussodassa Lindberg oli kompanian päällikkö ja osallistui Pellingin retkeen, mistä sittemmin kulkeutui Vieroon. Sieltä hän palasi Suomeen saksalaisten mukana. Sodan jälkeen hän jatkoi jääkärireissun keskeyttämiä lääkinopintojaan. Hänestä tuli lyhyeksi ajaksi Tammissaaren vankileirin apulaislääkäri. Viimeiset vuodet hän oli Kemi Oy:n tehdaslääkäri. Hän oli hyvissä väleissä työntekijöiden kanssa, koska hän kiinnitti runsaasti huomiota heidän oloihinsa. Samasta syystä välit tehtaan johtoon olivat tiukat. Ehkä yritti hyvittää sitä, ettei voinut auttaa sitä, kuinka huonosti Tammissaarella vankeja kohdeltiin, sanoi Korkeakivi.

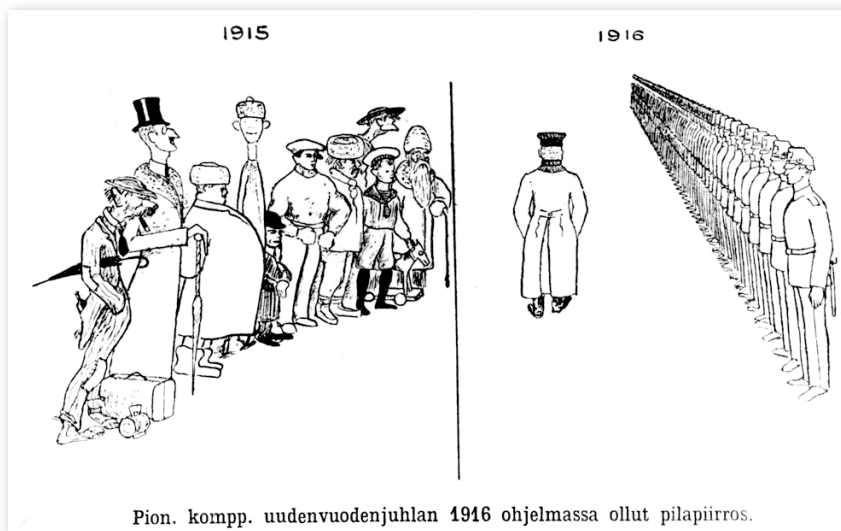
Pekka Ellilä kertoi isoisetänsä **I.J.Ellilän** jääkäritiestä lainaamalla kirjeitä. Ellilä oli lähtenyt Saksaan kertomatta vanhemmilleen. Iivarin ystävä kirjoitti, että Iivari on mennyt Ruottiin. Jotain salaperäistä siellä on. Iivari kirjoitti syksyllä 1916 koko pataljoonassa vallinneen huono mieliala, kun pataljoonan komentaja majuri **Maximilian Bayerin** ”kurikirjeestä” jossa hän uhkasi pataljoonan hajottamisella, ellei niskoittelu lopu. Yliluutnantiksi ylennetty Ellilä kirjoitti, että hän ei käynyt kotonaan Kuivaniemellä palattuaan pääjoukon mukana Vaasaan 25. helmikuuta. Ei hän käynyt kotonaan myöhemminkään, sillä hän kaatui Vesilahdella 18. huhtikuuta 1918.

Perinneyhdistyksen Oulun osaston puheenjohtaja Pertti Puonti kertoi Oulun oppikoulun jääkäreistä, joita oli yhteensä 46. Heidän tarinansa on aiemmin julkaistu Parolen numerossa 1/2015.

Muutamissa tutkimuksissa on takerruttu jääkäriliikkeen toiminnan ”rikolliseen ja maanpetokselliseen” luonteeseen. Jääkäriliikkeen kannalta kyse oli kuitenkin taistelusta vapauden, ihmisoikeuksien ja valtiollisen itsenäisyyden puolesta, sanoi Ilkka Halonen.

Pion. kompp. uudenvuodenjuhlan 1916 ohjelmassa ollut pilapiirros.

Jääkäri **Matti Felt** tunnetaan siitä, että hän ilmoittautuessaan vapaaehtoisena Schmardenin taisteluun 25. heinäkuuta 1916 ilmoitti haluavansa rautaristin tai puuristin. Isoisänsä tarinan kertoi **Olavi Fält**. Felt haavoittui menettäen toisen silmänsä ja linjojen väliin. Hän harhaili melkein viisi päivää ennen kuin pääsi omien keskuuteen. Sitä ennen hän oli pistimellä tappanut häntä vangitsemaan tulleen venäläisen sotilaan. Taistelusta tuli II luokan rautaristi. Puuristi tuli runsas vuosi myöhemmin, kun hän kuoli sotasairaalassa haavoihinsa.

Saksalaisina sotilaina jääkäreitä ei kutsuttu nimellä, vaan he saivat numeron. **Eete Ainasojan** numero oli 147, kertoi **Mauno Ainasoja** isoisästään. Hän oli kertonut paraatimarssiharjoitusten olleen kaikkein hankalimpia. Sotilaan piti kiiltävinä saappaansa ja takinnapit, joissa luki Gott mit uns (Jumala kansamme). Varaväpelinä kotimaahan palannut Ainasoja haavoittui vaikeasti Tampereen taistelussa. Heikentyneen kenttäkelpoisuuden takia hän erosi armeijasta ja palasi kotikonnuilleen Nivalaan. Siellä häntä kävivät tapaamassa vanhat jääkäritoverit. mm. pussihousumies ja yksikätinen. Edellinen oli **Kurt Martti Wallenius** ja yksikätinen **Ragnar Nordström**.

Jääkärimajuri **Heikki Jussila** oli humanistijääkäri, kertoi koulukoti-isäs-

tään **Heikki Marttila**. Vapaussodassa osallistui taisteluihin Lempäälässä, Säiniöllä ja Viipurissa. Hän oli pahoilla mielin Viipurin tapahtumista. Siellä ammuttiin suuri joukko ihmisiä sen perusteella, että he puhuivat venäjää. Hän toimi Suojeluskunnassa edeten Oulun piiripäälliköksi. Hän kaatui 1941 Sissipataljoona 3:n päällikkönä.

Teuvo Laurinollin isosisä **Heino Emil Laurinolli** "katosi" suuren värvöksen aikana alkuvuodesta 1916. Toukokuussa tuli tieto, että mies oli Saksassa. Menomatalla hän oli Kemmin etapilla tavannut 16-vuotiaan serkkunsa lähtöaikaisessa. Hän oli passittanut serkkunsa kotiin, mistä tämä oli ollut lopun ikäänsä katkera

Lauri Urho Pikkarainen toimi opastehtävissä Kajaanin asemalla auttaen eteenpäin itäistä etappia pitkin tulleita jääkäreitä, mutta lähti sitten itsekin Saksaan. Hän urheili Kajaanin lyseossa yhdessä **Urho Kekkosen** kanssa. Hän palasi Saksasta varaväpelinä ja toimi sittemmin suojelukunnan johtotehtävissä.

Vähemmän koulua käyneet keskeyttivät eniten

Juhani Lassila antoi seminaarille hie-man maistiaisia artikkelista, jonka hän on kirjoittanut tulossa olevaan uuteen jääkärihistoriaan Saksaan jääneistä jääkäreistä. 1897:stä jääkä-

Pataljoonan lähes 2000 miestä edustivat likipitään kaikkia ammattiryhmiä ja heidän ikähaarukansa oli 15 ja 50 vuoden välillä. Ja tietysti myös kaikki maakunnat olivat mukana joskin Pohjanmaa yliedustettuna.

rikoulutukseen osallistujasta koulutuksensa keskeytti 592 miestä. Suurin syy keskeytykseen oli palvelukseen kelpaamattomuus, 342 miestä. Altona-Bahrenfeldtiin joutui sopeutumattomuuden takia 146 miestä.

Lassila on todennut koulutuksen korreloivan palvelukseen keskeyttämiseen: Mitä alempi koulutus, sitä suurempi todennäköisyys keskeyttämiseen. Kokonaan koulua käymättömistä keskeytti kaksi kolmannesta mutta vain osan kansakouluu käyneistä puolet. Kansakoulun tai muutaman vuoden oppikoulua suorittaneiden keskeyttämisprosentti oli 30 prosenttia. Keskikoulun käyneistä palveluksen keskeytti 17 prosenttia, lukiota käyneistä 12 prosenttia ja ylioppilaiden ja enemmän opiskelleiden vain kahdeksan prosenttia.

Pohjalaisten jukuripäisyys näkyy Lassilan mukaan siinä, että Vaasan ja Oulun läänistä lähteneistä joutui Altona-Bahrenfeldtiin suhteellisesti enemmän miehiä kuin muista läänistä Vaasan läänistä 54 ja Oulun läänistä 33. Prosentteina luvut ovat Vaasa 21 ja Oulu 10, kun kaikista jääkäreistä Bahrenfeldtiin joutui vajaa kahdeksan prosenttia.

TEKSTI JA KUVAT: **Jukka Knuuti**

JP27 parhaiten Saksassa koulutettu pataljoona

Jääkäripataljoona 27 oli joidenkin saksalaisten sotilasiantuntijoiden mukaan parhaiten Saksassa ensimmäisen maailmansodan aikana koulutettu pataljoona, sanoi kenraali Ilkka Halonen. Vaikka Jääkäripataljoona 27 olikin jääkäri liikkeen näkyvä tuotos, oli jääkäri liike paljon muutakin. Tänä päivänä on vaikea kuvitella esimerkiksi, miten sata vuotta sitten – silloisia viestiyhteyksiä ja liikenne- uvoja hyväksikäyttäen – pystyttiin rekrytoimaan Saksan maalle koulutettaviksi lähes 2000 miestä. Väräyksen lisäksi oli järjestettävä etappireitit, jotka johtivat maan läpi. Oli myös selvitettävä jatkoreitit Ruotsin kautta. Kaikki oli tehtävä venäläisten tarkoin valvomassa maassa jopa hengenmenon uhall.

Kovassa ja vaativassa koulutuksessa sadat miehet joutuivat henkisen ja fyysisen sopeutumattomuutensa vuoksi siirtymään siviilitöihin. Taistelutappiot Saksan itärintamalla jäivät verraten vähäisiksi. Suurimman miehukan aiheuttivat taudit sekä henkiset rasitukset ja ristiriidat. Karsinnan ko vuutta osoittaa, että vain 1261 pääsi mukaan vapaussotaan.

Voiton avain oli valkoisen armeijan taidollinen ylivoima, josta teki mursertavan jääkäreiden mukaan tulo. Vaikka punaisilla oli - ainakin alkuvaiheessa – määrällisesti suuremmat taloudelliset, ase- ja jopa henkilöstöresurssit kuin valkoisilla, he hävisivät suuren – niin johdon kuin joukkojenkin – koulutusvajeen ja kokemuksen puutteen vuoksi. Laillisen hallituksen voitto vuonna 1918 oli täysin ratkaiseva meidän tuntemamme itsenäisen Suomen synnylle. Kaikkine haparointeinen ja ylilyönteineenkin uuden

valtakunnan alkutaival ohjautui pian pohjoismaisen demokratian tielle.

Jääkärit johtivat ylimmillä paikoilla puolustusvoimia vielä sotiemme jälkeen niukkana ja vaikeana sopeutumisen kautena. Viimeinen heistä - jalkaväenkenraali Kaarlo Aleksanteri Heiskanen – erosi puolustusvoimain komentajan virasta vuonna 1959. Vastuu sotilaallisesta maanpuolustuksesta siirtyi täysimääräisenä sille sotilaspolvelle, jonka jääkärit olivat itsenäisessä maassa kasvattaneet.

Kenraali Halosen isä oli jääkäri

Ilkka Halonen kertoi omasta isästään. Hän kuului nuorimpiin jääkäreihin, sillä hän täytti 18 vuotta menomatkallaan itäisen etapin kautta Saksaan, jonne saapui huhtikuussa 1917. Hän tuli varaväepelinä pääjoukon mukana 25.2.1918 Vaasaan, osallistui sekä Tampereen että Viipurin valtauksen ja haavoittui rajakahakassa Kannaksella. Isäni palveli vapaussotamme jälkeen noin seitsemän vuotta puolustusvoimissa. Hän siirtyi jääkärikapteenina 1920-luvun puolessavälissä Suojeluskuntajärjestöön palvelleen noin kahdeksan vuoden ajan aluepäällikön tehtävissä Kymenlaaksossa, Hämeessä ja Kuopiossa. Hän erosi 1930 – luvun puolivälissä Kuopion suojeluskunnan päällikön tehtävistä ja jatkoi järjestössä vapaaehtoisena maanviljelijän ammatin ohessa Siilinjärvellä. Talvisodan hän taisteli Laatokan koillispuolella komppanian päällikönä ja pataljoonan komentajana. Isäni sotatie päättyi jatkosodassa – elokuussa 1941 – haavoittumiseen Sortavalan valtauksen yhteydessä.

Lapsuudestani ja koulupoika-ajalta ovat jääneet mieleeni monien isäni

jääkäritoverien vierailut kotonani. Yhteydenpito siinä toveripiirissä oli varsin aktiivista. Maanpuolustuksella oli todella tärkeä sijansa niin isäni kuin äitini kannanotoissa. Niinpä jo lukioluokilla vahvistui ammatinvalintani, jota en ole kertaakaan katunut.

Talvisotaan osallistui lähes 800 jääkäriä ja jatkosotaankin yli 700. Heitä palveli kaikissa portaissa perusyksiköistä päämajaan. Suomen Marsalkan lähimpänä apulaisena jatkosodassa toimi jääkäri, jalkaväenkenraali Erik Heinrichs. Komentajatehtävissä oli divisioonasta alkaen ylöspäin muita kuin jääkäreitä vain muutama.

Tuntemattoman kapteeni Kaarna oli jääkäri

Esimerkkinä etulinjan jääkäristä mainittakoon 46-vuotias konekiväärikomppanian päällikkö, jääkärikapteeni Toivo Kärnä. Suomen kansa tuntee hänet arvostettuna komppanianpäällikkönä nimellä kapteeni Kaarna Väinö Linnan ”Tuntemattomassa sotilaassa”. Kaarnahan – kuten myös Kärnä - haavoittui kuolettavasti miestensä edessä heinäkuun alussa 1941. (Kapteeni Kärnä/Kaarnan tarina on kerrottu Parolen numerossa 3/2009).

Jääkärikapteeni Kärnä alaisena joukkueenjohtajana toimi vanhempi veljeni, jonka joukkueessa Väinö Linna palveli jonkin aikaa. Hänen rykmenttinsä JR8:n komentajana oli jääkärieversti Pietari Aleksanteri Autti, joka oli myös isäni esimies talvisodan Jalkaväkirykmentti 39:ssä Laatokan pohjoispuolella.

TEKSTI: **Jukka Knuuti**

Aa-joen talvitaistelujen ”venäläiset” olivat pääosin latvialaisia

Sadan vuoden takaisen taistelun muistoa juhliittiin Mangalissa

Hiljattain rintamalta Libahun kasarmipalvelukseen siirtyneet jääkärit hälytettiin tammikuussa 1917 muuttamaan tunnin varotusajalla rintamalle ”venäläisten” tehtyä yllätyshyökkäyksen. Latviassa vietettiin tämän 100 vuotta sitten tapahtuneen muistojuhlaa. Kävi ilmi, että saksalaiset pahan kerran yllättäneet ”venäläiset” olivatkin latvialaisia, jotka taistelivat Saksan miehitystä vastaan. 100-muistojuhlaa vietettiin Mangalissa, missä latvialaiset mursivat rintaman. Juhlassa oli paikalla **Edward Crockford**, jonka isoisä **Juho Lauri Aula** oli mukana taisteluissa. Suomaisten näkökulmaa taisteluun tuo ote jääkäri Aulan julkaisemattomasta päiväkirjasta.

Aa-joen taistelut oli merkittävä tapahtumasarja ei vain Suomen jääkäreille mutta myös Latvian kansalle. Sekä Suomi että Latvia kuuluivat Venäjän imperiumiin, mutta missä

venäläiset eivät pitäneet suomalaisia tarpeeksi luotettavina, että heidät olisi voitu aseistaa (mikä johti osaltaan jääkäri liikkeen syntyyn), latvialaiset oli sitä vastoin otettu väkeen ja heistä muodostettu latvialaisten upseerien johtamia ja latviankielisiä pataljoonia. Latvialaisia pidettiin enemmän saksalais- kuin venäläisvastasina, etenkin sen jälkeen kun saksalaiset miehittivät Kuurinmaan 1915–1916 ja peräti 800 000 Latvialaista, eli kolmasosa Latvian silloisen väestöstä, joutui maanpakoon.

Latvialaisten prikaatien muodostamisella 1915 oli myös erittäin suuri kansallinen merkitys maassa jossa alettiin toivoa autonomiaa jos ei vielä täydellistä itsenäisyyttä. Latvian kiväärimiehiä, joiksi heitä kutsuttiin (”str Inieki” eli sananmukaisesti jousimiehiä), oli noin 30 000. Osa heistä oli asevelvollisia, osa vapaaehtoisia,

jotka taistelivat saadakseen maansa takaisin saksalaisilta. Nämä sotilaat muodostivat sittemmin Latvian armeijan rungon samaan tapaan kuin jääkärit Suomessa.

5. tammikuuta 1917 Latvian kiväärimiehen tekivät yllätyshyökkäyksen vahvasti varustettuja saksalaisten linjoja vastaan Tirelin suoalueella Tukumin, Riian ja Jelgavan puolella välissä. Latvialaiset hyökkäsivät yöllä lumituiskussa lumipukuisina yli jäätyneen suon ilman tykistövalmistelua. Saksalaiset uskoivat ”venäläisten” hiljentyneen joulun viettoon. Hyökkäys tapahtui venäläisen kalenterin mukaan jouluaaton aattona, ja taistelu tunnetaankin Latviassa nimellä ”Joulutaistelut”.

Olisivat voineet valloittaa koko Kuurinmaan

Vastoin venäläisten kenraalien odotuksia latvialaiset onnistuivat iskemään seitsemän kilometrin levyisen aukon aina Aa-joelle saakka. Saksalaiset joutuivat sekasortoon ja peräännyivät. Jääkärit olivat ensimmäisten saapuneiden reserviüksiköiden joukossa. He olivat lähteneet Libausta vain muutaman tunnin varoitusajalla. Heille oli luvattu, ettei heidän tarvitse enää lähteä rintamalle ja jotkut kieltäytyivätkin lähtemästä.

Latvialaisten kannalta joulutaistelut muuttuivat hirveäksi tragediaksi. Venäläiset eivät uskoneet latvialaisten hyökkäyksen menestykseen eivätkö olleet valmistautuneet lähettämään reservejä käyttämään hyväksi saavutettua murtoa. Mahdollisesti venäläiset todella juhlivat joulua perusteellisesti. Joissain venäläisissä

Latvialaisia pakolaisia. Jazeps Grosvaldsin maalaus.

Jatkuu ►

rykmenteissä oli kapinointia ja joukot kieltäytyivät lähtemästä taisteluun, mikä ennusti pian tapahtuvaa Venäjän armeijan romahdusta. Suomalaiset ovat sanoneet, että "venäläiset" olisivat helposti voineet saada haltuunsa Mitaun ja Tukkumin ja ehkä pääosan Kuurinmaata, jos he vain olisivat jatkaneet hyökkäystä. Saksalaisten puolella miksi hyökkäys pysäytettiin Aa-joelle.

Tammikuun loppuun mennessä latvialaiset olisivat kärsineet noin 8000 miehen tappiot, melkein kolmasosa kiväärimiehistä. Kaatuneita oli käsitämätön määrä, 2000, siis enemmän mitä jääkäreitä oli yhteensä. Jotkut paleltuivat kuoliaaksi lämpötilan laskettua 35 pakkasasteeseen. Muiden taistelutappioiden lisäksi jotkut joutuivat taistelukaasujen uhreiksi. Eräissä valokuvissa kiväärimiehet käyttävät kaasunaamareita.

Kiväärimiesten hyökkäys oli laajin yksittäinen operaatio itärintaman pohjoisosassa ja ainoa Venäjän armeijan menestyksellinen hyökkäys, mutta sen tulokset valuivat hiekkaan. Saksalaiset ottivat takaisin koko menettämänsä alueen, yhtä kukkulaa "konekiväärinkukkulaa" lukuun ottamatta, joka jäi latvialaisten käsiin. Latvialaiset olivat ottaneet 1000 saksalaista vangiksi vallatessaan kukkulan taistelujen ensimmäisen viikon aikana.

Joulutaistelut aiheuttivat suurta suuttumusta latvialaisten keskuudessa, jotka tunsivat, että venäläiset oivat pettäneet heidät. Monet kiväärimiehet siirtyivät muutaman kuukauden kuluttua tukemaan bolševikkeja. Jotkut heistä jopa palvelivat Leninin henkivartijoina, toiset taistelivat sisällissodassa valkoisten puolella ja raivasivat siten tietä vapaalle ja itsenäiselle Latvialle.

Taistelun 100-vuotismuiston kunniaksi järjestetty taistelunäytös tuntui hyvin toden tuntuiselta 17 asteen pakkasessa, sanoo tämän tarinan kirjoittanut Edward Crockford.

TEKSTI JA KUVAT: **Edward Crockford**

Jääkärit marssilla Latvian talvessa 1917.

"Panssariauto" taistelunäytöksessä ei ollut ihan vuoden 1917 mallia.

Talvinen ampumalinja mallia 2017.

Jääkäri Aulan päiväkirjakuvaus Aa-joen taisteluista

(alkuperäinen teksti)

Loppiaisaattona tuli yhtä äkkiä alarmi ja meidän täytyi neljän tunnin kulues-
sa lähteä. Niin sitä lähdetiin, muuta-
mia poikia kyllä kieltäytyi lähtemästä
mukaamme. Kello 9 aikaan lähdetiin
Liipausta ja mentiin Miitaun kautta
Tukkumiin. Siellä oltiin loput päivästä
ja seuravaan yön kello 3 asti, sieltä
taas lähdettiin takaisin päin Miitaun
kundes Erselin asemalta astuttiin pois
junasta. Kello oli nyt seitsemään.

Oli kolkka ilma ja kovaa pakkanen,
kuu oli ihan täydellä ja valopommit
leimuivat ilmassa kaukana metsän
takana. Sitten alettiin marsimaan.
Tiellä tuli vähään väliä haavattuneita
vastaan. Toisinaan taas vähän hullu-
ja. Sitten sitä marsittiin pitkin metsä
taipaletta ilmaan pausittaa kello kol-
meen asti Sumaraki nimiseen kylään.
Siellä hinattiin [?] ruokaa ja saivatkin
ensimmäiset hakijat, mutta kukaan ei
ehtinyt viellä syödä, kun tuli taas lähtö
käsky ja siinä tuokiossa sitä lähdetiin-
kin. Nyt oli sellainen käsky.

Ensiksi käsky ladata kivärit ja sitten
sanottiin että nyt marsitaan ensin vain
pari kilometriä pitkin tietä, sitten kun
loppui [?] metsää ja ryssällä kun oli
siiheen aukiolle hyvä näköala, niin
emme me voineet mennä suoraan
pitkin tietä vaan oli kierrettävä metsän
kautta. Meidän kompanian johtajana
oli silloin Hauptman Simmer. Sitä ei
tiedä että mikä tarkoitus sillä miehellä
oli kun se kierteli pitkin lumista met-
sää edestakaisin. Vasta hämääseen tu-
lessa lähdettiin pitkin tietä marsimaan
määrättyä paikkaan kohti.

Kello 7: aikaa illalla me saavuttiin
yhden ison suon rannalle, sen suon
keskeltä kulki Aa joki. Siinä meillä tuli
pieni paussi ja jokainen sai ottaa tor-
nisterin pois selästään, mutta jokaisen
täytyi toisistaan hajantua kaksi aske-
letta ja sitten kaivata lumeen kuoppa,
että siellä vois levähtä ja olis myöskin
vähän lämpimäämpi kuin ihan han-
gella. Mutta ei siinä pitkää aikaa ke-
rity olemaan, kun sieltä suolta rupesi

ääntä kulumaan että ovatko jääkärit,
sieltä meiltä kun vastatiin että on,
niin se huusi lähtemään sinne ja me
lähdettiin. Suo oli pohjalta ihan sula
ja vielä oli vettäkin, jalat olivat ihan
vesimärät. Sittenkin tultiin joki jäälle
niin alkoi ryssä meidät nähdä ja alkoi
ampua kiväreillä, mutta ei kuitenkaan
haavoitui muuta kuin yksi meidän
kompaniasta Lindqvist niminen poika.

Toiselta puolelta jokia ei ollut enä
pitkää matkaa edessä olevaan kylään.
Tämä ei kuitenkaan se kylä johon
meidän oli määrä mennä. Nyt kun
me tultiin tähän kylään niin ei siellä
näkynyt muuta kuin joku Lahstuemi
[?] ukko nahissa [?]. Oli kyllä toisia
noin 50 metriä siitä. Se kylä johon
meidän alkujaan piti mennä olivat
ryssät valloittaneet noin 2 tuntia sitten
niin siihen me nyt emme päässeet,
vain lähdimme takaisin mutta ei kui-
tenkaan sama tietä kun tultiin, vaan
mentiin sillalta suoraan yli joen ja
jäätiin yöksi yhteen taloon. Kello oli
nyt jo 10. Sitten me asustettiin niila
seuduilla noin pari viikkoa muuttaen
joka yö asuntoa. Sieltä kun lähdettiin
näin marsittiin pitkin Aa jokia Miitaun.
Matka oli noin 32 [39?] kilometria yksi
paussi välillä.

Sieltä lähdettiin taas menemään
sama suunta kuin oltiin oltu. Ensin
jäätiin asumaan joksikin päivä yhden
tiili tehtaan uuninpäälle.

Siitä lähdettiin menemään Stellun-
gin, matkalla oli hyvin karmeita näk-
kyjä, ryssä raattoja oli siellä metsää
täynnä. Siellä me jäätiin asumaan
Kangal nimisen kylän.

Mitään lämmintä asuntoa me en
saatu sillä kaikki olivat niin täynnä.
Me saatiin entinen kirkko, siitäkin
olivat kranatit särkyneet katon ja
ikunat mutta siinä sitä vaan asuttiin
vaikka oli 29 astetta pakkasta. Ryssä
ampui jumalattoman paljon kranaattia
ja melkein kaikki plintkenkereitä [?].
Siellä me taas oltiin pari viikkoa sitten
lähdettiin takaisin Miitaun.

Jääkäri Aula piti omaa sotapäiväkir-
jaansa.

Vaikka Aa-joen taistelussa kaatui
tuhansia miehiä rintaan kummalta-
kin puolen, vain yksi jääkäri kaatui
sotatoimissa: Jaakko Mikkonen. Hä-
nen tappoi srapnelli 7. tammikuuta.
Kuten niin monet muutkin jääkärit
Mikkonen oli työmies, joka oli saa-
nut vain peruskoulutuksen. Hän oli
kotoisin Kalajoelta ja liittynyt jääkä-
ripataljoonaan 16. heinäkuuta 1916
20-vuotiaana. Toisen jääkäriin ampui
hänen esimiehensä jäätyneellä joella
hänen kieltäytyessään lähtemästä
taisteluun, mutta se on toinen tarina.
(Oberzүgfür Armas Ståhlbeger ampui
jääkäri Matti Saarikosken. Ståhlberg
oli presidentti Ståhlbergin serkun
poika. Toimituksen lisäys).

Saksalaiset suunnittelivat vastahyök-
käystä tammikuun lopulla ja tässä
operaatiossa jääkärit olisivat edenneet
hihtäen latvialaisten ja venäläisten
selustaan ja estäneet heidän perään-
tymisestä. Tämä olisi tiennyt todennä-
köisesti tappioita, minkä vuoksi mo-
net suomalaiset olivat vastahakoisia
lähtemään operaatioon. Onneksi hy-
vin kylmäksi kääntyneen sään vuoksi
saksalaiset päättivät luopua vasta-
hyökkäyksestä. Sen vuoksi jääkärit oli-
vat vain reservinä ampumatta lauka-
ustakaan ennen paluuta ensi Tukka-
umiin ja sitten myöhemmin Libauhun.

Tukkumin keskustaa jääkäriaikana. Vasemmalla näkyvä Jeshinskyn kahvila oli yksi jääkäreiden suosikkipaikoista, eikä talo ole miksikään muuttunut sadassa vuodessa. Osa jääkäripataljoonasta oli sijoitettu Tukkumiin helmi-maaliskuussa 1917.

Latvian kiväärimiehet

Latvian kiväärimiesten muistomerkki Riian Vanhassakaupungissa paljastettiin vuonna 1971. Punagraniitista veistetty monumentti oli alun perin suunniteltu punalaisten kiväärimiesten kunniaksi, mutta nykyiin se kunnioittaa kaikkia

kiväärimiehiä. Noin kolmasosa kiväärimiehistä taisteli punaisten puolella Latvian itsenäisyssodassa. Neuvosto-aikana kiväärimiesten historiaa tulkittiin ainoastaan punaisten näkökulmasta.

Uusi näyttely Latvian Sotamuseossa

Riian vanhankaupungin ruutitornissa oleva Latvian Sotamuseossa avattiin tammikuussa mielenkiintoinen näyttely Latvian kansasta ensimmäisessä maailmansodassa. Näyttely kattaa 380 neliötä ja esittää 1230 esinettä, mukaan lukien kuvia ja tietoa Suomen jääkäreistäkin. Näyttely on upeasti toteutettu ja antaa hyvän kuvan sodan merkityksestä Latvian kansalle. Tiedot ovat esitelty myös hyvällä englanninkielellä, ja sisäänpääsy on ilmainen – suositellaan! Latvian Sotamuseon alaisena on myös näyttely ja rekonstroidut korusut Mangalissa, jossa Jääkäritkin taistelivat Aa-joen taistelujen aikana. Joulutaistelujen museo ("Ziemassvētku kauju muzejs") sijaitsee noin puoli tuntia Riiasta lähellä Kalnciemsin kylää ja on auki vuoden ympäri.

Kolumni • Jukka Pennanen

Itsenäisyytemme juhluvuosi on alkanut ja jääkärien perintö velvoittaa

Suomemme täyttää tänä vuonna 100 vuotta. Jääkärien aloittama ja vuosikymmeniä vauhdittama työ itsenäisyytemme eteen on kantanut pitkälle. Itsenäisyytemme ei ollut tilapäisratkaisu, sen takasivat viime sodissamme jääkärit ja muut veteraanit. Meidän 100-vuotisjuhlia viettävien vuoro on tehdä työtä maamme puolesta ja vastuumme itsenäisyydestä jatkuu koko ajan.

Minulla on ollut tänä juhluvuonna jo kahdesti ilo juhlia 100-vuotissyntymäpäiviä ja pitää tilaisuuksissa juhlapuheet. Ensin heti tammikuun alussa täytti oma äitini, rintamalotta Airi Pennanen 100 vuotta ja helmikuun alussa juhli tasavuotia sotainvalidi Lauri Sarin Hauholla. On ollut hienoa kokea näissä molemmissa juhlissa nuoremman sukupolven suuri arvostus ja kiinnostus vuosisataiseen itsenäisen Suomen historian tarinaan, joka näin konkreettisella tavalla kiin-

nittyy syntymäpäiväsankarien pitkän elämänkaaren kautta kiinteäksi osaksi nykyhetkeä ja tulevaa.

Jääkäriemme teoista itsenäisyytemme alkuvaiheissa on yhden pitkän elämän verran. Molemmissa mainitsemisissäni juhlissa korostui rakkaus kotiseutuun ja isänmaahan. Eleyt vaikeudet, äidilläni kodin ja kontujen menettäminen Karjalaan ja Lauri Sarinilla haavoittuminen kahdesti, eivät haalistaneet sitä kirkasta kuvaa, mikä molemmilla vanhuksilla on menneistä vuosikymmenistä. Uhri on ollut ehdottomasti kokonaisuuden arvoinen, katkeruutta ei tunneta, mutta kylläkin huolta tulevasta.

Tänä päivänä jääkärien testamentin perintö on entistä tärkeämpi ja valitettavasti myös ajankohtaisempi kuin aikoihin. Meidän on uskottava edelleenkin 100-vuotiaan Suomen tulevaisuuteen itsenäisenä valtiona ja toimittava sen asian edestä joka

päivä. Kukaan muu ei siitä asiasta kannan murhetta ja vastuuta kuin me suomalaiset.

Kun katselee televisiota, kuuntelee radiota ja lukee lehtiä, tulee välillä tunne, että vanhempien sukupolvien perintö ja teot ovat kadonnutta historiaan, jota nykynuorille opetetaan kouluissakin kovin niukasti. Nykyisiä opetussuunnitelmia laativien mielestä on monta tärkeämpää tietoa ja taitoa, joille pitää varata aikaa. Me jääkärien perinnön vaalijat tiedämme, että ilman historian tuntemusta ja ymmärrystä tulevaisuus näyttää paljon sumeammalta. Pitäkäämme omalta osaltamme huoli, että 100-vuotiaan Suomen itsenäisyysjuhliin liittyen historian tapahtumat ja merkitys nousevat niille kuuluvaan arvoon. Jos näin emme tee, olemme pettäneet jääkäreiden luottamuksen.

JP 52

Kuusi Sihvoa jääkärinä

Haluan kertoa teille lukijat tarinan, jonka osin jo tunnette tai kokonaan. Olen **Jukka Sihvo**, kesällä 60-vuotias nuori jonka ukki, hänen veljensä sekä neljä serkkuaan olivat jääkäreinä yhtäikaa. Muistan ukkini **Tauno Sihvon** hyvin vaikka olin reilut kymmenen kun hänestä aika jätti. Tuossa vitriinissäni on hänen jääkäristinsä. Olin noin 5-vuotias kun täällä Mäntyharjulla soudin hänelle jo verkkoja. Teimme usein niin. Ukki souti hakemaan Jukan. Ja kun me molemmat olimme syntyneet kesäkuussa, hän piti laiturimme nokassa kumarassa asennossaan puheita minulle synttärpäivänä. Kun ukille verkkoja soudin, hän silloin tällöin kertoi minulle, käsivarret ylhäällä airoissa istuneelle natiiselle Aa- ja Misse-joen taisteluista.

Asioita jotka muistan loppuikäni mutta en kerro muille. Niin ukille lupasin. Ja ne jutut eivät olisi muutenkaan olleet lapsen korville mutta luotin ukkiin. Paljon, paljon myöhemmin elämässäni ymmärsin että juuri talvisodan evakkomurheet ja jatkosodan perheen menetykset eivät vielä 1960-luvullakaan innostaneet isääni, setiäni ja tätejäni kuuntelemaan van-

han ukon tarinoita sodasta. Hän siirsi. Vaimonsa, Anna-mummoni kuitenkin joskus 1960-luvulla kirjoitti hänen Jääkäritarinansa, sanelun mukaan ylös.

Ukki poltti aina holkkilupakkia

Hän oli syntynyt 1987, eli oli vuonna 1915 jo lähes kolmekymppinen, asianajatoimiston pitäjä Käkisalmissa. Hän osallistui värväystoimintaan mutta sai vihjeen kärystä ja joutui pakenemaan uskomattoman tarinan kera Lapin ja Ruotsin kautta Saksaan.

Lockstedtin leirillä hän tapasi veljensä **Armaksen**, joka oli tullut jo kuukausia aiemmin. Sotaa oli kestänyt Jääkäreillä jo pari vuotta ja olot olivat huonoja, muistelee ukkini. Hänen muistonsa kirjoitti tarkkaan ylös mummoni.

Taunon, ukkini serkut **Aarre, Sam, Jussi** ja **Ilmari** olivat olleet leirillä myös jo useita kuukausia. Heillä oli ystäväperhe ja tuttavvia, muun muassa kylässä ravintolaa pitävä **Papstin** perhe. Papsteilla oli useita tyttäriä ja kerran koko Sihvon six-pak oli kutsuttu erään tyttären syntymäpäiville. Heille oli tarjottu hieno päivällinen

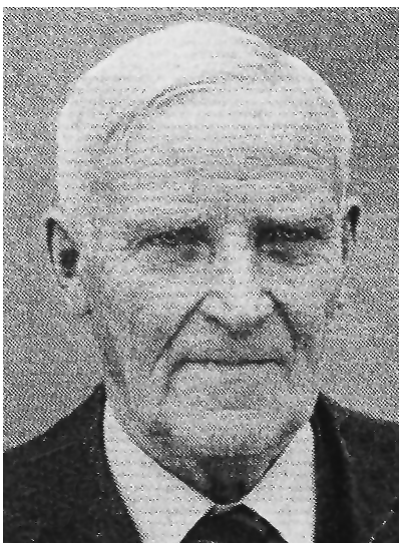
ja ukki muisteli kuinka Sam-serkku oli siellä soitellut pianoa. Ukin mielestä noilta ajoilta lähtivät alkusanat marssiin "Muistoja Pohjolasta" sekä monet laulut tulevaan laulunäytelmään, jonka Sam teki.

Tauno-ukki osallistui taisteluihin mutta sairastui malariaan. Mies oli noin 173, kuten kaikki poikansa ja minä ja veljeni. Hän painoi 46 kiloa malariansa kourissa. Hän parantui, en kai minä tätä muuten kirjoittaisi. Oli kuitenkin heikko ja hän sai lakimiestäustansa ja matematiikan lahjojensa ansiosta tehtävän josta voisi tulla pieni elokuva. Kruppin tehtaalla junien akselipainojen neuvojana, asesalakuuljettajana Ruotsin kautta Vaasaan. Ukki ei päässyt Arcturuksen mukaan kun bisnekset Saksassa estivät. Mutta toi aseet pienten Tukholman seikkailujen jälkeen. Niissä tarvittiin lakimiehen kiemuroita ja vanhojen velkojen perintää. Kaikki on kirjassani.

Tauno päätyi sitten lopulta Karjalan Armeijaan Jääkärimajuri **Jussi Närväsen** pataljoonaan. Serkkunsa Aarren ollessa Armeijan komentaja. Minä kirjoitan aina Karjalan isoilla kirjaimilla.

Taunon veli Armas haavoittui 23.4.1918 Muolaan Ilveksen kylän taisteluissa ja kuoli haavoihinsa pari päivää myöhemmin. Hän oli Tauno-ukkiani pari vuotta nuorempi. Hän oli maanviljelijä Kaukolassa ja osuuskaupan hoitajana samoilla seuduilla. Hän oli Ahvenanmaalla harjoittelussa kun päätti lähteä Saksaan. Hän saapui sitten Jääkärien pääjoukon mukana Vaasaan 25.2.1918. Lopulta ja loppunsa tullen oli Jääkäriväpeli.

Serkkunsa Aarne Sihvon tietävät kaikki. Olen tavannut pienenä hänet kerran Mäntyharjulla. Ukilla oli synttärät ja nuo kaksi vanhaa miestä joivat kiulusta vettä saunarannassa. Vettä kai mutta minä sain tukkaani pajauksen kenraalilta.

Tauno Sihvo

Armas Sihvo

Aarre Sihvo

Sam Sihvo

Jussi Sihvo

Ilmari Sihvo

Aarne oli vanhin neljästä veljestä jotka olivat Jääkäreitä. Ukkinen serkuista.

Jussi (Johannes) Sihvo oli noista veljistä seuraavaksi vanhin. Hänen tarinansa tuntevat hyvin sotahistoriaa harrastavat. Kirjassani jonka olen julkaissut otan kantaa 10 D:n murtoomiseen kesällä 1944. Toivottavasti sinetti asialle. Jussi ei koskaan toipunut murheestaan. Reservin majuri Erkki Sutela on kertonut kirjassaan: "Olen ollut kummassakin sodassa tämän komentajamme alaisuudessa. Kummassakin tapasin hänet joukoissamme kunnioitetun kenraalimme aivan etulinjan poteroissa. Arvostimme sitä suuresti ja joka korsussa oli aina kahvipannu kuumana."

Hänen poikansa Aarnon ja Samin olen kyllä tavannut. Samin usein ja Aarnon pari kertaa. Heidätkin kaksi kenraalia lukijat varmasti tuntevat.

Samuli (Sam) oli vai vajaat pari vuotta Jussia nuorempi. Hän osallistui taisteluihin Riianlahdella, Aa- ja Missejoella. Perustipa poika pataljoonan orkesterin ja soitteli siinä itsekkin.

Hänen laulujaan kuulemme yhä. Sääli että poika reilut kolmekymppisenä sortui taiteilijan tautiin ja sairastui.

Ilmari oli noista neljästä nuorin veli. Hänestä ei juuri ole kirjoitettu. Minäpä kirjoitan. Oli myös kaksi vielä nuorempaa veljeä ja kaksi siskoja.

Ilmari Sihvo, Jääkärikapteeni oli maanviljelijä Muolaassa ennen jääkäriksi lähtöään. Hän osallistui Missejoen taisteluihin ja hänet komennettiin elokuussa 1916 värväys- ja etappitehtäviin Suomeen. Vapausodassa hän otti osaa Tampereen taisteluihin, joissa haavoittui lievästi. Siirrettiin sittemmin Karjalan rautatiepataljoonan päälliköksi, sitten komppanian päälliköksi 2. Karjalan rykmenttiin. Ilmari jatkoi sodan jälkeen sotilasuraansa muun muassa Savon Jääkäriyrykmentissä, rannikkotyöstössä, Lapin rajavartiostossa, ja vielä monien vaiheiden jälkeen syksyllä 1933 polkupyöräpataljoona 6:een. Erosi 1934 armeijan palveluksesta mutta niinpä vain vanha Jääkäri oli muun muassa talvisodassa Käkisalmen Suojeluskuntapiiriin johtotehtävissä, välirauhan aikana Petsamon tienparannustyömaalla ja jatkosodan alussa Rovaniemen komendanttina. Lopulta taas evakuointitehtävissä Kaarlahdessa Käkisalmen pohjoispuolella kesällä 1944. Hän asui sodan jälkeen asutustilallaan Juuassa kuolemaansa asti 1964.

kenraaliveljiensä ja muusikkoveljiensä varjossa toimi tämä suomalainen sotilas, jonka elämästä saisi vaikka elokuvan. Niin varmaan ajattelee myös poikansa Antti, joka tuossa 10 kilometrin päässä asustaa ja toki tavataan silloin tällöin.

Minä päätin viime syksynä vieraillla Hohenlockstedtissa. Olin suunnitellut kuukauden matkaani ympäri Eurooppaa autollani. Lautan jälkeen oli ensimmäinen etappini jääkärimuseo, jossa en ollut koskaan ollut. Olin ottanut yhteyttä aiemmin ja kertonut että tuon taulun. Herra **Jabusch** otti minut ystävällisesti vastaan, katselimme museota. Se avattiin sinä päivänä vain minua varten. Lahjoitin taulun kuudesta Sihvosta Jääkäriin. Ylhäällä taulussa on jääkäriaristin kuva, sitten lyhyt selostus ja esittely noista kuudesta. Tein sen englanniksi, mutta rouva **Kreuzmann** lupasi tehdä sen rinnalle saksankielisen käännöksen. Herra ja rouva Kreuzmann sitten esittelivät minulle kylää ja museoalueen nähtävyyksiä. Oli minulla pieni oma henkilökohtainen asiakin. Minulla oli taskussani ukkini Jääkäriaristi. Asetin sen patsaan juurelle ja mietin hetken.

Meillä oli mukava parituntinen. Herrasväki valisti että muinoin kylän nimi oli Hohenlockstedt Lager. Sehän oli vanha Saksan armeijan varuskunta. Mutta Lager kiellettiin nimestä 1.maailmansodan jälkeen. Ehdotin herrasväelle että voisihan sen ottaa uudelleen käyttöön jos perustatte panimon tänne.

Sellainen tarina se,

TEKSTI: **Jukka Sihvo**

Aarne Sihvo

Miten minusta tuli jääkäri?

Raimo Berkan lähetti Paroleen seuravan kirjoituksen: Jääkäri liikkeen 100-vuotisjuhlavuonna tahdoin etsiä jääkäri liikkeen edustajan muistelman siitä, miten hänestä tuli jääkäri. Löysinkin sellaisen. Silloinen jääkäri, sittemmin puolustusvoimien komentaja, jalkaväenkenraali Aarne Sihvo (1889-1962) kirjoitti oheisen muistelman jääkäri liikkeen alkuajoilta tuoreeltaan 1915–1918. Muistelman on julkaissut Koillissanomat historianliitteessään v.1997. Uskon, että Parolen lukijat lukevat sen mielellään.

Pienestä pitäen, lapsuuden kodista, olin aina kuin vereni väriksi imenyt uskon kerran syntyvään itsenäiseen Suomeen.. Koulun penkillä isänmaan historian luku sitä oli vain vahvistanut ja ylioppilaspöytäkirjojen rohkeamietteisissä keskusteluissa siitä oli vähitellen muodostunut ajatusmaailmani vahva pohjavirta.

Muta sen virran täytyi olevien olojen pakosta kulkea omissa syissä uomisissaan, josta se vain joskus harvoin hyvien ja uskollisten samanmielisten seurassa saattoi silmänräpäykseksi ryöpsähtäytyä esille kuin vetämään henkeä, jaksakseen taas elää piilossa urkkijoitten, santarmien ja venäläisten sortojärjestelmän vaanivilta silmiltä.

Muistan mikä tuska täytti sydämen, kun sai nähdä, että ne miehet, että miehet, jotka yrittivät pitää kiinni edes maamme sisäisestä itsenäisyydestä, toinen toisensa perään polttivat sormensa – niin, koko kätensä ja enemmänkin.

Vapaan ja ulkonaisestikin itsenäisen Suomen ajatus tuntui kuin hullun hourelta. Yhä tuskallisemmin ja – Jumala paratkoon - heikommin palaa läpätti minunkin sydämessäni itsenäisen Suomen usko.

Ja sitten enkin täytyi sammua.

Maailman sota syttyi. Ja sen mukana hulmahti yli Suomen joku merkittävä ”lojalisuuden” henki, joka

virran lailla johti väärään ja petti. Venäläisystävällisyys tai ainakin taipumus sovintoon venäläisten kanssa levisi kaamean nopeasti laajoihin kansankerroksiin. Varsinkin kaupan ja teollisuuden maailmassa tämä suunta sotatilanteen luoman voitonmahdollisuuden yllyttämänä osoitti ilmeisiä hallitsevia oireita

Näinä kuukausina – sen me nuoretkin ymmärsimme ja ehkä juuri selvimminkin tunsimme – Suomen itsenäisyysajatus sairasti kuolemantautiansa. - - -

Ja mikä ihana onni, että tämä kuolemantautiäkkiä vaihtuikin vapauden synnytyksiksi!

Ja mikä äärimmäinen alkuvoima, joka tämänkin ihmemuutoksen pani käyntiin? Missä se salattu lähde, josta uusi virtaus imi elämänvetensä?

En tiedä. En pysty sitä arvioimaan. Ehkä siinä itä vuosisataisen sorron kylvämä siemen!

Ehkä se pohjautui vuosituhanteeseen täyttymättömään itsenäisyyden kaipuuseen!

En tiedä. Tutkistelukoot viisaammat. Mutta sen tiedän ja muistan, että kun sain kuulla ensimmäisistä toimintasuunnitelmista, joitten äärimmäisenä tarkoituksena oli VAPAA SUOMI, hulmahti sydämeni hurjaan paloon.

En kyennyt kylmästi asiaa järkeilemään, en työn ylivoimaisia vastuksia punnitsemaan. Minut valtasi koko-

naan toveripiirini kaikkea uhmaava huimapäisyys, toivorikas antaumus ja sydän-vakaa usko oikeuden voittoon.

Se oli riemuisaa toiminnan aikaa, jonka verrattontu jännitystä lisäsi venäläisen urkkijaverkon ihmeellinen tiheys.

”VIISIKYMMENTÄ TEKNILLISTÄ LÄHTEETÄ OPPIMAAN SALATTUJA TIETEITÄ!”

Siinä ensimmäisen sotatulen ensimmäinen tärisyttävä suuri sanoma, jonka suihkeena kulki luotetusta suusta toiseen.

Alku oli tehty! Eteenpäin vain! Kului viikko jännityksessä ja kiihkeässä salaistoinnassa.

”VIISIKYMMENÄ YLIOPPILASTA LISÄÄ ENSI TILASSA!”

Uusi käsky uudelle piirille. Se käsky kuului jo minullekin. Sellaiseksi sen mielestäni käsitin ja sellaisena sen otin.

Voisinko edes pysyä kirjojeni ääressä ja painua tenttilukuihin, kun Suomen vapautta alettiin iskeä irti kahleistaan. Mahdotonta.

Muutaman illan vakaa keskustelu veljeni kanssa. Kumpi? Sitten selvä ja järkkymätön päätös: molemmat.

Niin olin minäkin astunut vireätkäisten tielle.

Aarne Sihvo Shpalernajasta:

”Sitä aikaa voisi verrata katolisten kiirastuleen”

Katolisen kirkon kiirastuleen voidaan verrata suomalaisten miesten, aktivistien ja jääkärien oloa Shpalernajan vankilassa vuosina 1916–1917, Aarne Sihvo kertoo Kalterijääkärit –trilogian (Sulo-Weikko Pekola, 1931) 2. osassa. Alkoi se sielua raateleva epätietoisuus, onko huomina päivä viimeiseni? Löytyykö ehkä sittenkin paluutie – ehkä Siperian kautta, Sihvo tilitti tuntojaan.

Sihvo oli vangituista jääkäreistä vanhin ”virkaikältään”: hän kuului Pfdfindereihin, mutta komennettiin peräti kolmasti Suomeen värvärien rekrytoijaksi, värväriksi, suunnittelijaksi tai kouluttajaksi. Hän jäi kiinni 2.10. 1916 Jyväskylässä.

Kenraaliksi kohonnut Sihvo toimi vuosina 1926 – 1928 Sotaväen päällikkönä ja taas vuosina 1946 – 1953 Puolustusvoimien komentaja –virkanimikkeellä.

Sihvo kirjoitti sanat lauluun ”Kuolemaantuomittujen mielialoja”. Sävellystä esitti mm. itsekkin kalterijääkäri, oopperalaulaja Wäinö Sola. Sihvo teki sanat myös Kalterijääkärien marssiin.

Kalterijääkärien joukkoon kuului Sihvon lisäksi monta kuuluisuutta kuten **Esko Rieki, Yrjö Ruutu, Vihtori Kosola, Artturi Leinonen** ja **Kyösti Wilkuna**.

Yrjö Ruutu (alunperin Ruuth) oli jääkäriiliikkeen erittäin merkittävä taustavaikuttaja. Hän on tunnetuimpia shpalerniittiejä, jonka ansioluettelo on poikkeuksellisen pitkä ja monipuolinen: hän toimi tutkijana, korkeakoulujen kehittäjänä ja todella omintakeisena valtiotieteilijänä sangen monipuolisesti politiikkona ”monarkistista ääriivasemmalle (!),

Vihtori Kosola oli myös kalterijääkäri. Hänen Lapualla sijainneen kaksivooninkisensa kautta kulki 250 jääkäriksi lähtijää.

kokoomuksesta kansandemokraatteihin yrittäen lopulta luoda omankin puolueen yhdistämällä sosialismin ja kansallisuusaatteen liitoksi! Fantasiaa riitti vielä eläkepäivilläkin, sillä hän kirjoitti silloin lapsille satukirjoja, väinöväkkärä –kirjoja (kts. Parole 1/2008).

Ruutu värväsi kahdesti jääkäreitä Saksaan

Hallitusneuvos Esko Rieki kuului jääkäriiliikkeen alkuajan aktivisteihin ja jyrkän linjan ajajiin kuten Ruutukin. Hän toimi myös etappimiehenä ja värväriä. Rieki oli suunnittelija ja toimeenpanija., kun värvättiin keväällä 1941 miehiä vapaaehtoisten suomalaisten SS-pataljoonaan

Rieki oli myös heimosoturi osallistuttuaan Vianan retkeen. Rieki toimi Tornion poliisimestarina ennen tuloaan (1920) Suomen salaiseen poliisiin, Etsivään Keskuspoliisiin (EK, perustettu 1919)) ja nousi sen johtoon 1923 alaisenaan mm. Urho Kekkonen, joka sisäministerinä v. 1938 antoi Riekielle mahdollisuuden erota itse!

Kalterijääkäriä Shpalernajassa Riekillä oli sellitoverina (!) Vihtori Kosola.

Kosola etapin kautta 250 jääkärirekryyttiä

Vihtori Kosolalla oli komea kotitalo ja maatila Lapualla. Siihen kuului myös

kievari, josta voi saada ns. hollikyydin seuraavaan kievariin.

Kosola ryhtyi tukemaan jääkäriiliikettä ja kievarista tuli yksi etappipaikka, joka kautta kulki eteenpäin peräti 250 jääkärirekryyttiä. Kosola paljastui helmikuussa 1916 ja vietiin Shpalernajaan. Siellä hän joutui rankkoihin, öisiin kuulusteluihin itsensä ”pääpirun” Maskevitshin hermoja raastavaan kovisteluun, jossa Kosola ei pehmennyt eikä paljastanut mitään.

Vapauduttuaan Kosola perusti Lapualla ”palokunnan” kesällä 1917. Se oli suojeluskunnan alku. Kosola johti niin antikommunistinen Lapuan Liikettä kuin Isänmaallista kansanliikettäkin kuolemaansa saakka. Hän oli myös 1930 Talonpoikaismarssin pääorganisaattori.

Wärväri, kirjailija (17 romaania, 20 näytelmää)), Ilkan päätoimittaja, kansanedustaja Artturi Leinonen siirrettiin aina Uralille saakka, Permin Ohanskiin, josta hän vapautui huhtikuulla 1917. Leinosen ”Aktivistien marssin” sanoissa suorastaan kristallisoituu jääkärien filosofia. Tässä sen viimeinen säkeistö: ”Päivämme, yöme/täyttää aattelu ainoa: /tarmomme, työmme/vastaa vierahan vainoa!/ Vastaa kaikkea/vääryyttä, sortoa halpaa/-Kuolohon saakka/vapauden puolesta kannamme kalpaa.”

TEKSTI: **Kari Nummila**

Sata vuotta sitten maaliskuussa:

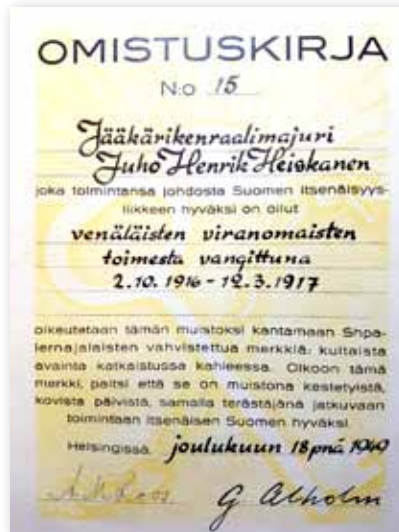
Vallankumous vapautti kalterijääkärit Spalernajasta

Suomalaisen jääkäri liikkeen kirkkaassa visiossa sekä armottomassa ja kunniakaassa ”Isänmaa irti Venäjästä” –taistelun historiassa kirjattiin yksi erityisen merkittävä tapahtuma tasan sata vuotta sitten. Silloin venäläiset vallankumoukselliset kansanjoukot mursivat portit Pietarissa niin Spalernajan tutkintovankilassa kuin Krestysäkin maaliskuun vallankumouksen aikaan 12. maaliskuuta (helmikuu: Venäjällä Juliaaninen kalenteri) vuonna 1917. Pääosa suomalaisvangeista virui Spalernajassa.

Yllättävä vapaus koitti Venäjän omien poliittisten vankien ohella myös poliittiselle suomalaisvangeille, joita on vaihtelevasti kirjallisuudessa kutsuttu kalterijääkäreiksi tai spalerniiteiksi. Venäjällä vapautuneista kuului jääkärikategoriaan 20 miestä. Jääkäreitä määrättiin kesken koulutuksen Suomeen mm. värwäjien rekryteiksi, värwäreiksi, pommareiksi/sabotööreiksi, toiminnan suunnittelijoiksi ja tiedustelijoiksi. Heistä 14 joutui vankeuteen. Kuusi vapautettua ”jääkärialokasta” lähti vielä keväällä 1917 Saksaan jääkärioppiin.

Shpalerniittejä olivat ne, jotka kaikki olivat joutuneet santarmien koviin kouriin mm. jääkäri värwäreinä tai Saksaan lähteviä avustaneina etappimiehinä. He eivät siis itse lähteneet missään vaiheessa jääkärikoulutukseen Saksaan. Nuorin shpalerniitti oli vain 15-vuotias(!) **Ilmari Mäki**, joka toimi Kemissä ohjaten ”jääkärikokelaita” Osulan etappipaikalle. Hänet passitettiin peräti Vjatkaan, Uralin länsipuolelle.

Vankeina olleille suomalaisille oli luettu elinkautinen vankeusrangaistus

Kenraaliksi ylennyt Juho Heiskanen oli yksi kalterijääkäreistä.

sekä kolmelle miehelle kuolemantuomiot Venäjän lakien mukaan. Heidät kaikki oli tarkoitus siirtää Siperiaan. Täytöntöönpanoa viivytivät armonanomukset, joita keisari ei ehtinyt käsitellä sotatilan vuoksi.

”Maanpettureista” tuli silmätikkuja

Venäjän katsannosta aktivistit/jääkärit olivat maanpettureita, jotka ryhtyivät ”vehkeilemään” Venäjän päävihollisen, Saksan kanssa ja sen hyväksi irrottaakseen Suomen Venäjästä. Jos jääkärit joutuivat tosi koville, ei kalterijääkärienkään elämä ollut helppoa..

Kenraalikuvernööri **Franz Seyn** sai tietää jo keväällä 1915 jääkäri värwäyksestä. Hän tuli Suomeen 1900 Bobrikoffin oikeaksi kädeksi ja lopulta kenraalikuvernööriksi 1909 eli toisen sortokauden vetäjäksi. Tanskalainen lehtimies paljasti Venäjän

Ranskan suurlähettiläälle Lockstedtin leirin syksyllä 1915.

Suuri ja elintärkeä värwäys ei ollut helppo projekti: vilisihän Suomi erilaisia venäläisiä toimijoita, kun maassa oli silloin noin 100 000 Venäjän kenttäarmeijan sotilasta, laivaston väkeä ja santarmilaitos.

Erikoista on se, että sosialistijohtaja **Oskari Tokoi** tunsu ja hyväksyi jääkäri liikkeen, samoin **K.H. Wiik**, tuleva Kansanvaltuuskunnan puheenjohtaja ja Suomen diktaattorin **Kullervo Mannerin** ”vasen käsi”, joka kuului siihen Sdp:n vasemmistosiipeen, tuleviin kommunisteihin, jotka ryhtyivät Leninin ja Stalinin yllytyksestä aseelliseen vallankumousoyrytykseen.

Oli selvää, ettei jääkäri liikettä voitu viranomaisilta salata sataprosenttisesti. Vaikka visusti hiljaa oltiinkin, ”sivu suun” puhumista sattui omillekin. Venäläiset poliisivoimat käyttivät hyväkseen joidenkin heikkoutta eli maksoivat vihjeistä: puhuttiin ”ryssän nuoleskelijoista. Tähän sortui jopa suomalaisia poliisivoimia. Niiden joukossa toimi joitakin ”vasikoita”. Suomessa toimi Venäjän salainen poliisi, jonka tehtävät annettiin santarmilaitokselle.

Neljä yliloikkaria vasikoi Pietarissa

Venäläiset ujuttivat Spalernajassa neljä suomalaista jääkäriä – siis yliloikkaria – vankilaan urkkijoiksi vihreissä jääkäri puvuissaan (!), onneksi huonoin tuloksin.

Pelättympänä tutkijana pidettiin ”pääpirua” eli **Nikolai Maskevitchiä**. Häntä verrattiin Goethen Faust -legendan Mefistoon, joka teki paholaisen kanssa sopimuksen sielunsa

myymisestä! Hän kuulusteli yleensä vain yöllä ovelasti ja rankasti! Jonkin verran lipsahduksia sattui. Juuri kukaan ei mitään tunnustanut, vaikka aika rankkojakin näyttöjä löytyi.

Vankien tilanne oli tietysti kuolemanvakava, mutta jotain valonpilkahdustakin esiintyi: vanki voi lähettää ja saada postia, jonka mukana sai lähettää rahaakin. Rahoista vartijat ottivat joskus "osansa". Ystävät ja omaiset voivat käydä tapaamassa sekä toimittaa ruoka- ja vaatepaketteja. Henkisesti vankeus ja epätietoisuus stressasivat. Fyysisestikin olot rassasivat. Tästä kertoo kirjailija **Kyösti Wilkunan** 450-sivuinen muistelmateos "Kahdeksan kuukautta Spalernajassa"

(1918) ja sen yhden luvun otsikko: "Nälkä, lika, russakat".

"Ruthmunckeja" Pietarissakin

Jos Saksassa jääkärien apuna olivat Schwesterit **Ruth Munck** ja **Saara Rampanen**, niin onneksi Pietarissa vankeja autoivat Pietarin suomalaisen seurakunnan diakonissat **Ester Juvelius** ja **Siviä Saarinen**. Kielitaitoinen ja pätevä auttaja oli myös venäjää Pietarissa **Sanni Massinen**, jonka kaksi veljeä oli vankina ja kolmas veli Saksassa jääkäriopissa. Sanni organisoisi isoja apupaketteja "pehmitettyään jopa "pääpiru" Mashkevitsiä!

Vankien pelastukseksi koitui osaltaan sekini, että Venäjä oli **Romano-**

vien ansiosta enemmän oikeusvaltio kuin aiempien valtioiden aikana tai heidän jälkeensä tullut regimentti; loihan Lenin maailman suurimman terroritoimen. Onni oli sekini, että suomalaiset vapautuivat viivyttyä venäläisten vankien myötä heti 12.3. 1917, sillä venäläisethän tulivat myöhemmin katumapäälle.

Kalterijääkärien yhdistyksen perustamisajoihin 1930-luvun puolivälissä valiteltiin sitä, että jääkäriiliike tunnettiin valitettavan huonosti. Näin on tänä päivänäkin, onpa kyse jääkäreistä tai Vapaussodasta.

TEKSTI: **Kari Nummila**

Viestinviejä kuljetettiin raudoissa vankilaan

Venäläiset santarmit ja heidän mukanaan suomalaiset poliisit olivat päässeet hyvin selville jääkäriksi lähtevien etappitoiminnasta. Useita etappien hoitajia oli vangittu ja viety Pietariin Spalernajan vankilaan.

Kajaanin etappi palveli ms. itäisen etapin keskeisenä tukikohtana. Reitti kulki Nurmekselta Kajaanin kautta Hyrynsalmelle, missä "**Hallan Ukko**", entinen kansanedustaja **J.A. Heikkisen** talo toimi tärkeänä matkalaisten huoltopaikkana. Kajaanin etapin kautta kulki kaikkiaan noin sata Saksaan matkannutta nuorta miestä.

Joulukuun puolessa välissä Kajaaniin saapui venäläinen sotilasosasto etsimään jääkäriärväreitä. Kajaanin etappia johtanut **Elja Rihtniemi** oli kuullut, että Hallan talossa majailevan **V.O. Sivenin** (myöhemmin Susitaival) kotiin Helsingissä oli tehty kotietsintä ja tämän olisi syytä paeta maasta.

Varoitusta lähti viemään kaksi nuorta miestä, joista toinen oli abiturientti **Erkki Strömberg**.

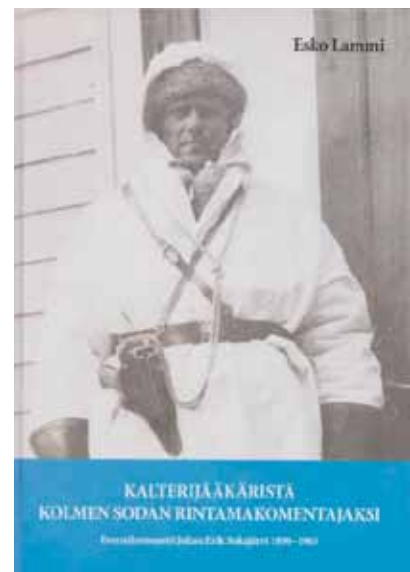
Viestinvientimatallaan nuoret miehet olivat törmänneet santarmeihin, jotka olivat aivan oikein päätelleet, että nuorukaisten ansiosta etsittyä Siveniä ei saatu kiinni.

Santarmit tulivat Strömbergin kohti 23. helmikuuta ja nuorukainen vangittiin. Hänet teljettiin ensin Kajaanin poliisivankilaan ja siirrettiin sitten kahden santarmin saattamana Kuopion lääninvankilaan. Viikon kuluttua matka jatkui käsi- ja jalkaraidoissa Helsinkiin Katajanokan lääninvankilaan.

Vankia kohdeltiin kuitenkin varsin helläkätisesti. Hän sai vankilassa jopa suorittaa loppuun kesken olleet ylioppilaskirjoitukset.

Kalterijääkärit pelastivat tuomiolta maaliskuun vallankumous. Vankilan ovat avautuivat Erkki Strömbergillekin maaliskuun viimeisellä viikolla.

Kun 25. helmikuuta 1933 juhliittiin jääkärien 15 vuotta aiemmin tapahtunutta paluuta, muisti Jääkäriliitto Erik Strömbergia antaen tälle liiton muistomitalin.

Kalterijääkäristä kolmen sodan rintamakomentajaksi

Everstiluutnantti Johan Erik Sokajärvi 1896–1963

Esko Lammi

255 sivua, Mediapinta 2017

Kalterijääkäreillä oma yhdistys ja jäsenmerkit

Kalterijääkärit/spalerniitit alkoivat kokoontua vuosittain vapautumispäivänään 12. maaliskuuta eli muistopäivänään heti, kun se oli mahdollista eli Vapaussodan jälkeen vuodesta 1919 alkaen. Yleisesti käytettiin alun perin kalterijääkärimimitystä niistä itsenäisyysliikkeeseen osallistuneista syytetyistä, poliittisista vangeista, jotka teljettiin vankiloihin Suomessa tai Venäjällä.

Tosin 3-osaisen "Kalterijääkärit" –matrikkelin kaksi ensimmäistä osaa toimittanut jääkärikapteeni **Sulo-Weikko Pekkola** halusi antaa "kalterijääkäri" -statuksen kaikille niille, jotka olivat jollakin tavoin joutuneet vankilaan, karkotukseen tai pakenemaan jääkäriliikkeen suoranaisestä avustamisesta tai poliittisista syistä. Tämän laveahkon tulkinnan mukaan kalterijääkärien määrä olisi noussut lähes 250 henkeen. Lisäksi potentiaalisia jäseniä olisi liki sadan hengen verran kotimaassa piilossa tai maanpaossa pidätysuhan takia.

Matrikkelin 1. ja 2. osat julkistettiin vuosina 1930 ja 1931. Pekkolan kuoleman takia kolmannen osan toimitti majuri **Into Auer**. Se julkaistiin 1935. Trilogia on ensi sijassa arvokas muistelmakokoelma lähes 80:n henkilön kohdalta. "Suomen jääkärien elämäkerrastosta" vuodelta 1975 löytyy tarkkaa tietoa niistä, jotka pääsivät jääkäritielle.

"Kalterijääkärienyhdistys r.y." perustettiin 11.9. 1935. Sen 20-vuotishistoriikin laati **Georg Alholm** 1955. Sama Alholmin historia on julkaistu Aarne Sihvon toimittamassa Kalterijääkärien 40-vuotismuistojulkaisussa 1957 hieman tyypistettynä.

Kalterijääkäreiden yhdistyksen jäsenkortti.

Kalterijääkäreiden yhdistyksen jäsenmerkki oli kultainen avain, joka oli pienoismalli Spalernajan sellien avaimesta.

Into Auer laati 1937 "Kalterijääkärien" 20-vuotishistoriikin, jonka julkaisi Kalterijääkärien yhdistys. Vihkosen esipuheessa Aarne Sihvo korostaa kotimaahan värväreiksi lähetettyjen jääkärien suurta merkitystä värväyksen onnistumisessa ja etappiteiden suunnittelussa.

Yhdistyksen kymmenvuotisjuhlassa päätettiin **Harry Backbergin** ehdotuksesta ottaa spalerniittien (tietysti myös kalterijääkärien) jäsenmerkiksi hänen suunnittelemansa 14:n kaaraatin kullasta valmistettu, noin 3,5

senttimetrin pituinen avain, joka on pienoismalli Spalernajan vankikopin avaimesta. Backberg oli ottanut sen mukaansa. Avaimeen liittyy katkaisutua vangin jalkarautaa symboloiva osa pienessä ketjussa avaimeen kiinnitettynä. Jalkarautojen malli saatiin Pähkinälinnan vankilassa (Nevajoen niskalla) istuneen **Mauritz Mexmontaenin** kantamista raudoista. Avain on noussut keräilyharvinaisuutena Hagelstamin huutokaupoissa 3 000 – 5 000 euroon pienen lisärekvisiitin kanssa.

Avaimen lisäksi suunniteltiin pöytäviiri, jossa on kuvattuna violetilla pohjalla kultainen avain ja tyyllitelty vankikopin ristikko

Kultaisen avaimen omistuskirjoineen on saanut tietävästi vain 39 henkilöä – joukossa kolme Pietarin vankeja auttanutta naista: ensieks-peditööri Sanni Massinen, diakonisat Ester Juvelius ja Siviä Saarinen. Ainoana yhdistyksen ulkopuolisena avain luovutettu Jääkäriiliiton puheenjohtaja, jääkärikenraalimajuri **Werner Gustafssonille**.

Yhdistyksen jäsenmäärä pysyi hyvin vaatimattomana: 1955 virallisia, itse ilmoittautuneita jäseniä oli vain 36! Alholm arvioi, että tunnettujen kalterijääkärien/spalerniittien (runsaat 80) lisäksi jäsenkelpoisia löytyisi em. lukua paljon enemmän, jos otetaan huomioon kaikki Suomessa tavalla toisella poliittisista syistä vankilaan joutuneet.

Yhdistyksen pitkäaikaisin puheenjohtaja oli **Esko Riekkä** (1935 – 1944).

TEKSTI: **Kari Nummila**

Kirja kuuden Sihvon jääkärisuvusta

Sihvon suvun sotakirja;

Perheen kohtaloita kolmessa sodassa

Jukka Sihvo

142 sivua, Kustannus HD 2017

Sihvoja voi sanoa todelliseksi sotilassuvuksi. Lähtihän heitä jääkäriksi kahdesta perheestä yhteensä kuusi nuorukaista. Kirjoittajan isoisä Tauno Sihvo oli Aarne, Ilmari, Jussi ja Sam Sihvon serkku. Myös Taunon veli Armas oli jääkäri.

Tauno Sihvo sairastui malariaan ja oli kuolla siihen. Parannuttuaan hän hakeutui siviilitöihin ja myöhästyi Arc-turuksesta helmikuussa saatuaan laivan lähdestä liian myöhään tiedon. Hän ehti kuitenkin vapaussodan Karjalan rintamalle, missä hänen jääkärioveljensä Armas kaatui.

Tauno Sihvo sai viisi poikaa ja viisi tyttöä. Kaikki viisi poikaa olivat rintamalla. Heistä vanhin, Armas, kaatui jatkosodan alkupäivinä ja toinen veljeksistä Aarre

maaliskuussa 1944. Veljeksistä nuorin Kauko ”pääsi” ilmatorjuntajoukkoihin vaikka oli vain 14-vuotias.

Kirja keskittyy Taunon viiden pojan kohtaloihin talvi- ja jatkosodassa, mutta aina välillä vilahtavat esille jääkäriserkkujen nimet. Ja mainitaan myös meidän kaikkien niin hyvin tuntema Sami Sihvo.

Kirjaa voi tilata kirjoittajalta osoitteesta jukkasihvo@hotmail.com tai numerosta 0400 159891

Jukka Knuuti

Aseharrastajan raamattu

Jalkaväen raskaat aseet ja ryhmäaseet

Markku Palokangas

240 sivua. Docendo 2016

Kirja kuuluu Maanpuolustuskorkeakoulun strategian laitoksen julkaisusarjaan ja täydentää Palokankaan aiemmin kirjoittamaa kolmen kirjan sarjaa ”Sotilaskäsiaseet Suomessa 1918-1998”.

Teos on erityisesti aseharrastajalle varsinainen raamattu. Pst-aseista mukana ovat niin tykit, panssarinyrkit, -kauhut, singot kuin ohjuksetkin. Kranaatinheittimistä on pitkät listat. Kevyitä kranaatinheittimiä on 27 ja raskaita kahdeksan tyyppiä. Ja päälle vielä pienoisheitimet, yhdeksän kappaletta. Mutta vielä enemmän on pst-tykkeitä. 31 eri tyyppiä. Vaikka kaikki eivät ole operatiivisessa käytössä olleetkaan, niin on siinä ollut varikoilla ihmettelemistä.

Jokainen varusmiehenä palvellut se laa ensimmäisenä esiin ne aseet, joiden kanssa on itse nuoruudessa hikoillut, olkoon se sitten pst-tykki, sinko tai kranaatinheitin.

Kirjassa on tuttujen asenimikkeiden lisäksi enemmän tai vähemmän outoja, kuten miinanheitin tai savunheitin, jotka kaikki ovat jo historiaa.

Tähän päivään tullaan erityisesti kertaskinkojen ja kranaattikonekiväärien mukana. Tulossa kertasingoista taidettiin kertoa jotain RUK:n kurssilla 117 keväntalvella 1965. Kranaattikonekivääristä ei kenelläkään ollut harmainta aavistusta.

Jukka Knuuti

Tulevan jääkärikenraali Heiskasen hurja jääkäriaika

Kilpisjärven pamaus, Spalernajan vankila, ase-laiva Equity

Juho Heiskasen jääkäritaival oli poikkeuksellinen tapahtumarikas. Hän osallistui Kilpisjärven pamaukseen, missä räjäytettiin venäläinen varikko. ja ehti istua Spalernajan vankilassa. Suomeen hän palasi johtaen aselastin tuontia Pohjanmaalle ase-laiva Equitylla. Ennen vapaussodan alkua hän johti sotilaskoulutusta Pohjanmaalla ja osallistui sittemmin Tampereen valtaukseseen. Heiskasen jääkäriksi lähdön yhteydessä kesken jääneet lakitieteen opinnot jäivät sikseen ja Heiskanen jäi armeijaan edeten lopulta kenraalimajuriksi.

Juho Heiskanen saapui Lockstedtiin Pfadfinder-kurssille 2.3. 1915, noin viikkoa ensimmäisten tulijoiden jälkeen. Lakitieteen opiskelijalle matka oli vielä tuolloin varsin helposti toteutettavissa suoraan Tukholman kautta. Hän oli aluksi kirjoilla 2. Komppaniassa, mutta siirrettiin pioneerikomppaniaan 31.8.15, jossa ylennettiin hilfsgruppenführeriksi 2.9 ja gruppenführeriksi 10.1.16.

Huhtikuussa 1916 hänet komennettiin tiedustelutehtäviin Suomen ja Ruotsin rajalle. Retki ulottui Rovaniemelle saakka. Eräs venäläisten huoltoreiteistä kulki Norjan Skibotnista Kilpisjärven kautta etelään Tornionjoki vartta pitkin. Kilpisjärvellä oli suuri varikko, josta venäläisten oli ilmeinen tarkoitus kelirikkokauden loputtua kuljettaa materiaali Tornioon rautatien varteen. Saksalaisten tiedustelun ja tällä Juhon matkalla hankittujen tietojen perusteella ruvettiin valmistelemaan toimintaa tätä huoltoreittiä vastaan.

Palattuaan tiedusteluretkeltä Juho komennettiin räjäytyskurssille Berliiniin ja Kieliin. Kurssin jälkeen hä-

net komennettiin hilfsgruppenführer **Oiva Willamon** (myöh. eversti) ja jääkäri **Ilmari Relanderin** (myöh. myös eversti) kanssa "pommaritehtäviin" Suomeen. Joukkoon liittyi Tornionjokilaaksossa jääkäri **Armas Suvirinne** (myöh. kapteeni), joka toimi väräys- ja etappitehtävissä loppukesään 1916 saakka Peräpohjolassa ja Lapisassa. Willamo teki myöhemmin omia pommariretkiään, mutta Heiskasesta ja Relanderista tuli taistelupari jatkossakin.

Asevarikko lensi ilmaan

Tällä retkellä joukko tuli junalla Ylitornioon ja siitä esiintyen työtä etsivinä "uittojätkinä" edelleen kohti pohjoista. Matkalla Karesuvantoon

Kenraalimajuri Juho Heiskanen.

Professori Kari Heiskanen kertoo kenraali-isoisänsä hurjasta jääkärihistoriasta. Oheinen teksti perustuu hänen Keski-Suomen Osaston Jääkäriiliikkeen 100-vuotistapahtumassa 3.10. 2016 pitämäänsä esitelmään.

he herättivät epäilyjä ruotsalaisissa viranomaisissa, jotka eivät kuitenkaan ryhtyneet suurempiin toimenpiteisiin. Tie loppui Ruotsin puolella Karesuvantoon, josta joukko jatkoi matkaa joen länsirannan erämaassa kohti Kilpisjärveä. He olivat perillä 5.6.1916 ja röyhkeästi tekeytyen Norjaan kalaan menijöiksi pyysivät yösijaa varikon päälliköltä merikapteeni **Stenbergiltä** ja sen saivatkin. Seuraavana aamulla he lähtivät Stenbergin kehotuksesta kalan ”fiskuuseen” mutta jäivät seuraamaan tilannetta vähän matkan päähän. Seuraavana yönä he onnistuivat räjäyttämään ja polttamaan venäläisten varastojen pääosan Kilpisjärvellä.

Mikä lie, mutta pojat halusivat Stenbergiltä ennen lähtöään kiitauksen tekemästään tuhosta ja sen aseella uhaten saivatkin. Vaikka iso määrä sotatarvikkeita tuhoutuikin, ei teolla ollut kovin suurta vaikutusta Saksan ja Venäjän välisessä sodassa.

Heiskanen, Willamo ja Relander olivat takaisin pataljoonassa jo 18.6. Matkaa oli tehty 2300 kilometriä. Lähin rautatien pää oli Ruotsissa Ylitorniolla 400 kilometrin päässä Kilpisjärveltä. Suvirinne jäi edelleen etappitehtäviinsä pohjoiseen.

Venäjälle loikannut jääkäri teki ilmiannon

Palattuaan pataljoonaan Juho oli hetken täydennysjoukossa ja 10.8 uudelleen sijoitettuna pioneerikomppaniaan. Misse-joen taisteluihin hän osallistui pioneerikomppaniassa ryhmänjohtajana. Syyskuussa tie kävi jälleen

Kilpisjärven pamauksesta on muistolaatta Saanan rinteeseen kiinnitettyä.

Relanderin kanssa Suomeen. Jälleen oli tavoitteena ”pommarireissu”. Tarina kertoo, että Juho Heiskanen olisi tunnistettu Kilpisjärvellä ja uudelleen, kun hän ja Relander rantautuivat tällä matkallaan Suomeen. Toisaalta Relanderkin oli jo etsintäkuulutettu. Heitä ruvettiin epäilemään ja jäljitämään matkalla Pietarsaaresta kohti Jyväskylää. Eräiden lähteiden mukaan jääkäreistä karannut ja Venäjän puolelle loikannut **Eino Rissanen** olisi heidät ilmiantanut.

Jyväskylässä Heiskanen ja Relander tapasivat 2.10. sattumalta zugführer **Aarne Sihvon** ja kanttori **Karvosen**. Sihvo oli järjestelemässä santarmien vainoamaa Keski-Suomen värväystoimintaa ja etappiteitä uudelleen.

Annetaan kuitenkin Juhon kertoa omin sanoin seuraavista tapahtumista:

”Vietettyäni yhden yön sukulaisten luona, menimme kaupungille kävelemään ja tapasimme siellä kaksi toverilleni tunnettua miestä, ylioppilaita Karjalasta. Yksi heistä ehdotti, että mentäisiin juomaan joku pullo punssia. Ja niin tehtiinkin. Ehdimme juuri aloittaa ja puhe alkoi sujua hy-

vin, kun ilmestyi kahdesta ovesta yhtä aikaa noin seitsemän - kahdeksan poliisikonstaapelia. Ja meidät vangittiin paitsi yhtä, joka oli kaupungissa urkurina. Aluksi en oikein käsittänyt tilannetta, mutta se selvisi heti jälkeenpäin. Kaksi etsivää oli seurannut jäljessämme Jyväskylään saakka ja kun Relander oli peräänkuulutettu, pidätettiin meidät kaikki, paitsi jo mainittua. Surukseni täytyy minun mainita, että sellaista hävyttömyyttä suomalaisen poliisikunnan puolelta en suinkaan olisi osannut odottaa, kuin nämä vaasalaiset etsivät **Sjöblad** ja **Vainio** osoittivat meitä kohtaan vangitsemistilaisuudessa.”

Kuulusteluja kotimaassa ja Pietarissa

Paikka, missä punssia juotiin ja oli varmaan tarkoitus juoda enemmänkin, oli silloinen jyväskyläläinen Monopol-hotelli, joka nykyään tunnetaan nimellä Nikolainkulma.

Pidätetyt vietiin ensin Vaasaan alustaviin kuulusteluihin ja siitä edelleen illalla 5.10.1916 Helsinkiin.

Jatkuu ►

Tässä huoneessa santarmit saivat lottopotin 2. lokakuuta 1916, kun he nappasivat jääkärit Juho Heiskanen, Aarne Sihvo sekä Ilmari Relander. Kuvassa Kari Heiskanen.

Juhon, kuten muidenkin vangittujen jääkäriliikkeen aktivistien pääkuulustelijaksi tuli erittäin tärkeiden asioiden tuomari, valtioneuvos **Nikolai Mashkevits**. Hänet aikalaiset kuvasivat hienokäyttöiseksi mutta kyyniseksi ja pistäväsilmäiseksi kuulustelijaksi, joka ei säästänyt vaivojaan selvittäessään jääkäriliikkeen olemusta ja värväystoimintaa. Hän kuulusteli pidätettyjä sekä Helsingissä ja myöhemmin myös Spalernajassa. Mashkevitsin menetelmät olivat asiallisia vaikkakin ehkä ankaria. Kuulusteluja yleensä pidettiin yöaikaan; tulkkauksesta johtuen ne venyivät, mutta samalla antoivat kuulusteltavalle mahdollisuuden miettiä mitä sanoisi.

Juho kirjoittaa päiväkirjassaan vankilasta Helsingissä.

”Noin viikon siellä oltuamme pantiin raudat jalkoihin ja yöksi käsiinkin, ettei päästäisi karkaamaan. Tulen piti palaa koko yön. Remeli vyö otettiin joka ilta pois, ettei muka saisi hirttää itseänsä. Poliisi vartioi yöt, päivät kunkin kolmen kopin edessä ja ne uteliaisuudessaan tavan takaa pilkistelivät ovessa olevasta aukosta sisälle. Tällainen elämä kyllä alkoi tuntua jo hieman kamalalta”

Mashkevits ja venäläiset olivat ymmärtäneet minkäläisen saaliin olivat saaneet Jyväskylässä.

Spalernajan vankilan olot suomalaisia paremmat

20.10 kolmikko siirrettiin Spalernajaan Pietariin. Olot siellä olivat paremmat kuin muissa Venäjän vankiloissa ja Helsingissä.

Juho toteaa: ”Minulle tuli koppi on 124 kolmannessa kerroksessa, ikkuna pohjoiseen päin. Huone on aika hauska, noin 5m pitkä, 3 m leveä ja 3 m korkea. Sähkövalo, vesiklosetti ja vesiraana, joita puuttui Suomen vankiloista. Sängyssä madrassi, filtti ja tyyny, pöytä ja tuoli, seinässä kiinni noin 15 cm läpimittainen katosta lattiaan asti ulottuva lämmityslaitos.”

Kolmikun syytteet olivat vakavia: valtiopetos, josta rangaistus ankarimmillaan olisi kuolemantuomio. Onneksi olivat Jyväskylän aktiivit ehtineet piilottaa ”pommareiden”

Jääkäriliikkeelle kohtalokkaan hotelli Metropolin rakennus Jyväskylässä on entisessä asussaan ja kulkee nyt nimellä Nikolainkulma

materiaalin ja Sihvon väärennetyin passin missä hän esiintyi puutavarakauppias **Emil Mynttinä**. Jos nämä kaikki olisivat löytyneet, olisi oikeudenkäynti saattanut olla vallan toisenlainen ja nopeampi. Venäjän puolelle loikannut jääkäri Rissanen oli Spalernajassa eräs päätodistajista jääkäreitä vastaan.

Oikeudenkäyntiä hidastivat hallinnon ja Keisarin kiireet kuohuvassa maassa. Marraskuussa 1916 Duuma arvosteli jo keisaria kovin sanoin. Sodassa Saksaa vastaan koettiin tappioita. Suomalaisten valtiopetturien oikeudenkäynti ei ollut murheista suurimpia.

Oikeudenkäynti ehti alkaa pöytäkirjojen ja syytteiden lukemisella, josta Juho kirjoittaa:

”Perjantaina ja lauantaina (7 ja 8.12.1916) luettiin meille kymmenelle pojalle tässä asiassa syntyneitä pöytäkirjaa. Huomenna taas jatketaan. En tiedä milloin loppuu. Näyttää siltä, kuin tuomion aika olisi jo hyvinkin lähellä. Me kai lienemme niitä vaarallisimpia”

Juhon tunnelmat olivat synkät.

”En ole koskaan tullut ajatelleeksi kuinka kamalaa on odottaa tuomiota ja varsinkin kun on jo uhkailtu kuolemalla”

Maaliskuun vallankumous vapautti vangit

Hitaasti edennyt oikeudenkäynti jäi maaliskuun alussa puhjenneen vallankumouksen jalkoihin. Väkijoukko valtasi Spalernajan ja Juhokin pääsi vapaaksi 12.3.1917. Hän palasi pataljoonaan heti maaliskuun puolivälin jälkeen. Siellä hänet ylennettiin zugsführeriksi syyskuussa 1917. Hän osallistui Polangenin erikoiskursseille syksyllä 1917.

Juhon taipaleen seuraava vaihe vaikutti merkittävästi Vapaussodan alkuun. Hänet nimitettiin aselaiva Equityn ensimmäisen matkan kahdeksan jääkäriin komennuskunnan johtajaksi. Equity saapui aselastin kanssa 1.11.1917 Tolvmansgrundetin saarelle. Komennuskunnan jääkärit organisoivat aseiden jakelun Pohjanmaan suojeluskunnille ja muodosti-

vat pikaisesti koulutusringin "Heiskanen Staabin". Renkaaseen liittyi lisää kuusi jo Suomessa olevaa jääkäriä.

Suojeluskuntia ryhdyttiin perustamaan keväällä ja kesällä 1917. Niillä oli aluksi vahva paikallisen järjestyksen pidon rooli, eivätkä ne muodostaneet mitään kansallista organisaatiota. Suojeluskuntia oli jääkärikomennuskunnan saapumisen aikoihin 200-300. Erikoisesti Pohjanmaalla niiden toiminnassa oli alkanut korostua paikallisen järjestyksenpidon ohella sotilaallinen toiminta. Joulukuussa 1917 arvioidaan suojeluskunnissa olleen noin 20 000 miestä koko maassa. Seuraavassa tammikuussa väkeä oli jo 30 000.

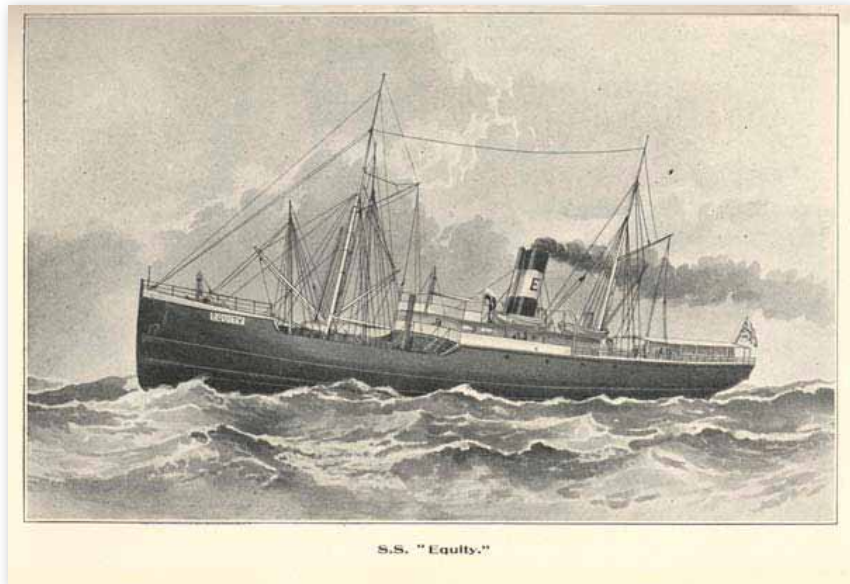
Staabi aloitti suojeluskuntien määrätietoisuuden koulutuksen Etelä-Pohjanmaalla. Juhosta tuli Etelä-Pohjanmaan suojeluskunta-alueen päällikkö. Siinä tehtävässä hänet mm määrättiin järjestämään Vaasan suojeluskuntaa ja sen koulutusta. Kun tuli ajankohtaiseksi antaa suojeluskunnissa myös johtajakoulutusta, perustettiin Vimpelin sotakoulu, jonka toisen (komentokieleltään ruotsinkielisen) kompanian päälliköksi Juho Heiskanen nimitettiin 27.12. Siihen mennessä oli Heiskanen Staabi jo peruskouluttanut sotilastaitoihin 2500-3000 miestä. Vimpelissä noin 200 miestä sai johtajakoulutuksen kahdella kurssilla.

Juhosta tuli Suomen armeijan kapteeni

Juho johti suojeluskuntien joukkojen keskitystä Lapualla 27.1. ja seuraavana päivänä, Tammisunnuntaina, aseistariisuntaa Lapualla ja Seinäjoella. Kuun vaihteessa hän toimi Kristiinankaupungin apuretkikunnan johtajana ja valtausjoukkojen komentajana.

Pieni jääkärijoukko teki nopeaa ja tehokasta työtä Etelä-Pohjanmaan suojeluskuntien sotilastietojen ja -taitojen kohentamiseksi ja Suomen Valkoisen armeijan luomiseksi.

Jääkärit siirtyivät 11.2.1918 Suomen armeijaan, vannoivat sille uskollisuuden valan ja saivat suomalaiset sotilasarvot. Juho Heiskanen nimitettiin kapteeniksi.

Heiskanen oli mukana, kun SS Equity toi Suomen lokakuussa 1917 mm. 6 500 kolmen linjan kivääriä, 30 Maxim-konekivääriä sekä 2,6 miljoonaa patruunaa.

Helmikuussa 1918 Juho toimi hetken Suojeluskuntien muodostaman Ruoveden-Vilppulan-Mäntän rintamalohkon komentajana ns. **Mannisen** pataljoonan komentajana osana eversti **Wetzerin** Hämeen ryhmää, jolla oli vastuullaan rintama Näsijärvestä Päijänteeseen rintamasuunnan ollessa etelään.

Hänen kouluttajauransa jatkui, kun hänet rintamalta nimitettiin Vöyrin sotakoulun johtajaksi 18.2.1918. Vöyrissä ehdittiin kouluttaa (ali)upseereiksi vähän tietolähteestä riippuen 1400-1600 sotilasta. Neljästä Vöyrin oppilaasta tuli myöhemmin kenraaleja.

Juho Heiskanen suurin panos Vapaussodassa oli koulutusrengas "Heiskanen Staabin" päämäärätietoinen toiminta, jolla kenraali Mannerheimille luotiin merkittävä peruskoulutettu sotilaallinen resurssi niin miehistöä kuin johtajia. Kun jääkärien pääjoukko saapui Vaasaan 25.2, oli Pohjanmaalla jo usean tuhannen peruskoulutetun miehen ydinjoukko ja eteläpohjalaisesta suojeluskuntaisesta talonpoikaisarmeijasta muotoutumassa kurinalainen, iskukykyinen ja taisteluvalmis sotajoukko. Samalla Etelä-Pohjanmaa oli muodostunut

valkoisen armeijan vahvaksi tukialueeksi.

Juho johti Vöyrin koulun perustalle koottua Vöyrin pataljoonaa Tampereen valtauksessa. Pataljoonan 7. Komppaniaa johti jääkäri **Gunnar Holmqvist**, toinen isoisistäni. Pataljoona oli osa ruotsalaisen vapaaehtoisen eversti **Hjalmarsonin** osasto etenemisvaiheessa. Kun osasto oli myöhemmin liitetty eversti Wetzerin Hämeen ryhmään, pataljoona eteni Ruovedeltä ja Vilppulasta Oriveden kautta kohti Tamperetta. Kaupungin valtausvaiheessa majuri **Malmbergin** taisteluosastoon kuuluvana Juho johti pataljoonansa hyökkäystä idästä Näsijärven rannan suunnassa kohti Tamperettä vallaten koko Lapinniemen.

Tampereen taistelun ratkettua Juho määrättiin Pohjois-Savon rykmentin komentajaksi ja ylennettiin majuriksi. Rykmentti osallistui Haminan ja Viipurin valtauksiin kenraali **Lofströmin** Itä-armeijan joukko-osastona.

Vapaussodan jälkeen Juho ei palannut lakiopintojensa pariin vaan jatkoi upseerinuraansa yleten aikanaan kenraalimajuriksi.

TEKSTI: **Kari Heiskanen**

1916 koulutettu jääkäripataljoona 27 oli pienoisyhtymä

Suomalaisten jääkärikoulutus pääsi käyntiin laajassa mitassa, kun Berliinissä tehtiin elokuussa 1915 päätös laajentaa suomalaisten koulutusta Lockstedtissa. Ennen komppanian kokoisen johtajakoulutuskurssin tilalle perustettiin pataljoonan kokoinen yksikkö. Joukko-osasto sai nimekseen "Ausbildungsgruppe Lockstedt". Se oli pataljoona, sillä siihen kuului perustettaessa kaksi jääkärikomppania, konekiväärikomppania, pioneerikomppania sekä tietysti eskunta. Merkittävää oli, että yksikkö sai jääkärijoukon statuksen. Saksan armeijassa suhteellisen harvalukuisia jääkäriosastoja pidettiin valiojoukkoina, joille asetettiin erittäin korkeat vaatimukset ampumataidossa ja monessa muussakin suhteessa.

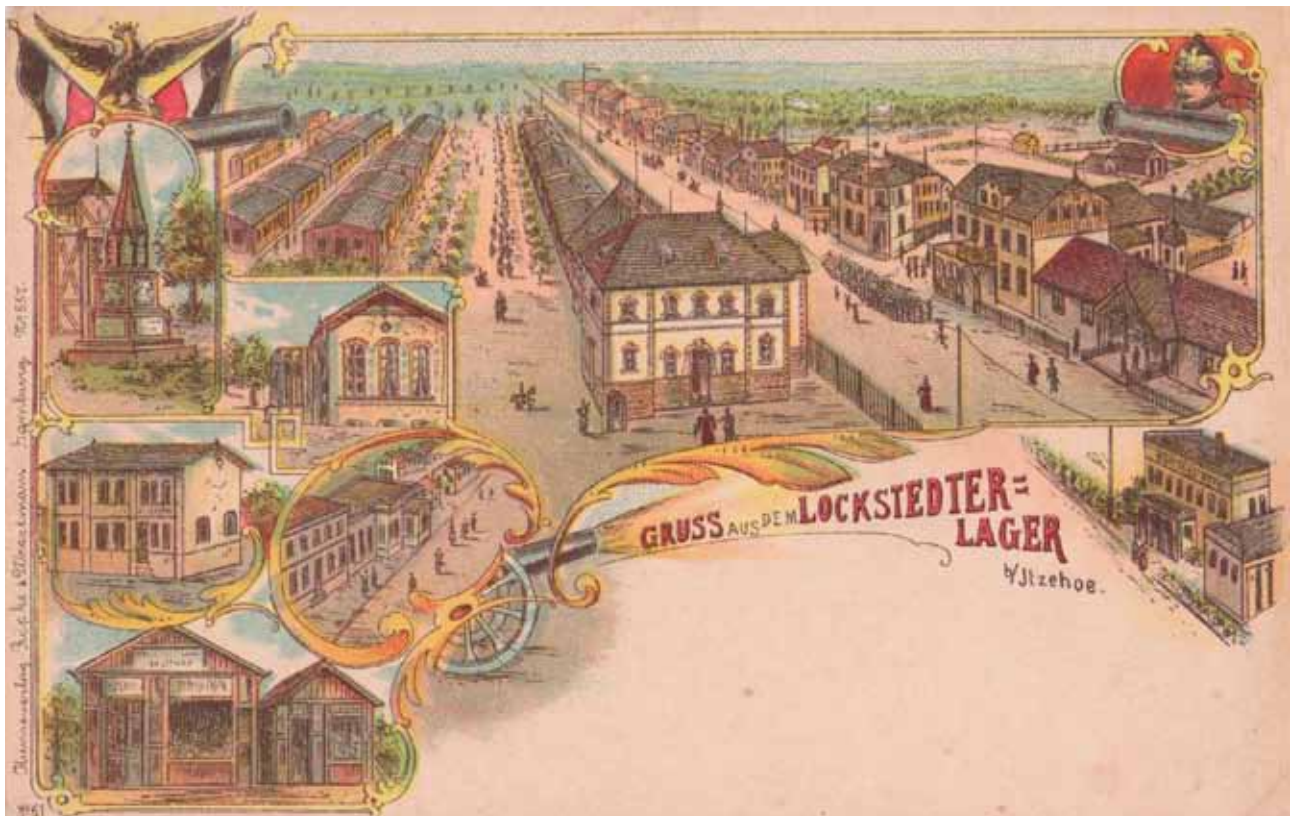
Ausbildungsgruppe oli kooltaan aluksi varsin vaatimaton, sillä helmikuussa 1915 aloitetulta Pfadfinderkaudelta miehiä periytyi vain 146. Miehistön määrän kartuttamiseksi lähdettiin ensi hätään kiertämään Saksan vankiloita ja vankileirejä. Niissä oli nimittäin jokin määrä internoituja suomalaisia merimiehiä. Näin saatiinkin pataljoonaan ensi alkuun vajaat sata uutta miestä. Tosin vankilasta värvättyjen motivaatio sotilaskoulutukseen ei aina ollut paras mahdollinen ja johtikin myöhemmin ongelmiin joidenkin yksilöiden kohdalla.

Suomessa oli käynnistetty samaan aikaan suuri värväys alokkaiden hankkimiseksi, mutta kesti luonnollisesti aikansa ennen kuin uusia rekryttejä ehti Saksaan saakka. Väkeä

alkoi kuitenkin hiljalleen kertyä ja marraskuun alussa pataljoonan vahvuus oli jo 451 miestä, jolloin voitiin perustaa kolmas jääkärikomppania. Joulun alla perustettiin neljäs jääkärikomppania. Vuoden 1916 alussa yksikkö alkoi näyttää pataljoonalta, sillä sen vahvuus oli jo 881 suomalaista. 13. tammikuuta pataljoonaan saatiin vihdoinkin 1000:s suomalainen.

Pataljoonassa palveli parhaimmillaan yhtäaikaisesti noin 1400 jääkäriä. Kaikkiaan jääkäriksi ilmoittautui kolmen vuoden kuluessa 1894 miestä. Osa heistä kuitenkin jätti pataljoonan hyvinkin lyhyen palveluksen jälkeen mm. sen vuoksi, että kouluttajat katsoisivat, ettei heistä ole sotilaiksi.

Jatkuu ►

Grüss aus dem Lockstedter-Lager. Jääkärit olisivat varmasti mielellään lähettelleet kotipuoleen tällaisia kortteja. Mutta sehän ei käynyt päinsä, kun koulutus oli salainen operaatio.

Pataljoonan miesvahvuuteen kuului muitakin kuin suomalaisia. Upseerit ja komppanioiden vääpelit olivat saksalaisia. Pataljoonassa oli myös saksalaista miehistöä erilaisissa huoltotehtävissä, mutta heihin suomalaisilla oli vain vähän kosketusta. Alkuvaiheessa vahvuuteen kuului myös jokunen virolainen ja skandinaavi, mutta he häipyivät vähin äänin.

Syyskuussa oli kuusi suomalaista ylennetty Zugführeriksi (joukkueenjohtaja) sekä 30 Gruppenführeriksi (ryhmänjohtaja) sekä 30 Hilfsgruppenführeriksi (ryhmän varajohtaja). Pataljoonaa luonnollisesti johtivat saksalaiset upseerit ja aliupseerit. Pataljoonan komentajana oli jo Pfadfinder-kauden majuri **Maximilian Bayer**. Komppanioiden päälliköt ja vääpelit olivat saksalaisia, mutta joukkueen- ja ryhmänjohtajiksi tuli nyt suomalaisia.

Suomalaiset tulivat joukkueenjohtajiksi

Pataljoonan vahvuuden kasvaessa tarvittiin myös lisää suomalaisia esimiehiä ja helmikuussa 1916 perustettiin Hauptzugführerin (pääjoukkueenjohtaja) ja Oberrzugführerin (ylijoukkueenjohtaja) arvot. Ylennyksissä perusteena oli käytännössä osoitetut kyvyt ja taidot, eikä koulusivistykseen kiinnitetty niinkään huomiota. Melko pian olivat fiksuimmat suuren värväykset tuottamat jääkärit sivuuttaneet sotilaallisilla kyvyillään joitain koulutuksessa sen alkuvaiheista alkaen mukana olleita Pfadfindereitä.

Hauptzugführer oli pataljoonan esikunnassa eräänlainen joukko-osaston suomalainen adjutantti. Hänelle kuuluivat asiat, jotka edellyttivät Suomen ja suomalaisten tuntemusta ja molempien kotimaisten kielten taitamista. Hän olikin erittäin tärkeä mies ja hänestä riippui suurelta osin saksalaisten suomalaisten yhteistyön toimiminen. Hän oli myös eräänlainen suomalaisten etujen valvoja ja luottamusmies. Tälle vastuulliselle paikalle tuli Zugführer **Erik Jernström**, joka sittemmin toimi pataljoonan korkeimpana suomalaisupseerina.

Jokaisen komppanian vanhin joukkueenjohtaja nimitettiin Oberzugführeriksi, jonka asema oli joitain

komppanian suomalaisen päällikön tai vääpelin väiltä.

Suomalaiset esimiehet olivat hankalassa välikädessä, sillä saksalaiset upseerit ja aliupseerit olivat arvoasteista riippumatta kaikkien suomalaisten esimiehiä. Vastaavasti suomalaisilla ylennetyillä ei ollut minkäänlaista esimiesasemaa saksalaisiin sotilaisiin nähden. Tämä johti myöhemmin hankaliin tilanteisiin, kun jopa komppanianpäällikön tehtäviä hoitava suomalainen oli usein varsin sivistymättömän ja ymmär-

tämättömän saksalaisen aliupseerin käskynalainen.

Ausbildungstruppe Lockstedtissa oli koulutuksen aloittaminen aivan eri paketti kuin puoli vuotta aiemmin perustetussa Pfadfinder-ryhmässä. Nyt oli hyvien perheiden kielitaitoisten poikien tilalla Saksan vankiloista ja Suomen maaseudulta värvättyä väkeä, joista pääosalta puuttui alkeellisinkin saksankielen taito. Käytän-

Jatkuu ►

Tämä ampumahautakuva tuntuu valokuvaajan iloksi järjestetyltä tapahtumalta.

Parademarsch. Paraatimarssi oli suomalaisille mahdollisimman outo liikkuemuoto. Mutta ahkeran harjoittelun tuloksena sekin opittiin niin, että saatiin jopa tunnustusta esimiehiltä.

Im Geschützpark. Tykkipihalla on runsaasti kalustoa, niin tykkejä kuin tykkien etuvaunuja.

nössä tämä merkitsi, että koulutus oli pakko siirtää suomalaisen päällystön ja alipäällystön tehtäväksi.

Puujalkamies hiihti yli Merenkurkun

Uudet rekrytit edustivat koko Suomen kansaa. Pääosa heistä oli maatalojen poikia, työmiehiä, käsityöläisiä, konttoristeja ja merimiehiä. Saksan puhujia ei heidän joukossaan ollut, eikä kaikilla lukeminen sujunut edes suomen kielellä. Kaikki koulutukseen saapuneet eivät myöskään olleet A 1-luokkaa. Mitään lääkärintarkastusta ei lähtijöille luonnollisestikaan ollut. Tuon ajan kansanterveys oli paljon huonommalla tolalla kuin tänään, jolloin kutsunnoissa karsitaan pois palvelukseen kelpaamattomat. Ensimmäisen maailmansodan aikana oli runsaasti tuberkuloosia ja myös sydänsairauksia. Omaa luokkaansa oli Koivulahdelta lähteneen ja pataljoonan pioneerikomppaniaan sijoitetun 20-vuotiaan suutari **Edvard Finnen** tapaus. Hän oli sulkeisessa kömpelö poistumaan taakse. Kun asia otettiin tarkempaan syyniin, selvisi, että miehellä oli puujalka. Se ei tosin ollut estänyt häntä jääkäriksi lähtiesään hiihtämästä Merenkurkun yli.

Kun alkuvaiheen Pfdfinderit olivat osanneet saksan lisäksi molempia kotimaisia kieliä ainakin auttavasti, oli uusien tulokkaiden enemmistö mie-

hiä, jotka osasivat vain äidinkieltään. Näin Ausbildungstruppesta tuli kolmikielinen yksikkö. Virkakielenä oli saksa mutta koulutuksessa tarvittiin sen lisäksi suomea ja ruotsia. Kielten sekamelska aiheutti monia ongelmia eikä paljoakaan parantanut joukon yhteishenkeä.

Alokaskoulutus oli perinteistä preussilaista, jolloin painopiste oli sisäpalvelulla ja sulkeisjärjestyksen harjoittelulla. "Parin ensimmäisen päivän harjoitukset suositettiin kasarmien pihalla, jolloin alokas opetettiin seisomaan ja kävelemään. Asennossa seisominen preussilaisittain onkin ilmiömäinen taidonnäyte", kirjoitti jääkärikenraalimajuri Väinö Väinö muistelmakirjassaan "Yli pauhun kenttien" (1964).

Jääkäriajan dokumenttifilmeistä filmeistä näkee, kuinka menttiin maahan ja poistuttiin taakse. Tällainen preussilainen koulutus oli mahdollisimman outoa suomalaisille korven kasvateille. Sulkeisissa harjoiteltiin intensiivisesti "griffejä" (kivääriotteita) ja paraatimarssia. Suomalaisten oli vaikea omaksua tätä saksalaisen sotilaskoulutuksen ruisleipää.

Alokaskoulutukseen sisältyi myös saksan kielen opiskelu. Majuri Bayer määräsi syyskuussa 1915, että saksaa taitamattomille piti antaa joka päivä tunti kielenopetusta. Oppimistuloksiin yritettiin päästä enemmänkin

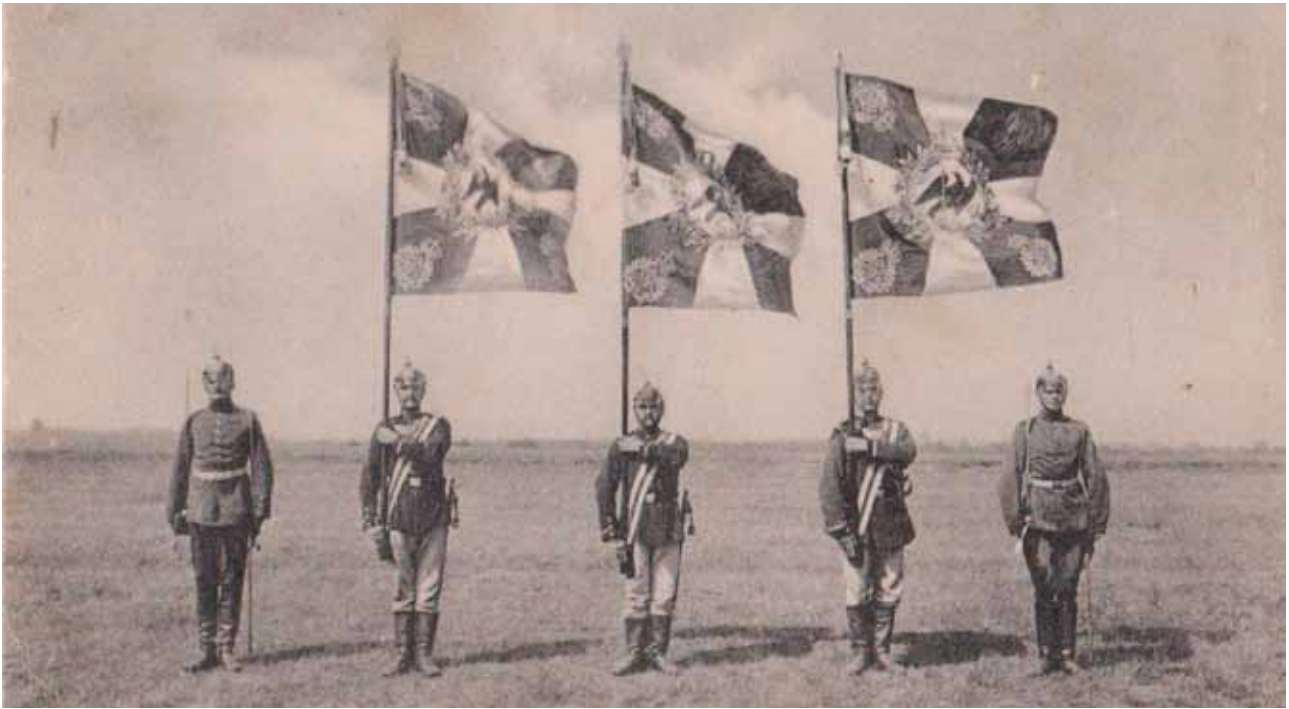
keppiä kuin porkkanaa käyttäen. Suomen ja ruotsin kielen käyttö kiellettiin julkisilla paikoilla ja lomina myönnettäessä saksanpuhujat olivat jonon alkupäässä.

Sulkeinen ja sisäpalvelu olivat vahvasti ohjelmassa myös jääkärikomppanioiden jatkokoulutuksessa, joskin mukaan tuli ampumakoulutus, joka aloitettiin tähtäysharjoituksilla. Sittemmin siirryttiin kouluammuntoihin 150 tai 200 metrin matkoilta joko makuulta tai ampumahaudassa seisten. Patruunoita säästettiin, sillä harjoitusta kohti jaettiin vain kolme patruunaa/jääkäri. Taisteluummuunoissa, joita järjestettiin myös yöllä, jaettiin sentään 15-50 patruunaa miestä kohden.

Kahdeksanviikkoisen alokaskoulutuksen ajan tulokkaat kuuluivat B-luokkaan. Se jaettiin 12-15 miehen suuruisiin korpraalikuntiin, joiden johtajina ja kouluttajina olivat Pfdfinderit. Alokaskoulutus päättyi ankarana Prüfungiin, kokeeseen, jossa testattiin soturin tiedot ja taidot. Läpäistyään kokeen, mikä lopulta onnistui kaikilta, siirrettiin jääkäri-alkokas siirrettiin A-luokkaan, vanhojen miesten joukkoon.

Taistelukoulutustakin saatiin ja siihen sovellettiin mahdollisuuksien mukaan rintamilta saatuja kokemuksia. Eikä olisi saksalaista sotilaskoulutusta ilman pitkämarssiharjoituksia.

Fahnen des Reserve-Regiments. Nämä reservirykmenttien liput tuovat kovasti mieleen jääkärilipun. Lipussa on yrjörästi aivan kuten jääkärilipussa. Se on kuitenkin valkoinen ja kulmiin jäävät värillisiä, siis päin vastoin kuin jääkärilipussa. Lipun keskellä oleva kotkakuvio on samanlainen kuin jääkärilipun nurkissa olevat kuviot.

Konekivääri outo ase suomalaisille

Konekiväärikomppanian koulutuksessa oli pääpaino suomalaisille uuden uppo-oudon aseeseen, kuularuiskun, tuntemuksessa, käsittelyssä ja sittemmin amunnassa. Aseena oli sekä venäläinen että saksalainen konekivääri, molemmat Maxim-tyyppisiä. Harjoitteluun kuuluvat osana ajoharjoitukset nelipyöräisillä kk-vankkureilla. Meno oli hurjaa, kun kahden hevosen vetämillä vaunuilla ajettiin täyttä ravia maastossa ja esteitäkin ylittäen.

Pataljoonan erikoisuus oli pioneeri-komppania, joka oli Saksan armeijan ainoa ”jääkäripioneerikomppania”. Jalkaväkikoulutuksen lisäksi he saivat koulutusta kenttälinnoittamisesta, tien- ja sillanrakennuksesta, räjäytystekniikasta. Repertuaariin kuului myös miinanheittimen, eli krh:n käsittely, etäisyysmittareiden sekä valonheittimien käyttö. Komppania perehtyi varsin laajasti myös vesistö-koulutukseen, jota harjoiteltiin mm. kokonaisen divisioonan pontonikalustolla. Vesistöharjoituksissa

saksalaiset kouluttajat ällistyivät, kun jokainen suomalainen osasi soutaa.

Pioneerikomppaniaan oli valittu miehiä, joilla oli alan teknistä koulutusta tai alan kokemusta. Joukossa oli diplomi-insinöörejä, kuten **Malmberg, Solin** ja **Stark**. Komppaniaan tulivat myös teekkarit **Bonsdorff, Hannell, Jaatinen, Paulig** ja **Sarlin**. Bonsdorffista, Hanellista ja Sarlinista tuli kenraaleja ja Malmbergista, Solinista ja Starkista everstejä. Pataljoonan miehistöön tuli runsaasti entisiä merimiehiä, jotka olivat toimeksi panevia yksilöitä niin hyvässä kuin pahassa. Pioneerikomppaniassa oli keväällä 1916 rettelöitä, joita osaltaan aiheuttivat railakkaaseen menoon tottuneet merimiehet.

Pioneerikomppaniaan oli koottu runsaasti erikoisosaamista, sillä myös pataljoonan viestimiehet olivat pioneerien joukossa. Jo syksyllä aloitettiin muutamalle miehelle puhelin- ja lippuviestintäkoulutusta. Rintamalla viestimiehet muodostivat oman ryhmänsä. Maaliskuussa 1916 valittiin jokaisesta komppaniasta 4-5 jääkäriä puhelinkoulutukseen.

Koulutuksen laajuudesta johtuen pioneerikomppaniassa olikin kouluttajia melkein yhtä paljon kuin koko muussa pataljoonassa yhteensä.

Pataljoona sai haupsijaoksen

Suomalaisten pataljoona olikin lopulta kuin pienoisyhtymä, sillä siihen tuli myös kenttätykistöpatteri. Majuri Bayer teki lujasti töitä kenttätykistöyksikön aikaansaamiseksi, mutta helppoa se ei ollut. Olihan kenttätykistön liittäminen orgaanisesti jääkäripataljoonaan Saksassa ennenkuulumatonta. Jos tuli vastatuulta ammatti-piireistä, vieläkin pahempaa oli hallinnon vastarinta. Sotaministeriö suhtautui varsin ynseästi suomalaiseen pataljoonaan sellaisenaan eikä ymmärtänyt ollenkaan, että tälle toisarvoiseksi katsotun koulutusyksikön käyttöön pitäisi luovuttaa vielä tykistöhenkilöstöä, kalustoa ja hevosia, joista kaikista oli huutava puute.

Pataljoonan tykistöyksikkö oli nimeltään Leichter Feldhaupitzzug der Ausbildungstruppe Lockstedt (Lock-

Jatkuu ►

stedtin harjoitusryhmän kevyt kenttätykistöjaos). Yksikön suomalaiset miehet valittiin vapaaehtoisuuden perusteella. Valintaperusteena käytettiin mm. pyrkijöiden teknistä koulutusta ja hevosten tuntemusta,

Jaokseen valittiin näin Zugführer **T. Lesch**, Gruppenführerit **I. Malmberg** sekä **A. Snellman** ja **J. O. Vegeilius** sekä 22 Hlfgruppenführeria ja jääkäriä. Aseistukseksi saapui kaksi 105 H/98-09-haupitsia. Jaoksen virallinen perustamispäivä oli 17. maaliskuuta 1916. Tuosta päivämäärästä periytyy suomalaisen kenttätykistön vuosipäivä.

Pataljoonaan perustettiin jopa torvisoittokunta, johon kuului parisenkymmentä soittajaa. Heistä tunnetuin oli **Sam Sihvo**, joka sittemmin sävelsi musikaali Jääkäriin morsiamen sekä erään tunnetuimman sotilasmarssimme, ”Muistoja Pohjolasta”. Jääkäripataljoonan soittokunta järjesti konsertteja kasarmialueella, oli mukana marseilla ja soitti paraateissa.

Saksalaisen päällystön suhtautuminen suomalaisiin oli jääkäreiden mielestä oli usein alentuvaa, ylimielistä ja suorastan loukkaavaa. Useimmilla saksalaisilla upseereilla, aliupseereista puhumattakaan, ei ollut minkäänlaista tietoa tai käsitystä Suomesta ja suomalaista. Kun vielä valtaosa myöhemmin tulleista jääkäreistä ei taitanut saksaa, syntyi kuva tietämättömästä ja primitiivisestä porukasta. Eivätkä maaseudun ja korprien kasvatit todella mitään maailmanmiehiä olleet. Tavallinen saksalainen kouluttaja katsoi kohtalokseen tulleen epäkiitollinen tehtävä tehdä tyhjän barbaarikansan miehistä käyttökelpoisia preussilaisia sotilaita. Toisaalta saksalaisten upseereiden ja aliupseereiden joukossa oli miehiä, jotka saivat osakseen suomalaisten arvostuksen vaativina, mutta rehteinä kouluttajina ja esimiehinä.

Ruotsinkieliset suosivat omiaan

Pahempaa oli, etteivät suomalaisten esimiesten suhteet jääkäreihin olleet aivan kunnossa. Jääkäri **Heikki Nurmio** kirjoitti myöhemmin: ”katkeruutta herätti etupäässä ruotsia puhuvan päällystön suhde suomalaiseen mie-

histöön. Päällystö erottautui aivan liiaksi eri leiriksi olematta minkään laatusessa henkisessä vuorovaikutuksessa miehistön kanssa muuten kuin harjoituksissa.” Nurmio tuli sittemmin tunnetuksi Jääkärimarssin sanojen kirjoittajana.

Martti Lauerma yrittää jääkäreistä kirjoittamassa suurteoksessa ymmärtää suomalaisten jääkäriesimiesten vaikeaa tilannetta: Eristäytyminen miehistöstä johtui preussilaisen sotilaskurin vaatimuksista. Suomalaiset kouluttajat tunsivat vain yhden, itse kantapään kautta oppimansa saksalaisen koulutustavan ja pyrkivät olemaan preussilaisempia kuin preussilaiset itse. Toisaalta heidän tilanteensa vaatvien saksalaisesimiesten ja usein hankalasti käsiteltävien suomalaisten välisenä puskurina oli varsin hankala.

Lisäksi myös kotimainen kieliriita suomen- ja ruotsinkielisten välillä vietti riemujuhlaa jääkäripataljoonassa. Huomattava osa pataljoonan suomalaisupseereista oli ruotsinkielisiä, koska johtotehtäviin nousseista Pfadfindereistä varsin suuri osa puhui äidinkielenään toista kotimaista. Mutta suomenkielisten käsitysten mukaan ruotsinkielisten esimiesten katsottiin myöhemmissä ylennyksissä suosineen omiaan suomenkielisen enemmistön kustannuksella.

Kurin ylläpitäminen oli pataljoonassa jossain määrin ongelmallista. Suomalaisilla esimiehillä ei ollut rankaisuvaltaa alaisiinsa. Rikkomusten sattuessa heidän piti ilmoittaa asiasta saksalaisille esimiehilleen. Suomalaisupseerit olivat taas hankalassa välikädessä. He eivät mieluusti ilmoittaneet rikkomuksista, sillä ei ollut mukava saattaa maanmiestä vaikeuksiin ja samalla joutua ikävään valoon ”kantelijana” suomalaisten silmissä. Ja vastaavasti ”kantelu” antoi saksalaiselle esimiehelle aiheutta epäillä miehen johtajakykyjä.

Jääkäripataljoonan rangaistusmuodot tulivat aikanaan itsenäisen Suomen armeijaan. Tavallisin rangaistus oli ylimääräinen harjoittelu, joka tuli asianomaisen itsensä niskoille. Mutta joskus pääsi syyllisen ryhmä tai jopa joukkue osalliseksi ylimääräiseen palveluun. Tällöin saattoi seurata

Nach der Heimat, nach der Heimat, Nach der Heimat zieh's mich hin. Doch ich muss noch, muss noch dienen. Weil ich mal Soldate bin. Kotiin, kotiin kaipaen. Mutta minun täytyy kuitenkin palvella, koska olen sotilas. Jääkärit tunsivat monta kertaa samalla tavoin kuin tämä saksalainen sotilas.

”toverituomioistuimen” langettama rangaistus remmiapelli. Siinä tuomittu pantiin mahalleen pöydälle: Toiset pitivät häntä paikoillaan, kun toiset hutkivat selkään solkivöillä. Tämä krouvinsorttinen rangaistus oli käytössä eniten pioneerikompaniassa, missä entisten merimiesten oli vaikea tottua sotilaskulttuuriin ja -kuriin. Remmiapellikin tuli itsenäisen Suomen armeijaan joskin varsin harvoin käytettynä.

Ruokapuoli aiheutti hankaluuksia. Suomalaiset olivat kotonaan tottuneen ehkä yksipuolisempaan mutta kuitenkin runsaampaan ravintoon, kuin mitä heille oli tarjolla Lockstedtin kasarmiruokalassa. Kuuden päivän leipäannoksen jääkäri saattoi sydän kolmen ensimmäisen päivän aikana ja olla lopun aikaa nälässä. Gruppenführer **Olof Lagus** kirjoitti päiväkirjassaan: Alokkaat ovat erityisen tyytymättömiä ja valittavat aina, että saavat liian vähän ja totta se kyllä on. Pahimmillaan jotkut jääkärit, jotka eivät tainneet olla penaalien terävimpiä kyniä, suorastaan kerjäsivät

vät leipää niin kasarmialueella kuin sen ulkopuolella. Tätä tapahtui siinä määrin, että Lockstedtissa alettiin kutsua suomalaisia Brotjägereiksi (leipäjääkäri) ja koko pataljoona sai vähemmän mairittelevan nimen Brotbataillon (leipäpataljoona).

Lauerma päättelee, että riittämätön ravinto vaikutti jääkäreiden terveydentilaan, sillä myöhemmin varsin moni heistä sairastui tuberkuloosiin.

Jääkäri tappoi prostituoidun

Viina oli aika ajoin ongelmana myös jääkäripataljoonassa. Pataljoonan komentaja yritti raittiusmiehenä saada rajaa viinankäytölle tosin huonolla menestyksellä, koska pataljoonan muu päällystys olivat enemmän kohtuukäyttäjiä kuin raittiusmiehiä ja katsoivat viinanviljelyä läpi sormien. Ikävimmässä tapauksessa kahden jääkärin naisissa käynti kannipäissä johti saksalaisen prostituoidun puukotukseen. Toinen jääkäreistä sai teosta tuomion. Mutta tuomituksi taisi tulla väärä mies, koska vuosia myöhemmin tuomittu ampui Turussa toisen retkellä mukana olleen jääkärin (Parole 3/2016).

Kun ensimmäisiä suomalaisia vapaaehtoisia tuli helmikuussa 1915 Lockstedtiin, olivat he kaikki luotettavia isänmaan aatteen miehiä. Toisin olivat asiat pataljoonavaiheessa. Vankilaelämän jääkärikoulutukseen vaihtaneiden isänmaallisuudesta ei voinut vakuuttua ja samoin suuren värväyksen mukana saattoi mukana tulla myös venäläisten lähettämiä agenteja. Pataljoonasta otettiin tutkintaan seitsemän jääkäriä, joskaan he eivät saaneet tuomiota, mutta eivät myöskään palanneet pataljoonaan. Yksi jääkäri lähetettiin vankileiriin, kun hänet todettiin Venäjän alamaiseksi. (Mitä tuo sitten tarkoittaakin. Olivat kai Suomen suuriruhtinaskunnan asukkaat Venäjän alamaisia).

Vankileiri tarkoitti Altonassa sijaitsevaa Bahrenfeldtin tykistövarikkoa, joka oli käytännössä pakkotyöleiri. Sinne lähetettiin mm. kahdeksan pataljoonasta karannutta jääkäriä. Bahrenfeldtiin lähetettiin myös jääkäreitä, joiden ei katsottu olevan kelvollista sotilasainesta. Tosin hyvin monen kohdalla leiriin lähettäminen oli kohtuutonta, koska monelle jukuripäiselle maaseudun pojalle pe-

dantin saksalaisen sotilaskulttuurin omaksuminen oli ylivoimaista. Useat "bahrenfeldtiläiset" palvelivat myöhemmin Suomen puolustusvoimissa. Komeimman karrieerin heistä teki **Väinö Miettinen**, josta tuli kommodori ja Merivartiolaitoksen perustaja. Bahrenfeldtiin joutui myös Edvard Finne, joka puujalkaisena katsottiin sotilaspalvelukseen kelpaamattomaksi.

Pataljoona tarvitsee rintamakokemusta

Majuri Bayerin käsityksen mukaan suomalaisjoukon on saatava myös rintamakokemusta jollain suhteellisen rauhallisella rintamaosuudelle, jotta pataljoona ei kärsisi suuria tappioita. Ausbildungsguppe Lockstedt olikin keväällä 1916 melko itsenäiseenkin toimintaan kykenevä yksikkö. Sen sotilasainesta voitiin pitää poikkeuksellisen korkeatasoisena ja sen koulutus sota-ajan olosuhteet huomioiden oli poikkeuksellisen perusteellinen.

Kun tieto rintamalle lähdöstä tavoitti pataljoonan toukokuun alussa

Jatkuu ►

Suomalaiset asuivat mm. tässä M 1 –kasarmissa, mikä on edelleen olemassa.

1916, eivät kaikki siitä ilahtuneet. Monelle jääkärille tuli mieleen, että he olivat palvelukseen astuessaan allekirjoittaneet erään ankaran paperin. Siinä allekirjoittaja ilmoitti olevansa tietoinen, ettei hänellä tai hänen omaisillaan ei ollut oikeutta korvaukseen, jos hän kuolee tai tulee työkyvyttömäksi palveluksessa.

Pioneerikomppaniassa syntyi kapinantapainen kieltäytyminen palveluksesta. Kapinan ainakin osasyynä tieto rintamalle lähdöstä. Sen seurauksena kolme miestä joutui sota-oikeuteen, seitsemän sai arestirangaistuksen ja kahden osaksi tuli remmiapelli. Lisäksi kymmenen jääkärää karkasi. Heidät saatiin kiinni ja he päätyivät joko siviilityöhön tai vankileirille. Yksi karkulainen ehti kotimaahan saakka, missä päätyi punakaartin.

Rintamalle lähtöön valmistauduttiin vaihtamalla varusteita ja harjoittelemalla. Venäläisten kolmen linjan kiväärien tilalle saatiin saksalaiset m/98 Mauserit ja konekiväärikomppanian venäläiset Maximit vaihdettiin saksalaisiin Maximeihin. Koulu- ja taisteluammunnat suoritettiin uusilla aseilla ja harjoiteltiin "kovien" käsikranaattien heittoa. Pitkät marssit täyspakkauksen kansa ja harjoitukset pataljoonatasolla tai osana suurempaa kokonaisuutta kuuluivat pataljoonan koulutuksen rintamalle lähtöä edeltäneeseen viimeistelyvaiheeseen.

Kun ilmoitus rintamalle siirtymistä saatiin, jääkärit tervehtivät sitä hurraa-huudoin. Yksitoikkoista varuskuntaelämää oli ensimmäiseksi tulleilla jo 15 kuukautta. Soittokunta pauhasi ja juotiin maljoja, muisteli myöhemmin kirjassaan jääkäri **Kara**. Hauptzugführer Jernström oli arvioinut, että kaikki jääkärit, tai "ainakin 90 prosenttia heistä" toivoi pääsyä rintamalle pois kasarmielämän tylsyydestä.

Ja niin 31. toukokuuta 1916 lähti jääkäripataljoona 27 lastattiin Lockstedtin rautatieasemalla rintamalle lähtevään junaan. Pataljoonan vahvuus oli 1457 miestä, joista 1254 oli suomalaisia jääkäreitä. Saksalaisia

upseereita ja aliupseereja oli 92 ja lisäksi pataljoonan saksalaista kantamiehistöä 111 miestä. Saksalaisten aliupseerien määrä oli pieni, sillä rintama-aliupseerien tehtävät oli siirretty suomalaisille joukkueen- ja ryhmänjohtajille. Saksalainen ali-päällystö toimi melkein yksinomaan huoltotehtävissä. Saksalainen kantamiehistö hoiti niin ikään huoltoa, toimivat upseereiden läheteinä ja ajomiehinä. Pataljoonan mukana rintamalle lähti 199 hevosta.

Jääkärien vaatetus

Jääkärien ulosmeno- ja paraatipuku oli harmaanvihreä univormu erotuksena tavanomaisesta harmaasta jalkaväkiunivormusta. Päähineenä oli musta suurella kotkakokardilla koristettu nahkakypärä, tsako. Sitä käytettiin aina paraatipäähineenä, mutta myös kenttäpalveluksessa, jolloin sen päälle vedettiin asepuvun värinen kangassuojus. Kenttälakkina toimi myös pyöreä lipaton lakki. Monet jääkärit hankkivat myös komeamman lipallisen "privaattilakin", jota käytettiin erityisesti lomilla.

Poletteihin ilmaantui legendaarinen luku 27 toukokuussa 1916, kun Ausbildungsgruppe Lockstedtista tuli sen lähtiessä rintamalle Königlich preussisches Jägerbataillon nr. 27. Luvun 27 fontti on symmetrinen, sillä ylösalaisin käännettynä luku on edelleen 27. Tarinan mukaan sotilaskodista, Soldatenheimista, loppuivat seiskat. Mutta silloin joku huomasi, että hei: kakkonen ylösalaisin on seiska. Ja siinä se oli. Symmetrinen 27.

Pfadfindereiden koulutustausta

Akateeminen loppitutkinto tai vastaava	34
korkeakouluopiskelija	116
Ylioppilas	1
Vajaan lukion käynyt	12
Keskikoulun käynyt	18
Vajaan keskikoulun käynyt	6
Kansakoulun käynyt	5
Tiedot puuttuvat	3
Yhteensä	189

Kaikkien jääkäreiden koulutustausta

Akateeminen loppitutkinto	52
Ylioppilastutkinto	270
Lukio	19
Lukio osittain	81
Keskikoulu	163
kansakoulu	946
Kansakoulu suorittamatta osittain tai kokonaan	366
Yhteensä	1897

Jääkärien kenttävarustus

"Ei ollut mikään yksinkertainen asia saada tornisteriin mahtumaan telttakangas, palttoo, kolme filttiä, alusvaatteita, sukkaa, kengät, puhdistusvehkeet ja harjat ja vielä rautainen annos (kaksi korppupussia, lihasäilykerasia ja soppa-ainepaketti). Lisäpainona oli vielä kivääri, leipäreppu, vesipullo, lapio ja 200 patruunaa. Se oli taakka, jonka alla jalat tukevasti painuivat maata vasten". Jääkäri **Karan** kuvaus.

Jääkäri kouluttaa jääkärää

Vihreätakkinen äyski, tiuski ja hääri aivan innoissaan alokkaiden kimpussa. Milloin hän omin käsin levitteli miesten saappaankärkeä, milloin löi kämmenselällä alokkaan polvitaipeeseen, niin että varaansa pitämätön oli lentää selälleen, milloin taas poukasi tätä nyrkillä vatsaan tai mäjähdytti liiksi taaksepäin pompottavaan takapuoleen. Toisinaan hän nyhtäisi liian korkealle kurkottavaa leuasta huomauttaen, tylsty: Älä kurki tai-vaaseen, ei sieltä kuitenkaan apua tule (Jääkärikenraalimajuri Vainio).

Kirjoituksessa on käytetty lähteenä Martti Lauerman "jääkäriraamattua" Kuninkaallinen Preussin jääkäripataljoona 27, Vaiheet ja vaikutus. WSOY 1966. 1096 sivua.

TEKSTI: **Jukka Knuuti**

Kuvat ovat postikortteja jääkärien koulutusajalta. Kortit ovat JP27:n perinneyhdistyksen Etelä-Karjalan osaston puheenjohtajan Jorma Ignatiuksen kokoelmista.

Kolumni • Jukka Knuuti

Suomen lentokoneteollisuuden hautajaiset

Suomalaisen sotilaslentokonetuotannon voi katsoa tulleen lopullisesti haudattua joulukuussa 2014. Ilmavoimat ilmoitti silloin myyneensä viimeiset Redigo-yhteyskoneet Ruotsiin.

Redigo oli viimeinen Suomessa ilmavoimien tarpeisiin suunniteltu ja rakennettu lentokone. Valmet ja sen edeltäjä Ilmavoimien lentokonetehdas valmisti vajaan 60 vuoden kuluessa noin 300 kokonaan kotimaista lentokonetta. Tyyppejä oli yhteensä 19. Osa jäi prototyypeiksi, mutta joistain tehtiin kohtuullinen sarja. Sellaisia olivat harjoituskone Pyry 1930-luvun lopulla, 40 kappaletta, hävittäjä Myrsky, 51 kappaletta jatkosodan lopulla sekä harjoituskone Vihuri, 50 kappaletta 1950-luvulla. Viimeisimmät olivat Vinka 30, kappaletta ja Redigo, noin 40 kappaletta. Molemmat viimeksi mainitut konetyypit rakennettiin 1980-luvulla.

Harjoituskone Pyry valmistui sopivasti jatkosodan alkuun. Konetta pidettiin jopa aikansa parhaimpiin kuuluvana ja se oli sodanajan pilottiemme tärkein harjoituskone. Kun sodan aikana ei maailmalta saatu hävittäjiä, piti yrittää tehdä sellaisia itse. Myrsky saatiin valmiiksi monien viivytysten jälkeen 1944. Tuloskin oli kohtuullinen. Mutta puurakenteisen koneen liimat eivät kestäneet suomalaista säätä ja onneksi sotakin loppui.

1950-luvun alussa rakennettu Vihuri jäi historiaan lentävänä ruumisarkkuna. Se oli onnistunut konstruktio, mutta tuloksen pilasi moottori. Säästösyistä käytettiin sodan aikana hankittuja Bristol Mercury-mootto-

reita. Se oli paitsi vanhentunut myös tarkoitettu kaksimoottoriseen Bristol Blenheimiin, eikä soveltunut kunnolla yksimoottoriseen Vihuriin. Koneen mainetta heikensivät vielä huonosta lentokurista johtuneet onnettomuudet.

1980-luvulla tehty Vinka oli edeltäjiään vähemmän kunnianhimoinen hanke. Hidas, kiinteällä laskutelineellä varustettu alkeiskoulukone on kuitenkin palvellut hyvin tarkoitustaan ja jatkaa vielä lentämistä.

Kun Vinkat oli rakennettu, piti Valmetille saada uutta tekemistä. Vinkaa ryhdyttiin kehittämään mm. korvaamalla mäntämoottori turbiinimoottorilla. Hanke ei edennyt suotuisien tähtien alla. Prototyyppi tuhoutui koelennolla mukanaan kaksi lentäjää. Onnettomuudet vainosivat Redigoa. Kone putosi ja lentäjä kuoli Belgiassa ilmailunäyttelyn näytöslennolla 1988.

Ilmavoimat eivät tarvitse Redigoa juuri valmistuneiden Vinkojen jälkeen. Eikä se olisi alkeiskoneeksi soveltunutkaan. Konetta oli sen vuoksi määrä myydä ulkomaille. Redigo kiersi kansainvälisiä ilmailunäyttelyjä. Mutta kunnianhimoiset markkinointiponnistelut eivät johtaneet tuloksiin. Vastaavanlaisia koneita oli markkinoilla runsaasti tarjolla, eivätkä onnettomuudetkaan myyntiä edistäneet. Ja sotilaskoneiden, millainen Redigo oli, on aina vähintään yhtä paljon politiikkaa kuin businesta.

Maailmalle on huono myydä lentokonetta, joka ei kelpaa oman maan ilmavoimille. Markkinatilanteen parantamiseksi ilmavoimat pakotettiinkin ostamaan kymmenen Redigoa. Taitaa

olla ainoa ilmavoimien hankinta, jonka hinnasta Kauppa- ja teollisuusministeriö on maksanut puolet.

Redigosta tuli kuitenkin lopulta vientituote. Osana Hornetin vastakauppoja myytiin USA:n tuella muutama kappale Meksikon laivastolle ja Eritrean ilmavoimille. Eritrean pilotteja kouluttanut suomalaislentäjä kertoi mielenkiintoiseksi opettaa lentämään miehiä, jotka eivät osanneet ajaa polkupyörällä. Wikipedian mukaan noiden eksoottisten käyttäjämaiden Redigot lentävät edelleen.

Kaupanteko loppui Hornetin vastakauppoihin. Valmet myi lopulta Redigon valmistuksen italialaiselle Aeromacchille. Se osti pois markkinoilta potentiaalisen kilpailijan, eikä koskaan tehnyt ensimmäistäkään Redigoa.

Eniten Redigoja valmisti lopulta puolalainen Broplan. Mutta ne olivatkin 1:72 suhteessa koottavia muovimalleja.

Redigot poistettiin ilmavoimien käytöstä 2013. Viimeiset viisi kappaletta myytiin jokin viikko sitten Ruotsiin.

Lentokoneiden valmistus maailmalla keskittyy yhä harvempiin yrityksiin. Pienen Suomen pienellä Valmetilla ei ole mitään jakoa niillä markkinoilla.

Redigo oli lopulta hyvä kone, mutta sitä ei vain kukaan halunnut. Ilmavoimat käyttivät sitä yhteyskoneena. Siihen se oli kuitenkin turhan kallis. Hiukan kuin Porschella olisi hoidettu lähettipalveluja.

Teksti julkaistu aiemmin Suomen Sotilas-lehdessä

Jääkäriin pojanpojanpoika Perusta palveli kaartinjääkäriä Santahaminassa

Kaartin jääkäriyrykmentissä palveli viime vuonna jääkäri Johannes Valakivi. Nimi on suomalainen, mutta tausta hieman epätavanomainen: Hänen isänsä oli ollut Perun puolustusministeri ja isoisan isä jääkäri. 20-vuotias Rodriguez on koko nimeltään Johannes Jakke Valakivi Rodriguez, Perun ja Suomen kaksoiskansalainen. Mutta annetaan Johanneksen itse kertoa.

Tulin ensimmäistä kertaa Suomeen kutsuntoihin. Olen Perun ja Suomen kaksoiskansalainen. Tunsin, että minun palveltava maata, johon tunsin identifioituvani. Niin keskeytin insinööriopintoni kotikaupungissani Limassa ja matkustin viime kesänä Helsinkiin hoitaakseni velvollisuukseni. Olin varusmiehenä Kaartin Jääkäriyrykmentissä viime vuoden kesäkuusta joulukuuhun.

Varusmiesvuosi oli aika hämmästyttävä elämys. Ehkä päällimmäisenä palveluksessa oli sen työläys ei niinkään fyysisesti kuin mentaalisesti ja tunteen tasolla. Mutta kaikki tuli myöhemmin tuli helpommaksi. Minun tapauksessani yhteydenpito läheisiin oli hankalaa, mutta palkitsevaa. Oli tyttöystäväni ansiota, että sain varusmiespalveluksen suoritettua, vaikka se välillä tuntuikin vaikealta.

Kaksi ensimmäistä kuukautta olivat fyysisesti rankkoja. Se oli omaksumisprosessi, minkä onnistumisesta olen kiitollinen tupakavereilleni. He auttoivat minua mukautumaan ja tekemään kaikki vaaditut hommat. Ryhmäni ja hyvä alikersanttimme teimme yhdessä erinomaista ryhmätyötä. Valitettavasti näin ei käynyt erikois- ja joukkokoulutuskausien aikana. Olin kuusi kuukautta rykmentissä ja siitä osan esikuntakompaniassa, missä opin monia asioita, kuten erikoiskoulutuskauden viikon pituisella erikoiskurssilla ensiapua. Sellaisen kurssin pitäisi olla pakollinen, sillä

Johannes Valakivi kurkkusalaattipuvussa suomalaisessa vihreydessä.

sen yhteydessä oppi paljon enemmän kuin tavanomaisen ensiapuopetuksen yhteydessä.

Upseerien ammattitaito oli loistavaa

Erikoiskoulutuskausi oli rankka mutta selkeä. Tiesimme melkein aina, mitä meidän piti tehdä. Meillä oli paljon aikaa harjoitteluun ja leirit olivat aina uuvuttavia. Joukkokoulutuskausi oli erilainen. Ensimmäinen kuukausi oli rankka, mutta kahdella viimeisellä viikolla ei ollut juuri mitään tekemistä. Lepäiltiin vain ja odotettiin lomaa. Kaiken kaikkiaan se oli hienoa huomata, kuinka selvisi ongelmista, kuinka jaksoi väsymisestä huolimatta ja kuinka yhteistyö auttoi. Mutta se vaati paljon vaivannäköä ja motivaatiota (joka kaikilla ei aina ollut), sillä erityisesti maastokeikat olivat kovia.

Oli asioita, jotka olivat hyviä, elleivät loistavia. Yksi sellainen oli upseereiden ja sotilaiden ammattitaito. Heidän kykynsä johtaa ja organisoida Santahaminan esikunta- ja viestikompaniassa oli todella korkeatasoista. He myös loivat tilanteita, joka olivat optimaalisia kehittämään sekä yksilön että ryhmän taitoja.

Suurin sokki Suomessa oli kulttuuri. Tiesin kyllä etukäteen millaista se on, mutta tunteminen ja kokeminen ovat kaksi eri asiaa. On kahdenlaisia suomalaisia. Useimmat heistä haluavat olla omilla oloissaan ja puuhaila omiaan. Toiset taas ovat kohtelevat sinua melkein kuin latinalaisessa kulttuurissa. He ovat avoimia, vaatimattomia ja ystävällisiä. Juuri sellaisia olivat ne kaksi perhettä, joita tapasin perheeni ja tamperelaisen ystäväni kanssa.

Sotaväessä teit sen mitä sinun pitää tehdä. Esimerkiksi harjoituksissa ei piitattu siitä, kuinka paljon vaurioitettiin ympäristöä. (Tämä ei koskenut myrkyjä. Niiden kanssa oltiin hyvin tarkkoja.) Mutta harjoituksen jälkeen piti siivota aiheutettu sotku niin paljon kuin se oli mahdollista. Toisaalta suomalainen ei vahingoita ympäristöään ja vielä vähemmän luontoa.

Asia mikä minua erityisesti ihmettytti, kuinka sotilaskulttuuri vaikuttaa normaaliin sosiaaliseen kulttuuriin. Ihmisten arjessaan noudattama järjestyks on samaa kuin armeijassa. Sotaväki on sen asian opettanut. Älä anna toisten vaikuttaa siihen mitä teet, vaan hoida hommasi. Kunnioita muita, äläkä sekaannu heidän asioihinsa. Tärkein oppimani asia oli, että kun kaikkia kohdellaan tasa-arvoisina, niin yhteiskunta pysyy rauhallisena.

Ihmiset keskittyvät omiin asioihinsa ja hoitavat omat hommansa muita häiritsemättä. Esimerkiksi Perussa julkinen liikenne on turhan ääne-

kästä, kun aina joku huutaa. Mutta suomalaisessa bussissa kuulet senkin, kuinka bussin pysähtyessä sen ovi avautuu.

Hernekeitto ei maistunut Johannekselle

Perussa ruoka on hyvin tärkeä asia ja ihmiset suhtautuvat siihen intohimoisesti. Suomessa ruoka sitä vastoin on arkinen asia, eikä niin tärkeä kuin Perussa. Intissä minulla oli kaksi mieliruokaa: lohikeitto ja lihapullat. Lihapullat olivat myös useimpien kavereideni suosikkeja, mutta valitettavasti niitä oli kovin harvoin tarjolla. Ruokainhokkini oli Suomen armeijan kuuluisa hernekeitto. Kurjinta oli, että sitä tarjottiin ainakin kerran viikossa.

Varusmieselämä ei ollut niin helppoa kuin olin kuvitellut. Mutta kiitos tupakavereiden siihen mukautumisen sujui hyvin. Vähitellen huomasin, etteivät kaikki kaverit ja päälliköt olleen yhtä hyviä. Jotkut olivat toisia parempia ihan kuin normaalissa elämässä.

Hankalin asia oli kommunikointi. Yllätykseni oli suuri, kun huolimatta suomalaisen koulutuksen korkeasta

KAARTINJÄÄKÄRIN ISÄN ISOISÄ OLI JÄÄKÄRI-EVERSTILUUTNANTTI

Johannes Valakiven isosisoisä oli jääkärieverstiluutnantti Lahja Johannes Aalto, joka muutti nimensä Valakiveksi. Hänen poikansa Raimo jätti Suomen sodan jälkeen ja kierteli Etelä-Amerikkaa ennen kuin asettui Peruun. Hänen pojastaan Jakke Raimo Milagro Valakivi Alvarezista tuli Perun puolustusministeri. Hänen poikansa on kaartinjääkäri Johannes Jakke Valakivi Rodriguez.

tasosta vain noin kolmannes armeijakavereista kykeni kommunikoidaan englanniksi niin hyvin kuin olin odottanut.

Ennen Suomeen lähtöäni otin Liimassa muutamia suomen kielen tuntejia. Helsingissä opin joitain suomen kielen sanoja, lähinnä törkeyksiä. Yritin koulutuksessa muistaa oppimaani, jotta osasin toimia käsketyllä tavalla mahdollisimman nopeasti. Jos

joku nyt käyttäisi noita samoja sanoja, yrittäisin menetellä niitä noudattaen. Esimerkiksi jos joku huutaisi "lipas", ryhtyisin heti katselemaan missä se rynnäkkökiväärin makasiini on.

Minun perheessäni ollut ollut tärkeitä henkilöitä. Mutta on nimiä ja henkilöitä, jotka ovat vielä tärkeämpiä ja siksi en odottanut, että perheestäni olisi tiedetty. Näin juuri kävi. Ei edes joukkueenjohtajani tiennyt taustastani eivätkä muutkaan ennen Helsingin Sanomien juttua. Jutun jälkeen joku sanoi jotain isästäni (Perun puolustusministeri), mutta isoisästäni (jääkärieverstiluutnantti) ei juuri kukaan.

Kokemukseni varusmiespalvelusta monipuolinen ja positiivinen. Kova mutta rikas. Opin, että sitä pystyy tekemään enemmän kuin luuleekaan, kuinka voi tulla paremmin toimeen erilaisten ihmisten kanssa ja kuinka arvostaa elämän erilaisia asioita. Yhdellä lauseella. Yritä, ainoa raja olet sinä itse.

TEKSTI: **Jukka Knuuti**
KUVAT: **Johannes Valakivi**

Jääkäri Valakiven sinivalkoruudullinen päiväpeitto periytyy hänen isosisoisänsä jääkäriajoilta Saksassa.

Rykmentissä ei juuri tiedetty Johanneksen taustasta, kunnes Helsingin sanomat teki hänestä julkiksen.

Isä etappimies – poika jääkärivänrikki

Muistolaatta Matti ja Veikko Läheniemelle

Jääkäreiden 100 -vuotisjuhlallisuuksiin liittyen Ei Tuumaakaan -perineyhdistys järjesti muistolaatan isän ja pojan, Matti ja Veikko Läheniemen, viimeiselle leposijalle. Teräslaatta kiinnitettiin paikalleen kuluvan vuoden elokuussa vaatimattomin, mutta isänmaallisin kunnianosoituksin.

Matti Erikinpoika Läheniemi (ent. Puputti) syntyi Räisälän Unnunkoskella 2.11.1861. Täysi-ikäiseksi tultuaan hän vaihtoi sukunimensä Läheniemeksi asuintilansa nimen mukaan. Matti kävi Suomen kadettikoulun Haminassa ja yleni vänrikiksi. Hän ei kuitenkaan halunnut upseerin uralle tsaarin armeijaan, vaan erosi sotaväen palveluksesta ja ryhtyi maanviljelijäksi kotitilalleen. Matti nai entisen opettajansa Aino Strengin.

Sortovuosina Matti Läheniemi innostui toimimaan Suomen itsenäisyyssääntöjen puolesta. Vakaumuksensa mukaisesti ja kenties kadettikoulussa saamansa runebergiläisen sivistyksen vaikutuksesta, hän perusti Karjalan Kansanmahti -nimisen järjestön itsenäisyyspyrkimysten edistämistä varten. Läheniemen lammen jäällä hän järjesti mm. ampumarjoituksia. Matti toimi myös jääkäri liikkeen räisäläisenä aktivistina Läheniemen talon toimiessa jääkärivärväyksen etappipaikkana.

Jääkärivänrikki Veikko Matti Läheniemi syntyi Räisälässä 22.6.1893 Matti Läheniemen ja Aino Strengin perheeseen. Veikko kansakoulun jälkeen jatkoi opintoitaan Käkisalmen yhteiskoulussa, mutta erosi kolmannella luokalla riitaannuttuaan opettajien kanssa.

Kouluaikoinaan ja varsinkin keskeytettyään koulunkäyntinsä, Veikko vietti runsaasti aikaa harrastusten

Matti ja Veikko Läheniemen heidän kotitalonsa pihapiirissä olevalle viimeiselle leposijalle. Teräslaatta kiinnitettiin paikalleen viime elokuussa vaatimattomin, mutta isänmaallisin kunnianosoituksin.

parissa. Urheiluseura Räisälän Pamauksen hiihtokilpailuissa hän sijoittui usein palkintosijoille.. Erityisesti hänen ansiokseen on kuitenkin luettava lukuisten urheilukilpailujen järjestäminen.

Urheilun ohella Veikko osallistui aktiivisesti nuorisoseuratyöhön. Unnunkoskelle ´Kukkurinmäelle´ valmistui seuratalo vuonna 1913. Tuskin oli tilaisuutta, jossa Veikko ei näinä vuosina olisi ollut iltamien puuhamiehenä ja esiintyjänä näytelmissä tai runoja lausuen. Näyttämöharrastus sai Veikon jopa hakemaan Suomen Kansallisteatterin oppilaskouluun, jonne myös tuli valituksi. Teatterioipintoja hän ei kuitenkaan koskaan aloittanut, sillä saman vuoden 1915 syksyllä Veikko lähti yhtä matkaa kaukolalaisten Sihvon veljesten Samulin ja Ilmarin kanssa Saksaan hankkimaan sotilaskoulutusta. Myöhemmin samana vuonna Räisälästä lähti jääkäriksi myös Antti Junkkari, joka Vapaussodan jälkeen nai Veikon siskon Laina Katrin ja yleni myöhem-

min jääkärikapteeniksi. Antti ja Laina jatkoivat sodan jälkeen maanviljelystä Läheniemen tilalla.

Palasi Suomeen sukellusveneellä

Veikko Läheniemi liittyi Jääkäripataljoona 27:ään 3.10.1915. Hänet määrättiin pataljoonan 1.komppaniaan, jonka mukana hän osallistui Saksan itärintamalla Misse -joen, Riianlahden ja Aa -joen taisteluihin. Jääkäri Läheniemi ylennettiin hilfsgruppenführeriksi 1.10.1916. Hän palasi Suomeen Jääkäripataljoona 27:n etukomennuskunnassa, joka saapui UC-57 sukellusveneellä Loviisan edustalle Hamnskäriin 17.11.1917.

Jääkäri Läheniemen tehtäviin Vapaussodan aattona kuuluivat eräiden Karjalankannaksen siltojen hävittämisen valmistelu sekä osallistuminen Räisälän ja Käkisalmen suojeluskuntien kouluttamiseen. Tammikuun 26 päivänä Läheniemi tuhosi Kiviniemen rautatiesillan, jonka jälkeen otti johdonsa seudulle kokoontuneet suojeluskuntajoukot. Veikko Läheniemi järjesti vähäisin voimin Raudun asemanseudun ja Leinikkälän puolustuksen venäläisten tukemien punaisten joukkojen helmikuun alussa käynnistämän hyökkäyksen torjumiseksi. Myöhemmin helmikuussa hänet määrättiin Raudun rintamalla Karjalan ryhmän IV Pataljoonan (ent. VII Patl.) 1. komppanian päälliköksi. Hänet ylennettiin jääkärivänrikiksi 11.2.1918.

Veikko Läheniemi haavoittui kaksi kertaa, lievästi 27. helmikuuta käteensä ja vakavammin 15. maaliskuuta 1918 jalkaansa. Hän palasi kuitenkin Käkisalmen kenttäsairaalasta rintamalle jo 26. maaliskuuta sen verran haavoistaan toivuttuaan, että kykeni liikkumaan kainalosau-

van avulla sekä ratsain. Seuraavana päivänä hänet määrättiin Karjalan Armeijakunnan 1.Rykmentin III Pataljoonan komentajaksi jääkäri-luutnantti Lindbergin tilalle hänen kaaduttuaan Raasulissa. Veikko Läheniemen rohkealla ja päättävällä toiminnalla Raudussa ja Raasulin radan suunnassa oli merkittävä vaikutus siihen, etteivät venäläisten tukemat punaiset päässeet missään vaiheessa valkoisten rintaman selustaan Karjalankannaksella.

Isä yritti selvittää, miksi tappava luoti tuli takaapäin

Jääkäri vänrikki Veikko Läheniemi kaatui 24-vuotiaana 15. huhtikuuta 1918 vain kymmenen päivää Rau-

dun asemanseudun veristen taisteluiden tauottua. Hän sai yön hämärässä kuolettavan luodin selkäänsä ollessaan tarkastamassa etuvartiota Lipolan maantien suunnassa lähellä Kauksamon kylää. Veikko Läheniemi haudattiin hänen oman toivomuksensa mukaisesti kotitalonsa pihapiiriin.

Isä ei koskaan toipunut poikansa kuolemasta. Hän yritti loppuun asti selvittää, mistä selkään osunut luoti oli peräisin. Oliko Veikko jo palamassa rintaman suunnasta, jolloin vihollisen luoti osui hänen selkäänsä, vai oliko luoti peräisin omalta puolelta. Asia jäi ikuisiksi ajoiksi selvittämättä.

Matti Läheniemi joutui Talvisodan syyttyä tyttärensä perheen mukana

evakkomatkalalle Lohjan seudulle. Hän sai palata kotiseudulleen Unnunkoskelle syksyllä 1941 suomalaisten vallattua alueen takaisin. Haminan kadetti, vänrikki Matti Läheniemi kuoli kotonaan 80 -vuotiaana helmikuussa 1942. Hänet on haudattu kotipihaan poikansa Veikon viereen.

TEKSTI: Jyri Korhonen

Räisäläläiset jääkärit. Vasemmalta Aarne Korhonen, Veikko Läheniemi, Juho Henttinen, Antti Junkkari ja Matti Koskinen. Antti Junkkari nai Veikon siskon Laina Katrin ja yleni myöhemmin jääkärikapteeniksi.

Jääkäreiden koulutus sisälsi myös sabotaasitoimintaa

Pommarikoulutukseen osallistui puolensataa jääkäriä ja monia sellaisia, joita ei edes JP 27:n ”rulliin” ehditty kirjata ennen salaisiin tehtäviin lähettämistä. Koulutusta järjestettiin Berliinissä, Polangenissa, Kielissä sekä Libaussa, Polangenin ollen pääpainopiste – komennuskunnan käsitteen 110 jääkäriä. Polangen on myös tunnettu Itämeren kylpäläkaupunki Liettuassa lähellä Latvian rajaa. Siellä tämä ns. etukomennuskunta – Vorkommando Litauen koulutettiin paitsi sabotaasitehtäviin myös kansannousun nostattamiseen ja maihinnousun tukemiseen.

Pommarit tukeutuivat sittemmin Tukholmassa sijainneeseen niin sanottuun ”Heldtin byroohon” saaden sieltä tehtäviä. Myöskin toteutettujen tehtävien raportit toimitettiin tähän muutakin jääkäreiden etappitoimintaa tukeneeseen toimistoon. Aina tehtäviä ei saatu nopeasti, vaan edessä saattoi olla pitkä odotusaika syvässä rauhan tilassa olleessa, mutta ilta- ja yöelämältään vilkkaassa Tukholmassa. Tätä haittaa lievensivät pommarien käyttöön osoitetut suhteellisen avokätiset rahavarat. Eniten käytetyt etappi reitit keskittyivät Merenkurkkuun sekä Tornionjoikilaaksoon.

Ensimmäisenä Suomeen tuli ns Berliinin komennuskunta 1 mm Juho Heiskanen, Oiva Willamo, Johannes Väisänen, Armas Suvirinne ja Ilmari Relander, jotka räjäyttivät venäläisten sotatarvikevaraston Kilpisjärvellä 7.6.1916. Tätä komennuskuntaa seurasi muita komennuskuntia ja lopuksi polangenilaiset tulivat Suomeen lokakuussa 1917.

Esitelmässään evl Mäkitalo käsitteli myös monia arvoituksellisia räjähdyksiä, joita sattui niin Helsingissä, Pietarissa, Arkangelissa kuin Norjassakin.

Dosentti, sotatieteiden tohtori, evl. Janne Mäkitalo esitelmöi 18.tammikuuta 2017 JP 27 Perinneyhdistys ry:n Etelä-Karjalan Osaston järjestämässä tilaisuudessa Lappeenrannan perinteikkäällä upseerikerholla salin täyteiselle yleisölle aiheesta ”Pommarijääkärit, saksalaisten sabotaasikoulutuksesta Suomen vapauttajiksi”.

Valitettavasti pommarit paljastuivat samalla tavalla kuten vajaa kolme vuosikymmentä myöhemmin asekatkijätkin. Molemmissa tapauksissa salaisen toiminnan jäljille päästiin kavaltajien petoksen johdosta.

Myös sukellusvene UC 57 liittyi pommareihin. Tähän asiaanhan palataan myös myöhemmin tänä vuonna dramaattisten tapahtumien 100-vuotismuiston juhlan yhteydessä Loviisassa.

Yhteenvetona voidaan todeta, että pommareiden merkitys oli osaltaan merkittävä Suomen katkoessa kahleitaan 100 vuotta sitten. Vaikka pommaritoiminta ei vapaussodassa kohonnutkaan merkittävään rooliin, toimivat salaisissa tehtävissä kokemusta saaneet pommarit vastuunalaisissa tehtävissä menestyksellä. Ei

sovi myöskään unohtaa pommari-kouluttaja Edvard Hanellin merkitystä Suomen hävitysmenetelmien kehittäjänä. Koulutus saatiin Saksassa, käytännön kokemukset pommarietkillä Suomessa. Sille pohjalle oli hyvä rakentaa omintakeinen suomalainen hävitystaktiikka

Aiheen ollessa verrattain tuntematon ja vähän julkisuudessa käsitelty kuunteli yleisö hiirenhiljaa esitystä, joka aluksi käsitteli pommaritoiminnan suunnittelua ja johtamista Saksan Amiraaliesikunnan alaisuudessa Berliinin Tiergartenin kaupunginosassa. Lopuksi esitelmöitsijä vastasi asian-tuntevasti yleisön kysymyksiin.

TEKSTI JA KUVA: **Jorma K.O.Ignatius**

Rissalan sotilaskoti 76-vuotias

Jääkärit ja Sotilaskoti

Vuonna 2018 tulee kuluneeksi 100 vuotta siitä, kun jääkäriliike ja sotilaskotiaate rantautuivat Suomeen. Pitkä taival, monenlaisia vaiheita ja useita yhtymäkohtia.

Jääkärit olivat Saksassa Lockstedtin leirillä tutustuneet sikäläiseen sotilaskotitoimintaan ja kaipasivat vastaavaa toimintaa myös suomalaisille sotilaille. Sanomalehtikirjoituksissa syksyllä 1918 jääkärit heittivät yleisen haasteen "Sotilaskoteja perustamaan!" Huutoon vastattiin ja ensimmäiset sotilaskodit aloittivat toimintansa jo 1918. Silloin sotilaskoteja perustettiin 16, nyt yhdistyksiä on 37. Rissalan Sotilaskotiyhdistys on niistä yksi.

Rissalan Sotilaskotiyhdistykselläkin on pitkät perinteet, vaikka ihan sataan vuoteen ei vielä ylletäkään. Syksyllä vietimme yhdistyksen 76-vuotisjuhlaa lämminhenkisessä sisarillassa. Tilaisuudessa olivat mukana myös JP 27 perinneyhdistyksen Kuopion osaston puheenjohtaja Seppo Ryhänen ja sihteeri Heikki Hiltunen tuomassa perinneyhdistyksen tervehdyksen ja muistotaulun Lockstedtin sotilaskodista. Tilaisuudessa kuulumme myös mielenkiintoisen selvityksen jääkäriliikkeen syntyvaiheista.

Sotilaskotitoiminnan perustehtävä on alusta lähtien ollut suomalaisen sotilaan, niin varusmiehen, vapaaehtoista asepalvelusta suorittavan naisen kuin reserviläisenkin, huolehtia vapaa-ajan viihtyvyydestä ja edistää heidän maanpuolustustahtoaan. Tässä hengessä jatkamme vapaaehtoista maanpuolustustyötä tulevaisuudessakin ja kannamme ylpeänä jääkäreiltä saamaamme vihreää väriämme.

TEKSTI JA KUVAT: **Tiina Brunell**

JP 27 perinneyhdistyksen Kuopion osaston pj. Seppo Ryhänen ja siht. Heikki Hiltunen lahjoittamassa muistotaulua. Lahjoituksen vastaan ottaa Rissalan Sotilaskotiyhdistyksen pj. Tiina Brunell.

Ekskursio Nylands nationin graniittilinnaan

Täällä lausuttiin jääkäri liikkeen syntysanat

Jääkäri liikkeen syntysanat lausuttiin 27. lokakuuta 1914 Nylands nationilla, minkä tapahtuman dokumentoi kaksi osakuntalaista Bertel Paulig sekä Walter Horn, molemmat liikkeen tulevia aktiiveja. Sen vuoksi ”Natsa”, jolla nimellä Nylands nation myös tunnetaan, oli JP27:n perinneyhdistyksen Helsinki-Uusimaan osaston ekskursion kohteena.

Nylands nation perustettiin vuonna 1643 Turun Kuninkaallisen akatemian alaisuuteen Uudeltamaalta peräisin olevien opiskelijoiden osakunnaksi. 1827, Turun palon jälkeen, Nylands nation muutti yliopiston mukana Helsinkiin.

Helsinkiin muutto käynnisti Nylands nationissa uuden identiteetin ja mentaliteetin luomistyön opiskelijoiden ja heitä johtaneiden kuraattoreiden ja inspektoreiden toimesta. 1800-luvun toisella puoliskolla Nylands nation alkoi muodostua sen kaltaiseksi osakunnaksi, jonka perusteet vielä tänäänkin ovat havaittavissa. Kieli- ja siihen liittyneiden poliittisten keskusteluiden aikana 1850–1890-luvuilla skandinavismi, laillisuusperiaate ja kieli-identiteetin rakennustyö kukoistivat Nylands nationilla. Pääkaupungin yliopistopokkailijoilla ja heidän johtajillaan oli keskeinen rooli suomalaisen identiteetin ja sen eri variaatioiden luomisessa.

Vuoteen 1897 asti Nylands nationin toiminta oli leimallisesti vain miehiä varten, vaikkakin osakunnan sääntökikkailujen avulla naisopiskelijoita voitiin jo ennen tuota vuotta

Nylands nationin komea kivilinna on Kasarmitorin nurkassa osoitteessa Kasarmi-kuja 40. Vuonna 1901 tontille valmistuneen talon on piirtänyt arkkitehti Karl Hård af Segerstad.

Jääkärien 100-vuotisjuhlien yhteydessä syksyllä 2014 talon seinään kiinnitettiin muistolaatta, joka kertoo talossa käydyistä jääkäri liikkeen perustamiseen johtaneista keskusteluista.

”ujuttaa” epävirallisesti mukaan toimintaan. Vuonna 2017 on kulu- nut 120 vuotta naisten täysvaltaisen jäsenyyden hyväksymisestä Nylands nationilla.

Tyylissa jugendia ja skandiavismia

Osakunnan graniittinen talo valmistui 1901 valmistui. Rakennus ammensi tyylillisiä vaikutteita muun muassa saksalaisista raatihuonetaloista, jugendista ja osin skandinavismista. Talon toisen kerroksen pääsali sisustettiin ”viikinkisaliksi”, jossa muun muassa katon puurakenne muistuttaa veneen runkoa. Tänä vuonna 115 vuotta täyttävässä talossa interiööri on säilynyt hyvin. 1990-luvulla ulkolle rakennettiin osakuntalaisia varten klubitilat arkikäyttöä varten.

1800–1900-lukujen vaiheessa Nylands nationin jäsenet olivat sekä kulttuurisesti että poliittisesti valvettuneita. Syksyllä 1914 moni osakunnan jäsen seurasi kiinteästi poliittista

tilannetta sekä koti- että ulkomailla. Lokakuussa 1914 kipinä, joka synnytti jääkäri liikkeen, syttyi Nylands nation osakunnassa. Tapahtuman dokumentoivat päiväkirjaansa osakuntalaiset Bertel Paulig sekä muistelmiinsa Walter Horn – molemmat liikkeen tulevia aktiiveja.

Viikinkisalin seinällä on Runar Appelbergin jääkärimuotokuva. Appelberg oli ollut osakunnan kuraattori ja aktiivisesti rekrytoinut ruotsinkielisiä opiskelijoita mukaan jääkäri liikkeeseen. Tämän takia hän oli monelle jääkäriille liikkeen henkinen johtohahmo. Appelberg osallistui muun muassa vuosina 1914–1915 maamme itsenäistymisponnistuksille tukea hakeneeseen delegaatioon Ruotsissa. Runar Appelberg ei kuitenkaan itse koskaan palannut Suomeen muiden jääkäreiden kanssa vaan kuoli tuberkuloosiin kenttä sairaalassa Tukumissa.

TEKSTI: **Micaela Bränn**

Runar Appelberg kuului ruotsinkielisten jääkäreiden johtohahmoihin. Hän yleni Oberzugführeriksi ja palkittiin Rautaristillä. Hän sairastui rintamapalveluksen aikana tuberkuloosiin, mihin hän menehtyi Tukumissa 22. heinäkuuta 1917. Appelbergin muotokuva Nylands nationin Viikinkisalin seinällä.

Perinteinen seppelleenlasku Jääkäripaadelle Hietaniemen hautausmaalla

Laskijat vasemmalta Paul Vossa, Marja-Liisa Crockford, Sami Sihvo ja Erkki Pekki. Kaikilla heistä on jääkäri-isä.

Peltileikkikaluja lahjoituksena Museo Militariaan

Joulukuulla 2016 Museo Militaria sai merkittävän lahjoituksen, kun helsinkiläinen professori Markku Temmes luovutti museolle pienen osan kattavasta peltileikkikalukokoelmastaan.

36 esineen lahjoitus koostuu tykistöaiheisista peltileluista. Joukossa on muun muassa vedettäviä kenttätykkejä, miinanheittäjiä, rautatietykki ja ajoneuvon lavalle asetettu tykki. Lelut on valmistettu pääosin 1920 - 1950-luvulla ja pääosa on saksalaista tuotantoa.

Professori Temmes sanoo keräilyharrastuksensa alkaneen ns. sukurasituksesta, sillä jo hänen isänsä eversti Martti Temmes aloitti lelujen keräilemisen. Jääkärikorkeakoulun eversti

Temmes palveli sodan aikana KTR 11:n riveissä taistellen muun muassa Karjalassa.

Peltileluilmiö on eurooppalainen. Lelut olivat ns. kansallisia aikansa kuvia eikä niitä tehty vientiin. Saksa oli vuoteen 1943 johtava peltilelujen valmistaja. Ranskalaisissa leluissa on tekniikka hallussa, ja sodan jälkeen Britannia tuli johtava maa leikkikaluteollisuudessa. Neuvostoliitossa toimi aikanaan jopa leikkikaluteollisuuteen erikoistunut ministeri, kertoo Temmes.

Peltilelujen valtakausi päättyi 1950-luvulla, jolloin päävalmistajamaat saivat kilpailijoikseen halvan työvoiman maita. Rinnalle tuli myös

kilpaileva valmistusmateriaali ensin diecast-menetelmällä (upotusvalu-menetelmä) tehdyt tuotteet ja myöhemmin 1960 -luvulta lähtien muovi.

Temmes on hankkinut kokoelmansa lelut lähinnä ulkomailta matkojensa yhteydessä, mutta nykyisin niitä löytyy myös netin välityksellä. Temmeksien kokoelmassa on vanhemmilta saatuja sekä ostettuja leluja.

Temmeksien laaja peltilelukupukkoelma on ollut vuosien kuluessa esillä pariinkin otteeseen. Laajempi näyttely on järjestetty Hämeenlinnassa viimeksi vuonna 2010.

TEKSTI JA KUVA: **Sirkka Ojala, Museo Militaria**

Kuin pikkupojat konsanaan leikkikalutykkeitä ihailmassa museoneuvos Jaakko Martikainen, museomestari Ilkka Vahtokari ja museon tutkija Samuel Fabrin. Muutamalle leikkikalutykille löytyy myös alkuperäinen vastine museon ulkonäyttelyalueelta. Museomestari on päässyt kokeilemaan leikkikalutykkeitä myös tositoimissa. Leikkikalutykkeillä voi siis oikeasti ampua, mutta onneksi vain tulitikuilla.

Jääkäri liikkeen 100-vuotisjulistte 5100 metrin korkeudessa

Saatan tietoonne yritykseni juhlistaa Jääkäri liikkeen satavuotistaivalta viemällä Jääkäri liike-aiheisen julisteen Euroopan korkeimman vuoren huipulle. Kyseessä on Venäjällä, Kaukasus-vuoristossa oleva Elbrus, jonka huippu on 5642 metrin korkeudella. En päässyt huipulle asti, joten yritykseksi jäi.

Jääkärijulistte matkasi repussani kuitenkin noin 5100 metrin korkeuteen, joka on noin 300 metriä korkeammalla kuin Alppien korkein huippu, Mont Blanc (4810 metriä), joka nimetään usein virheellisesti Euroopan korkeimmaksi vuoreksi.

Ohessa on noin 3800 metrissä otettu valokuva, jossa pitelen julistetta 6.6.2016 Elbrusilla. Vuoren molemmat huiput näkyvät taustalla. Vasen huippu on korkeampi, 5642 metriä ja oikea hieman matalampi, 5621 metriä. Noususta 5100 metrin korkeuteen ei ole kelvollista kuvaa, koska nousu tapahtui yöllä sankassa lumisateessa, joka jatkui myös päivän valjettua.

Julisteen pohjana käytettiin Parole-lehden numeron 4/2014 kansikuvaa johon tehtiin aiheeseen liittyvät tekstilisäykset. Julisteen teossa minua avusti Riitta Sippola, joka on jääkärien jälkeläisiä. Elbrusilla ei ole mitään tekemistä Jääkäri liikkeen kanssa, mutta ajattelin, että jääkäriaiheisen julisteen vieminen Euroopan korkeimmalle huipulle olisi omiaan tuomaan erikoista lisäväriä meidän oleviin Jääkäri liikkeen satavuotisjuhlallisuuksiin.

Elbrus oli viides vuorivaellukseksi. Aikaisempia kohteita ovat olleet mm. Afrikan korkein vuori Kilimanjaro (5895 metriä), Nepalissa olevat

Jääkärien 100-vuotisjulistte ja Kari Huhta "vain" 3800 metrin korkeudessa.

Elbrusia lähti valtaamaan 11 henkeä. Vain heistä ääsi 5621 metriä korkealle huipulle.

Everestin perusleiri (5360 metriä) ja Annapurnan alueella oleva Thorung La-sola (5416 metriä). Elbrusin rankkuutta ja vaativuutta osoitti sekin, että

11 hengen ryhmästämmme vain kolme pääsi huipulle.

TEKSTI JA KUVAT: **Kari Huhta**

Elintärkeitä toimintoja, hybridiuhkia ja kyberturvallisuutta – tavoitteena turvallinen Suomi

JP27:n perinneyhdistyksen Helsinki-uusimaan osasto pääsi tutustumaan Turvallisuuskomitean toimintaan ja istumaan samoilla tuoleilla kuin komitea kokoontuessaan. Sotatieteiden tohtori, everstiluutnantti ja kyseisen komitean pääsihteeri **Vesa Valtonen** johdatteli meidät erittäin laajaan, mutta tärkeään aiheeseen selkein kavin ja osuvin selityksin. Valtosen mukaan vain 5 % kansalaisista tietää toiminnasta ja kappas, tämän jälkeen ainakin muutama kourallinen enemmän.

Turvallisuuskomitea on kokonais-turvallisuuden alalla toimiva poikkihallinnollinen, yhteensovittava elin, joka toimii puolustusministeriön yhteydessä. Sen tehtävänä on mm. seurata ja arvioida turvallisuus- ja puolustuspoliittista ympäristöä ja yhteiskunnallisten muutosten vaikutuksia, avustaa varautumisessa ja kehittää yhteistyömuotoja, toimintamalleja ja harjoitustoimintaa.

Turvallisuuskomitean jäseninä toimivat eri yhteiskunnan osa-alueiden ylimmät edustajat: Tasavallan presidentin kanslian kansliapäällikkö, pääministerin toimikaudeksi nimetty valtiosihteeri, kaikkien ministeriöiden kansliapäälliköt, Rajavartiolaitoksen päällikkö, poliisiylijohtaja, pelastusylijohtaja, Tullin pääjohtaja, pääesikunnan päällikkö sekä Huoltovarmuuskeskuksen toimitusjohtaja. Pysyvinä asiantuntijoina toimivat lisäksi EU-asioiden valtiosihteeri sekä valtioneuvoston viestintäjohtaja. Tilapäisinä asiantuntijoina tällä hetkellä toimivat huoltovarmuusneuvoston puheenjohtaja sekä Suomen Punainen Ristin puheenjohtaja.

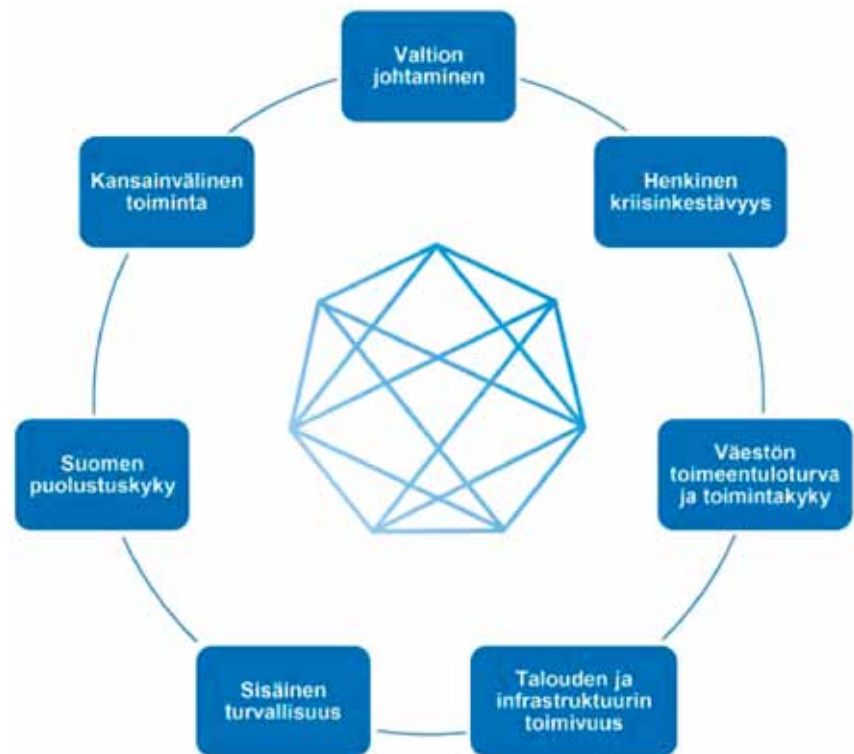
Turvallisuuskomitea vastaa *Yhteiskunnan turvallisuusstrategian* laatimisesta ja päivittämisestä sekä *Kyberturvallisuusstrategista* ja sen toimeenpano-ohjelmasta, sen päivittämisestä ja tulosten seuraamisesta. Lisäksi Turvallisuuskomitea järjestää valtionhallinnon varautumis- ja valmiusharjoituksia (VALHA-harjoituksia). Turvallisuuskomitea on myös mukana hybridiuhkien määrittelyssä.

”Suomen konsepti on myös kansainvälisesti kiinnostava. Erityisesti

laajamuotoinen yhteistyö elinkeinoelämän on saanut kiitosta.”, toteaa Valtonen.

Yhteiskunnan turvallisuusstrategia

Suomen yhteiskunnan turvallisuusstrategia on vuodelta 2010. Siinä määritellään yhteiskunnan elintärkeitä toiminnot ja niiden tavoitetilat, niitä vaarantavat uhkamallit ja häiriötilanteet, ministeriöiden strategiset tehtävät liittyen toimintojen turvaamiseen,

Seitsemän elintärkeää toimintoa - Yhteiskunnan elintärkeitä toiminnot määriteltiin turvallisuusstrategiassa (Turvallinen Suomi nettijulkaisu).

kriisijohtamisen perusteet häiriötilanteiden hallitsemiseksi, sekä varautumisen ja harjoittelun periaatteet. Tänä vuonna strategiaa uudistetaan.

Yhteiskunnan turvallisuusstrategia muodostaa näin yhteisen varautumisen ja kriisijohtamisen perustan yhteiskunnan kaikille toimijoille. Varautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin koskee kaikkia yhteiskunnan aloja ja tasoja.

”Myös alueilla ollaan aktiivisia ja jopa omatoimisesti harjoitellaan yhteistoimintaa eri tilanteissa”, toteaa Valtonen tyytyväisenä.

Turvallisuuskomitea muodostaa siis Suomen kokonaisturvallisuuden tilannekuvan. Samalla se pyrkii laajasti analysoimaan ja mittaamaan toimintaympäristön muutoksia ja ennakoimaan tulevia tilanteita.

Kyberturvallisuusstrategia

Suomi on tietoyhteiskuntana riippuvainen tietoverkkojen ja -järjestelmien toiminnasta ja näin ollen myös erittäin haavoittuvainen niihin kohdistuville häiriöille. Tähän nykyajan ilmiöön on vastattu erillisellä Kyberturvallisuusstrategialla.

Turvallisuuskomitean nettisivuilla: www.turvallisuuskomitea.fi kerrotaan, että Kyberturvallisuusstrategian linjausten ja niiden toteuttamista kuvaavan kyberturvallisuusstrategian toimeenpano-ohjelman (2014) avulla Suomi kykenee kansallisesti hallitsemaan kybertoimintaympäristön tahallisia tai tahattomia haittavaikutuksia sekä vastaamaan ja toipumaan niistä. Kyberturvallisuusstrategia noudattaa yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa olevia periaatteita ja määritelmiä sekä valtioneuvoston päätöstä huoltovarmuuden tavoitteista.

Strategioiden lisäksi toimintaa, harjoittelua ja yhteistyötä

Suomen kokonaisturvallisuuden ylläpitämiseen osallistuvat kaikki: valtio, hallinto, elinkeinoelämä, järjestöt ja kansalaiset. Mallin vahvuutena on ollut ja on edelleen eri toimijoiden välinen yhteistyövalmius. Yhteistyökyky perustuu tahtoon toimia yhdessä sekä henkilöiden välisiin verkostoihin ja vuorovaikutukseen. Yhteistyön perustana ovat toimivat suunnitelmat, joita testataan säännöllisesti erilaisissa harjoituksissa.

”Kokonaisturvallisuuden toimintamalli ja osaava kansalainen ovat paras lääke monialaisiin uhkiiin ja ongelmiin”, toteaa Vesa Valtonen.

Muuttuvassa toimintaympäristössä myös uhkat ovat moniulotteisempia ja laaja-alaisempia kuin aiemmin. Viime aikojen globaali kehitys on asettanut osalle viranomaisia entistä korkeampia valmiusvaatimuksia. Digiajassa myös viestinnän merkitys on kasvanut entisestään – ja samalla tarve lukijoiden mediakriittisyyteen.

Kuin taikasauvan iskusta sai myös yleisömmä harjoitella mediakriittisyyttä, kun vierailuhetkellä kävi kova kuhina YLEn, puolustusvoimien ja -ministerin kesken. (YLEn päätoimittaja) Venäläinen oli yhtäkkiä yllättävän kiinnostunut venäläisten (kaksoiskansalaisten) kohtelusta Suomen puolustusvoimissa... Sinänsä kiinnostava aihe ja sanaleikkikin samalla. Ei siitä nyt sen enempää.

TEKSTI: **Helena Miettinen**

Suomalaisen klubin jääkäripatsas on varmassa tallessa

Kun Suomalainen Klubi hankki jääkäripatsaan, klubimestari Jarmo Heinonen/Arto Toivanen päätti, ettei patsaalle käy niin kuin takavuosiina Ostrobotnian jääkärihuoneessa: Joku jääkäriatteesta ”kiinnostunut” varasti jääkäripatsaan. Klubimestari

teki patsaalle hienon kaapin ja pulttasi sen seinään. Toki Bottallakin on taas jääkäripatsas, jonka Helsinki-Uusimaan osasto lahjoitti. Patsas on pysynyt paikallaan sen jälkeen, kun se kiinnitettiin pultilla hyllyynsä.

Vaasan osasto juhli 40-vuotista toimintaansa

Jääkäripäivänä 25.2. Vaasan osasto vietti jääkärien kotiin paluun 99 -vuotispäivää ja juhli samalla osastonsa 40 -vuotista toimintaa. Vuosikokouksessa Vaasan osaston uudeksi puheenjohtajaksi valittiin **Brage**

Forssten. Hänellä vankka kokemus järjestötoiminnasta vapaaehtoisissa maanpuolustustyössä RUL:n eri tasoilla. Ammatiltaan hän on rikosylikonstaapeli evp. (KRP).

Vaasan osaston 40 -vuotisjuhlallisuuksiin liittyen kävivät Brage Forssten (vas.) ja Raimo Latvala 24.2.kunniakäynnillä osaston perustajan ja sen ensimmäisen, 30 vuotta puheenjohtajana toimineen sosionomi Ole Fagernäs in haudalla Kruunupyssä. Kuva Raimo Latvala

Jääkärien kotiin paluun 99 -vuotispäivänä suoritettiin kunniakäynti Vaasassa, Hovioikeudenpuistossa olevalle Jääkäripatsaalle laskemalla havuseppele. Kunniatehtävän hoitivat JP 27:n Perinneyhdistyksen varapuheenjohtaja Arno Hakkarainen (oik.) sekä majuri evp. Carl-Henrik Lanamäki ja Martti Ehrnrooth Vaasan osastosta. Kuva Raimo Latvala

Vaasan osaston uusi puheenjohtaja Brage Forssten. Kuva Jorma Ingatius

Mannerheim luotti talvisodan alkaessa jääkäriupseereihin eikä ikätovereihinsa

Talvisodan alkaessa Mannerheim ei enää luottanut itsensä ikäisiin, Venäjällä koulutuksen saaneisiin upseereihin, vaan kaikki tärkeät tehtävät tulivat jääkäriupseereille. Poikkeuksia olivat vain Airo ja Nihtilä, jotka eivät olleet jääkäreitä. Näin sanoi valti. Martti Turtola esitelmöidessään Jääkärikerhossa Mannerheimista ja jääkäreistä.

Kun jääkäriliike aikanaan perustettiin, piti Mannerheim sitä maanpetoksellisenä toimintana. Hänen mielestään suomalaisten olisi pitänyt lähettää 40 000 miestä Venäjän armeijaan. Kun näin ei tehty, menetettiin tilaisuus osoittaa uskollisuutta tsaarille.

Tämä osoittaa, kuinka vieraantunut Mannerheim oli maailmansodan alkaessa Suomen todellisuudesta. Mannerheim palveli tsaaria, joka oli ajanut hänen veljensä maanpakoon. Suomi oli tuolloin Mannerheimille kotimaa, mutta Venäjä oli isänmaa.

Kun jääkärit palasivat Vaasaan helmikuussa 1918, joutuivat he vakavaan erimielisyyteen jääkärien kanssa. Nämä olisivat halunneet toimia omalla prikaatinaan, rautanyrkinä, joka olisi ratkaissut sodan. Mannerheimin viisas kanta pääsi voitolle ja jääkärit ryhtyivät kouluttamaan valkoista armeijaa. Jääkäreitä kyllä osallistui

Martti Turtola palkittiin hienosta esitelmästä jääkärimukilla. Saatettiin todeta, että kun tohtori osaa asiasta ja myös esittää sen, ei silloin tarvita mitään power pointteja.

Tampereen valtauksen, ja täydellä painolla he olivat vasta Karjalan rintamalla.

Mannerheim oli sivussa kauden 1919-31, jonka jälkeen hänet nimitettiin perustetun puolustusneuvoston

johtoon. Näin hän välttyi "upseerikapinan 1924-25" ryvetykseltä. Jääkäriupseerit halusivat silloin sivuun Venäjällä koulutetut "ryssänupseerit". Heistä kaikkein pahimpia olivat "ruotsinryssät" ja Mannerheim olisi ollut juuri sellainen.

Puolustusneuvoston johdossa Mannerheim keskittyi materiaalikykyyn. Mutta koulutus- ja sotataidollisia asioita hän ei harrastanut. Kun hän tuli ylipäälliköksi 1939, oli kulunut 20 vuotta, jolloin hän oli hoitanut sotilaskäskyasioita. Heinrichs arvosti Mannerheimia yli kaiken, mutta hänen päiväkirjojensa julkiasematomissa osissa hän esitti hyvinkin terävää kritiikkiä Mannerheimin toiminnasta.

Kun Svinhufvud halusi Vaasan senaattiin yhden senaattorin vastaamaan sotakysymyksistä. Mannerheim ei sitä halunnut vaan lähetti edustakseen senaattiin Rudolf Waldenin. Haminan kadettikoulu aliluutnantti oli pian eversti ja aika pian kenraali. Waldenin yleneminen sotilasarvossa oli ennätysnopea. Suomen hallituksissa ei ollut poliittista puolustusministeriä vuosina 1940-44, vaan Walden hoiti tehtävää koko ajan.

TEKSTI JA KUVA: **Jukka Knuuti**

JP27:n facebookilla 5896 tykkääjää

Facebook-sivun tykkääjien määrä kasvaa tasaisella vauhdilla. Parolen mennessä painoon tykkääjiä oli 5896. Kun Parole 2/2017 ilmestyy, luku on varmasti jo pitkälle yli 6000.

20. Jääkäriseminaari

”Jääkärit historian pelinappuloina ja pelaajina”

Kauhavan Korttesjärven liikuntatalo 23.4.2017, klo 12:00 – 16:00

Musiikkia, Suupohjan puhallinorkesteri

”Jääkärien geopolittisesta ajattelusta”, Timo Soikkanen, poliittisen historian professori emeritus

Kirjaesittely ”Jääkärit -selkokirja”, Pertti Rajala, Satakunnan maakuntajohtaja

Kahvitauko

Musiikkia

”Eteenpäin – maksoi mitä maksoi! – Vorwärts – koste es was wolle!”

Jääkärien sama preussilainen koulutus, kenraalimajuri Jukka Pennanen

”Maailmansodan vapaaehtoisia Saksaan ja Venäjälle”, Tuomas Hoppu, FT

Vapaa pääsy – Kahvitarjoilu

Suomi
Finland
100

Ikivihreä Jääkärien morsian

Ikivihreä Jääkärien morsian on syksyllä nähtävissä Keravalla, missä Keravan Ooppera juhlii 40-vuotista taivaltaan esittämällä tämän jääkärivärinikki Sam Siivon laulunäytelmän. Esitykset ovat Kerava-salissa 7.10.–18.11.2017. Lippuja saa Lippupisteestä.

Osastot toimivat

Jääkärikerho järjestää esitelmätilaisuuden 25.4.2017 Töölöntorinkatu 2B:n auditoriossa (ent. Suojeluskuntatalo) klo 17.30 alkaen.

Esitelmän pitää everstiluutnantti **Mikael Heinrichs** aiheesta: JääkäriLiike ja **Heinrichsin veljessarja**.

Osasto tarjoaa kahvit jonka vuoksi toivotaan etukäteisilmoittautumiset. Kahvia tarjolla alkaen kello 17.00.

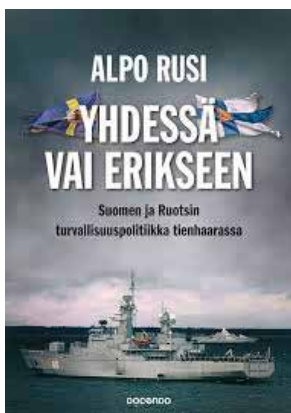
Ilmoittautumiset: Arno Hakkarainen, arno.hakkarainen@gmail.com tai 050-383 5486 (iltaisin)

Tervetuloa esitelmätilaisuuteen!

Helsinki-Uusimaa osasto

Johtokunta

Suomi jäämässä Naton ja uhmakkaan Venäjän väliin

Yhdessä vai erikseen

Suomen ja Ruotsin turvallisuuspolitiikka tienhaarassa

Alpo Rusi

217 sivua. Docendo 2016

Suurlähettiläs Rusi maalaa synkän kuvan Suomen turvallisuuspoliittisen aseman mahdollisesta kehityksestä. Hän uskoo Ruotsin liittyvän Natoon seuraavien vaalien jälkeen 2018, sillä Ruotsin porvarilliset puolueet ovat Natoon liittymisen kannalla. Ruotsin liittyminen Natoon voi tapahtua samoin kun länsinaapurin taannoinen meno Euroopan Unioniin meille mitään etukäteen ilmoittamatta. Silloin me olisimme jäämässä kylmän sodan geopolitiittiseen loukkoon, Naton ja uhmakkaan Venäjän väliin. Ruotsin porvarilliset

Suomi on menettänyt lännessä arvovaltaansa muuttuessaan Venäjän ymmärtäjäksi naapureistaan poikkeavalla

tavalla. Viimeksi tämä on nähty kaasuputki Nordstream 2:n yhteydessä. Baltit ja ruotsalaiset vastustavat hanketta, mutta Suomen pääministeri toteaa vain, ettei toisen putken rakentaminen entisen viereen voi olla mikään ongelma.

Rusin kirja on hiukan myös historiaa kertaava pamfletinomainen puheenvuoro Suomen Nato-jäsenyyden puolesta. Kirjoittajan mielestä Ahtisaari, Halonen, Lipponen, Tuomioja ja Vanhanen kantavat historian edessä raskaan vastuun, ettei Suomi liittynyt Natoon silloin kun se olisi ollut ongelmatonta.

Jukka Knuuti

Punainen terrori johti ankariin rangaistuksiin

Murhatut veljet

Valter, William ja Ivar Thomén elämä ja kuolema

Marko Paavilainen

220 sivua. Siltala 2016

Punaiset murhasivat kapinansa ensihuumassa 1.2.1918 samalla kertaa kolme tunnettua veljestä: Valter, William ja Ivar Thomén. Valter oli arvostettu ark-

kitehti, William metsänhoitaja, ja Ivar myös arkkitehti; tosin pienimuotoisempien suunnitelmien parissa viihtyvä kuin veljensä. Heidän kuolemansa mukana katosi älykkyyttä, joka olisi elämän saadessa jatkua tuonut muassaan suuria lisäsaavutuksia arkkitehtuurin saralla. Neljäs veljeksistä, Verner, säilytti sisällissodassa henkensä.

Historiantutkija Marko Paavilainen kertoo Thomén veljeskolmikon, loppuosaltaan järkyttävät elämänvaiheet vailla suurempaa kiihkoa. Syitä ankaraampaan arvosteluun punaisten murhatöistä läntisellä Uudellamaalla olisi kyllä ollut. Joukkomurhatyön suorittivat Vihdissä riehuneet hyvinkääläisen Lauri Karan johtamat punakaartilaiset. Heistä useimmat saatiin sodan jälkeen kiinni ja teloitettiin. Valitettavasti pääsyyllinen pääsi pakenemaan Venäjälle. Tätä hyvinkääläistä "lentävää osastoa" on pidetty yhtenä pahamaineisimmista murhajoukkioista Suomen historiassa.

Kun teoksen lukee, niin paljastuu karuna se, miksi valkoisten rankaisutoimet olivat sisällissodan lopulla niin ankaria. Syyn ja seurauksen yhteys toteutui vääjäämättömästi punaisten murhatöiden vuoksi.

Valter Thomén arkkitehtuuria on nähtävissä täällä kotipaikkakunnallani Mäntässäkin monessa yhteydessä. Hän oli patruuna Gösta Serlachiuksen suosima hyvin arvostettu arkkitehti, suunnitellen pienehköön tehdasmiljööseen lukuisia rakennuksia, ja mm. sellutehtaan koko tuotantolaitoksen yhdessä veljensä Ivarin kanssa. Kaupungin asemakaavassa näkyy edelleen Valterin kädenjälki.

Kirjassa on useita kuvia Valter Thomén suunnittelemissa rakennuksissa ympäri Suomea.

Pertti Rampanen

Opastus koodien syövereihin

Sanomansieppaajia ja koodinmurtaajia

Suomen radiotiedustelu sodassa

Lauri Lehtonen – Timo Liene – Ohto Manninen

359 sivua. Docendo 2016

Tämä kirja on kuin kuvaamiensa koodien maailma: ei avaudu helposti, mutta sinnikkäälle suo uuden tiedon löytämisen ilon. Sodanaikaisesta radiotiedustelusta on kirjoitettu ennenkin, vaikka se koetaan vaietuksi aiheeksi. Materiaalin hävittämisen sodan lopulla ja sen myymisen sodan jälkeen on toisaalta tiedetty vaikeuttaneen aiheen tutkimista.

Nyt kirjoittajat ovat hyödyntäneet salassapidosta vapautunutta ulkomaista materiaalia, mutta kotimaisestakin aineistosta on löytynyt tarkalla perkaamisella uusia tietoja. Lisämateriaalina ovat olleet insinöörieversti (evp.) Lauri Lehtosen laajat haastatteluaineistot sekä erään sodanaikaisen avainhenkilön, Erkki Palen, kokoelma. Uutta ovat myös seikkaperäiset selostukset venäläisten koodeista ja niiden avaamisesta. Aiheesta kiinnostuneille kirja on varsinainen aarre.

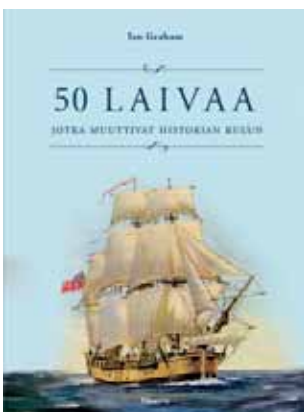
Kirjan nimestä huolimatta sanomien sieppaajat ja koodinmurtaajat ovat hie- man sivuroolissa pääosan langetessa osin pikkutarkallekin tekniikan, menetelmien ja koodien kuvaamiselle. Ihmisten laajempi esittely olisi elävöittänyt kirjaa. Henkilöhakemistoakaan kirjassa ei ole omatoimista selvitystyötä helpot- tamassa. Toki radiotiedusteluväen arjes- ta ja jopa juhlistakin välillä kerrotaan.

Radiotiedustelumme ansiot tunnetaan ja tässäkin niistä lisää kerrotaan. Mutta entä kääntöpuoli, pystyikö vastustaja murtamaan suomalaisia koodeja? Kirja vastaa tähän ja moneen muuhun kiin- nostavaan kysymykseen.

Seppo Simola

(Julkaistu aiemmin Reserviläinen- lehdessä)

Meren historia on sotalaivojen historiaa

50 laivaa, joka muuttivat historian kulun

Alpo Rusi

??? sivua. Minerva 2016

Historian sanotaan olevan sodan histo- riaa. Niin se näyttää olevan merelläkin. Sotalaivoihin pyritään aina soveltamaan uusinta tekniikkaa. Tämä toistuu kautta historian. Jo kouluhistoriassa luimme panssarilaivan kaksintaistelusta. Yhdys- valtojen sisällissodan aikana 1862. Ja Bismarck taitaa olla yksi legendaarisim- pia sotalaivoja toisen maailmansodan aikana. Kaikkihan tietävät ydinvoimalla kulkevat sukellusveneet. Ehkä hieman harvemmat, että uivien lentokenttien, lentotukialusten voimanlähde on ydin- reaktori. Mutta kuka muistaa historian ainoan ydinkäyttöisen kauppalaivan nimen. Täytyy ylpeillä, että muistan: Savannah.

Historiaa muuttaneet laivat kertaavat luonnollisesti löytöretkien historiaa.

Nimeltä muistamme Kolumbuksen lippulaivan Santa Marian, sekä Thor Heyerdalin ja hänen balsalauttansa, jolla hän seilasi Tynellä merellä 1940 -luvun lopulla.

Entä esiintyykö Suomi tässä kirjas- sa? Kyllä, laivarakennusmaana. Turun telakka valmisti 2009 kaikkien aikojen suurimman matkustajalaivan, Allure of the Seas:in. 362 metrin mittaisena se on yhtä pitkä kuin suurimmat lentotu- kialukset.

Kirjaan sisältyy bonuksena se, että sen on kääntänyt asiantuntevasti pe- rinneyhdistyksen jäsen, tämän lehden tahtajanakin vuoden ajan toiminut Jyrki Talvitie.

Jukka Knuuti

Jääkäriperinneliikkeen oman kirjailijan hyvä dekkari

Veri ei vaikene

Mikko Porvali

348 sivua. Atena 2016

Jääkäriperinneliikkeen oma kirjailijan Mikko Porvalin uusin dekkari on nautittavaa lukemista kahdesta syystä, vaikka en itse juuri dekkareita lue. Niin fiktiota kun tarina onkin, sille antaa toden tuntua se, että kirjoittaja kertoo omasta ammattialastaan: Mikko Porvali on rikospoliisi. Toinen nautittava piirre tekstissä on, että kirjoittaja on marssittanut tarinaansa suuren joukon historiallisia henkilöitä ja myös todellisia tapahtumia. Kirjan minä-henkilö on viipurilainen rikospoliisi, joka joutuu selvittämään Lapuan liikkeen miesten tekemä suutari Mätön kyyditystä ja murhaa. Sen tiedän, että nuo tapahtumat ovat todellisuutta. Mutta kulkivatko tapahtumat juuri siten, kun Porvali ne kirjaa, jää arvailujen varaan. Voisi kuitenkin kuvitella poliisin käyttäneen tutkintopäiväkirjoja tarinaa tehdessään.

Porvalin tarina jatkuu talvisotaan saakka, jonka tapahtumiin hän yhdistää Mätön murhan. Miehen ampunut Pentti Kosola, Vihtori Kosolan poika, kuoli ilmataistelussa talvisodassa, kun hänen hypäsi tuhoutuvasta hävittäjästä, mutta laskuvarjo ei auennut. Tämä on todellisuutta. Mutta viipurilaispoliisi ei voinut tapahtunutta ilmataistelua todistaa, se käytiin Ruokolahdella. Silti tarina on tältäkin osin hyvin kirjoitettu. Jopa kirjan Kosolan hävittäjän. Gloster Gladiatorin, tyyppi on oikein.

”Veri ei vaikene” voitti Suomen dekkariseuran jakaman vuoden 2017 Johtolanka-palkinnon.

Jukka Knuuti

Saksan maahanlaskujoukot mallina länsiliittoutuneille

Laskuvarjojääkäri

Rudolf Witzigin taistelut Eben-Emaelista itärintamalle

Gilberto Villahermosa

320 sivua. Koala 2016

Kirja antaa hyvän kuvan Saksan laskuvarjoaseen käytöstä II maailmasodassa. Tarina alkaa legendaarisella länteen suuntautuneen hyökkäyksen Belgian rajalla sijaitsevan Eben-Emaelin valtuksella. 70 liitokoneilla hyökännyttä laskuvarjojääkäriä kukisti 1000 miehen puolustaman linnoituksen. Jos tämä menestys oli pikkutarkan suunnittelun tulos, laskuvarjoukkojen seuraava operaatio, Kreetan valtaus, kertoi puutteellisen tiedustelun seurauksista: sietämättömän suurista tappioista. Tappiot pelottivat jopa Hitlerin niin, etteivät Saksan laskuvarjojääkärit Kreetan jälkeen tehneet merkittävää maahanlaskua, vaan he taistelivat maavoimien valioyksikköinä.

Kirjoittaja on saanut käyttää kirjan päähenkilön, Rautaristin ritarinristillä palkitun eversti Witzigin muistiinpanot

ja paperit. Näin tulee kerrottua saksalaisten laskuvarjojääkäreiden sota suoraan ”hevosen suusta”.

Saksasta tuli maahanlaskuoperaatioiden edelläkävijä osin Versaillesin rauhansopimuksen seurauksena. Kun Saksan armeijalta kiellettiin moottorilentokoneet, alettiin harjoitella purjelentoa. Ja sitten huomattiin, että liitokoneilla voitiin kuljettaa sotilaita.

Liittoutuneet ottivat mallia Saksasta ja kehittivät omat maahanlaskujoukkonsa. Tuhannet liittoutuneiden sotilaat hyökkäsivät sodan viime vuosina laskuvarjoin ja liitokoneiden kuljettamina ja yleensä varsin suurin tappioin, juuri kuten saksalaiset Kreetalla.

Jukka Knuuti

Suomi jäämässä Naton ja uhmakkaan Venäjän väliin

Koska kotimaa meidät lähetti

SS-mies Sakari Haikala Hitlerin eliittijoukoissa

Mirja Turunen

317 sivua, sidottu. Docendo 2016

Saksassa jatkosodan aikana olleen panttipataljoonan vaiheet ja epäpoliittisuuskin on jo moneen kertaan kattavasti todettu. Silti, SS-miehistä kirjoitetuissa kirjoissa paistaa edelleenkin läpi jonkinlainen tarve poistaa epämääräisen toiminnan varjoa. Sama leimaa myös Mirja Turusen kouvolaalaisen SS-vapaaehtoisen Sakari Haikalan kokemuksista kirjoittamaa ansiokasta kirjaa.

Haikala oli yksi 1 400 suomalaisesta Saksaan lähtijästä. Hän sai 17-vuotiaana alokaskoulutuksensa Wienissä. Alun perin suomalaiset olivat menossa Saksaan vain koulutukseen, mutta sodan alkaessa suomalaiset kuitenkin imeytyivät koviin ja kuluttaviin itärintaman taisteluihin maineikkaan Wiking Divisioonan riveissä. Monille oli loppujen lopuksi sama, taisteliko venäläisiä vastaan Kaukasuksella vai Karjalankannaksella. Päämäärä oli sama.

Kirja kertoo yhden SS-veteraanin kautta miesten oloista rintamalla, Suomesta ja Saksasta. Vähemmän käsitelty vaihe Saksan veteraanien elämässä oli rauhantulon jälkeinen aika Valvontakomission Suomessa. Poliittisista syistä Suomi joutui kääntämään selkensä Saksaan lähettämilleen sotilaille. Sakari Haikalakin pakeni vuodeksi Norjaan pelätessään joutumista valtiollisen poliisin vangiksi. Takin kääntö aiheutti monenlaisia ongelmia ja ahdistusta arkielämässä eikä tilanne helpottunut ennen kuin venäläiset poistuivat maasta.

Saksan kävijöitä ei ole enää monta kertomassa kokemuksistaan. Haikalan tarinaan kannattaa kyllä tutustua.

Ville Kaarnakari

Tehtävä: Etsikää valtakunnan viholliset!

Gestapo

Natsi-Saksan salaisen poliisin historia

Frank McDonough

341 sivua. Atena-kustannus 2016

Gestapo, saksalainen salainen poliisi, Geheime Staatspolizein, on sodan jälkeisten vuosikymmenien aikana kasvanut maineeltaan itseään isommaksi. Sen riveissä oli enimmillään vain 16 000 täysiaikaista työntekijää, joiden tehtävänä oli paljastaa valtakunnan viholliset. Pienelle organisaatiolle tehtävä oli haastava: tarkkailtavia oli kymmeniä miljoonia.

Gestapo iski armottomasti poliittisiin ja rodullisiin ryhmiin. Professori McDonough'n kirja konkretisoi ennen julkaisemattomalla arkistomateriaalilla, kuinka kylmäverinen Gestapo toimi. Hän piirtää kuvaa ihmisistä, jotka natsien hallintoa vastustaessaan joutuivat Gestapon armottomaan myllyyn. Katse

kiinnittyi kuitenkin kirjassa Gestapoon ilmiönä ja organisaationa. Huomio kiinnittyi myös siihen, miten se sai tavalliset kansalaiset verkkoonsa, ilmiantamaan naapurit, ystävät ja perheenjäsenet.

Gestapo on kiinnostava kirja organisaatiosta, joka olosuhteiden sen salissa otti itselleen suuremman roolin kuin oli ajateltukaan. Jotenkin kuvaavaa tuollaisen organisaation käyttökelpoisuudella kenelle tahansa vallanpitäjälle on se, että sodan jälkeen lähes puolet Gestaposta jatkoi työtään Saksan poliisivoimissa, eikä juuri ketään tuomittu sotarikoksista.

Ville Kaarnakari

Suomen itsenäisyyden säilymisen ratkaisivat talvisodan taistelijat ja – onni

Stalin ja Suomen kohtalo 1939–1944–1948–1950

Kimmo Rentola

240 sivua. Otava, Keuruu 2016

Talvisodan rauhasta, jatkosodan rauhasta, kevään 1948 yya-sopimuksesta ja kaappausuhasta on kirjoitettu monta kirjaa ja tutkimusta. Vuosi 1950 liitettyä vielä samaan sarjaan on useimmille outo kytkenä ja vähäiseen osaan se jää prof. Kimmo Rentolan uusimmassa

kirjassakin, vaikka kirjaan nimeen se on päässytkin. Kysymyksessä oli alkaneen Korean sodan aiheuttama levottomuus tulevasta maailmanpoliittisesta kehityksestä. Neuvostoliiton yksinvaltiain Josif Stalin ei osannut oikein päättää, miten suhtautua Suomeen. Sen hän näki yhdessä vaiheessa jopa liittolaisenaan, jos sota Euroopassakin vielä puhkeaisi.

Rentolan oivallus kytkeä vuodet 1939, 1944 ja 1948 yhteen ja tarkastella Suomen kohtaloa noin kolmena kriittisenä ajankohtana Stalinin silmin on tervetullut ja jännittävä näkökulma. Kirjassa on toki uuttakin tietoa Stalinin ratkaisujen taustoista perustuen venäläisiin tiedustelu- ja turvallisuuspalvelujen lähteisiin. Se lienee monelle jo entuudestaan tuttua, että Stalinin ja Neuvostoliiton Suomea koskeviin ratkaisuihin vaikuttivat maailmapoliittiset tapahtumat. Ne osuivat Suomen kannalta onnekaasti sellaisiin hetkiin, että Stalinin oli pakko tehdä nopeasti päätöksiä juuri sen hetken tilanteen valossa saavuttaakseen edes osan niistä tavoitteista, joita oli päämääräkseen asettanut.

Rentola kirjoittaa, että yya-sopimus, joka oli Suomen kanssa “kevyempi” kuin muiden Neuvostoliiton länsinaapureiden kanssa, oli tehty vain väliaikaiseksi ja Stalin aikoi “iskeä” myöhemmin. Hyvin se sitten palveli kuitenkin Suomen etua Stalinin seuraajien kanssa, aina Neuvostoliiton hajoamiseen saakka.

Yksi tekijä jää Rentolan tutkimuksessa kiistattomaksi. Stalin otti huomioon kaikissa talvisodan jälkeisissä ratkaisuissaan sen sodan opetukset. Suomi olisi kaikissa sotilaallisissa konflikteissa vakavasti varteenotettava vastustaja. Sitä Rentola ei erikseen sano - koska asia on sanomattakin selvä - että talvisodan ja jatkosodan taistelijat takasivat Suomen itsenäisyyden.

Kirjaa “Stalin ja Suomen kohtalo” lukee kuin parasta jännitysnäytelmää. Tekstin kruunaa vähän sarkasmiin taipuva tyylilaji. Se on paikallaan, kun käsitellään Stalinin omaksumaa kuvaa Suomesta.

Esko Vuorisjärvi

OSASTOJEN YHTEYSHENKILÖT

Osasto	Nimi	Puhelin	Sähköposti
Etelä-Karjala	Ignatius Jorma K.O.	040 503 6499	jorma.ignatius@iki.fi
Etelä-Pohjanmaa	Passi Juhani	050 322 3469	juhani.passi@netikka.fi
Helsinki-Uusimaa	Hakkarainen Arno	050 383 5486	arno.hakkarainen@gmail.com
Kainuu	Kinnarinen Tero	050 496 6456	tero.kinnarinen@gmail.com
Kanta-Häme	Kiviniemi Pertti	0400 846 956	perttikivi@hotmail.com
Keski-Suomi	Porvali Martti	040 937 9008	porvalit@gmail.com
Kuopio	Ryhänen Seppo	050 440 9833	seppo.k.ryhanen@gmail.com
Kymenlaakso	Mikkonen Paavo	044 550 9375	paavo.mikkonen@pp.inet.fi
Lappi	Aherto Markku	0400 823 520	markku.aherto@pp.inet.fi
Länsi-Pohja	Hiukka Pentti	040 593 9082	pentti.hiukka@pp2.inet.fi
Oulu	Puonti Pertti		pertti.puonti@gmail.com
Pirkanmaa	Tulosmaa Timo	040 744 0565	timo.tulosmaa@outlook.com
Päijät-Häme	Iisakkala Ari-Ilmari	0500 761 676	a-i.iisakkala@phnet.fi
Satakunta	Vehanen Alpo	0400 593 727	alpo.vehanen@dnainet.net
Vaasa	Forssten Brage	050 599 0269	brage.forssten@elisanet.fi
Varsinais-Suomi	Vuontela Kyösti	0500 910 402	kyosti.vuontela@gmail.com

Suomen ilmavoimat aina lentäneet laatukoneilla

Maailman parhaat sotilaslentokoneet kautta aikojen

Thomas Newdick

224 sivua. Minerva 2016

Tämä kirja on hauskaa luettavaa suomalaiselle, sillä se kertoo että kirjan esittelemistä runsaasta 50 koneesta on ollut Suomen ilmavoimien käytössä kuusi konetta. Ja vastaisuudessa koneiden määrä todennäköisesti nousee seitsemään, sillä ilmavoimien seuraava kone voi hyvinkin todennäköisesti olla kirjan esittelemä modernein hävittäjä Lockheed-Martin F-35.

Aikaisemmat laatukoneemme ovat olleet jatkosodan aikana saksalainen perushävittäjä Messerschmitt Bf 109 sekä pommittaja Junkers Ju 88. Hawker Hurricane taas oli brittituotantoa. Legendaarin kuljetuskone C 47 Dakota ehti sekin sodan jälkeen ilmavoimien

käyttöön. Kylmän sodan aikaiset torjuntahävittäjämme MiG-21 sekä McDonnell Douglas F/A 18 Hornet.

Kirjan läpikäymällä saa varsin hyvän kuvan sotilaskoneen historiasta kautta aikojen. Suuret piirroskuvat ja faktalaitokset ovat mannaa ilmailuentusiastille. Minerva jatkaa kannatettavaa tapaansa julkaista yleensä brittiläisiä asejärjestelmiä esitteleviä kirjoja. Usein tämän tapaisissa kirjoissa on ongelmia kielen kanssa, mutta tässä kirjassa kääntäjä on taitanut hommansa.

Jukka Knuuti

Jääkäripataljoona 27 Waasaan saapumisesta tulee vuonna 2018 kuluneeksi tasan 100 vuotta!

Tilattavissa JP27 Jääkärimerkillä

JÄÄKÄRI
2018. 100V.
JUHLAMUKI

Valkoinen/vihreä muki, numeroitu keräilyharvinaisuus.
Hinta 20,00 € + postikulut.

Lataa juhlamukin tilauslomake www.jp27.fi -sivustolta.
Tilaukset osoitteella: JÄÄKÄRIKANSLIA
Pohjoisranta 20 A 3, 00170 Helsinki, puh/fax (09) 135 1009,
e-mail: jaakarikanslia@kolumbus.fi

JÄÄKÄRIPATALJOONA 27:N PERINNEYHDISTYS

_____ ALAOSASTO

TILAUSLOMAKE JP27 2018. 100v. JUHLAMUKI

Hinta 20 euroa + postikulut

TILAA MUKEJA _____ KPL

TILAAJAN NIMI _____

MUKIN/MUKIEN TOIMITUSOSOITE

KATUOSOITE _____

POSTINUMERO _____

POSTITOIMIPAIKKA _____

PUHELIN _____

SÄHKÖPOSTI _____

PALAUTTAKAA TILAUSLOMAKE OSOITTEELLA:

JÄÄKÄRIKANSLIA, Pohjoisranta 20 A 3, 00170 HELSINKI

tai sähköpostitse: jaakarikanslia@kolumbus.fi

JÄSENPALVELUN MYYTÄVÄT TUOTTEET

	Hinta		Hinta
Kortit		Jääkärien testamentti Suomen nuorisolle	6,00
Uudistettu jääkärilippu	1,00	Hohenlockstedt 100 v juhlamitali	20,00
Jääkärilippukortti	1,00	Jääkärit DVD – YLE:n draamadokumentti	27,00
Jääkärilippukortti 2-os. + kuori	1,50	CD-ROM Virtuaalijääkärit	25,00
Jääkärikunniamerkki	1,00	Fallna för friheten -medalj	8,50
Jääkärien tulo Vaasaan	1,00	Jägarens väg	3,00
Onnittelukortti jääkärimerkillä + kuori	1,00	Jääkärien elämäntyö – Itsenäisyyden puolesta, julkaisu (Kielet: suomi, ruotsi, saksa, englanti ja latvia)	10,00
Vaasan jääkäripatsas talvikuva	1,00	Hopeiset 27-kalvosinnapit	150,00
Vaasan jääkäripatsas talvikuva 2-os. + kuori	1,50	Hopeinen 27-riipus ketjulla	150,00
Jääkäriilike 100 vuotta	1,00	Hopeinen 27 -kravattineula	150,00
Jääkäriilike 100 vuotta 2-os. + kuori	1,50	Hopeinen 27-rintakoru	150,00
Pakettikortti jääkärimerkillä	0,50	Kirjeensulkijamerkki, (arkki sis 50 kpl)	2,50
Rovaniemen jääkäripatsas	0,20	Kynttilä, Jääkärimerkillä	8,00
Skangal-Mangal tiellä + kuori	0,50	Puukko Jääkärimerkillä	70,00
Suomen Jääkärit	1,00	Suomen Jääkärien elämäkerrasto, I täydennysosa 1957	5,00
Vaasan jääkäripatsas	0,20	Ur Jägarnas levand och gärning	5,00
Wasserturm	0,20		
Adressit		Vain jäsenille	
Ilman tekstiä	10,00	Perinneyhdistyksen jäsenmerkki	12,00
Kansliasta kiirjoitettuna/toimitettuna	12,00	Erillisillä hakemuksilla myynnissä	
Laajempi tekstaus	13,00	Jääkäripenoismerkki	80,00
Muut tuotteet		Jääkärihautamerkki	80,00
Jääkäriilike 100 v 2014–2018			
postimerkki-arkki (10 kpl)	25,00		
Jääkärilippupostimerkki -arkki (10 kpl)	25,00		

Tilaukset Jääkärikansliasta:

Pohjoisranta 20 A 3, 00170 HELSINKI
Puh. (09)135 1009, 050 377 8845 (myös tekstiviestit)
s-posti: jaakarikanslia@kolumbus.fi

Toimitamme tuotteet kerran viikossa.

Hintoihin lisätään postikulut.
Yhteydenotot: jaakarikanslia@kolumbus.fi

PAROLE

www.jp27.fi

Päätoimittaja – Chefredaktör

Jukka Knuuti
040 753 2751
jukka.knuuti@gmail.com
Taitto Kirsi Rasinen

Lehti ilmestyy 4 numeroa vuodessa
2016: maalisk., kesä-, syys- ja joulukuun alussa. Hintana 20 €/vsk
4 numerus i året, 20 €/årg

Toimitusneuvosto – Redaktionsråd

Asko Kilpinen
Kari J. Talvitie
Kari Nummila

JÄÄKÄRISÄÄTIÖ – JÄGARSTIFTELSEN

Puheenjohtaja – Ordförande

Pennanen Jukka

Varapuheenjohtaja – Viceordf

Fagernäs Peter

Asiamies- Ombudsman

Eklin Jukka

Jäsenet – Medlemmar

Annala Jari

Heiskanen Kari

Hägglund Gustav

Kilpinen Asko

Kuljukka Antti

Lindberg Jarmo

Manninen Ohto

Sihvo Sami

JP27:n PERINNEYHDISTYS ry

FÖRENINGEN JB27:s TRADITIONER rf

Hallitus – Styrelse

Puheenjohtaja – Ordförande

Laatikainen Pertti

Varapuheenjohtaja – Viceordf

Hakkarainen Arno

Sihteeri – Sekreterare

Kiiski Tiina

Jäsenet – Medlemmar

Ignatius Jorma

Kinnarinen Tero

Miettinen Helena

Valtonen Vesa

Vuontela Kyösti

Wolff Martin

KANSLIA: Auki ma–to 10–14 Pohjoisranta 20 A, 00170 HELSINKI

KANSLI: Öppet må–tors 10–14 Norra Kajen 20 A, 00170 HELSINGFORS

Puhelin/telefax 09-1351009 telefon/telefax, gsm 050-377 8845, email: jaakarikanslia@kolumbus.fi

Jääkärivärväyksen takia vankilaan joutuneita suomalaisia kutsuttiin kalterijääkäreiksi. Heitä oli yli 70 ja heistä vain pieni vähemmistö oli "oikeita" jääkäreitä. Pääosa oli tavallisia suomalaisia siviilejä. He odottivat tuomioitaan Pietarin vankiloissa, kunnes maaliskuun valankumous 1917 heidät pelasti. Kalterijääkäreillä oli oma yhdistyksensä, jolla oli oma pöytäviirinsä. Siinä on violetilla pohjalla kultainen avain ja tyylitelty vankikopin ristikko. Kultainen avain oli kalterijääkäreiden yhdistyksen jäsenmerkki. Se oli pienoismalli Shpalernajan vankikopin avaimesta.

